

Житіе Петра Новаго, мученика Капетолійскаго.

ВВЕДЕНИЕ:

I. Матеріалы по агиографіи св. Петра.

Издаваемый памитникъ представляетъ собою неизвѣстное до сихъ поръ Житіе одного подвижника христіанской церкви, св. Петра Капетолійскаго, о которомъ сохранился столь скудный свѣдѣніи, что въ краткой историко-археологической справкѣ о немъ, написанной во второй половинѣ XVIII вѣка болландистомъ С[ognelius] В[euens], авторъ пришелъ къ отрицанію даже самаго факта существованія названнаго подвижника¹⁾. Съ тѣхъ поръ вопросъ о св. Петрѣ не подвигался впередъ, потому что никто имъ больше не занимался.

С. В. располагалъ двумя лишь синаксарными сказаніями о св. Петрѣ:

А) Одно изъ нихъ, имѣющееся въ извѣстномъ Менологій императора Василія (975—1025), гласитъ слѣдующее:

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (4 octob.).

Ἀθλήσις τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πέτρου ἐπισκόπου Καπετωλίων.

Ἐλλην ὑπῆρχεν οὕτως ὁ Πέτρος. ἀλλ' ἐπειδὴ τῆς τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας ἐγείσατο, πιστεύσας ἐβαπτίσθη μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων καὶ ὄλου τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ἐἶτα ἀναγνοὺς καὶ μαθὼν τὴν θείαν Γραφήν, τῆς τῶν Καπετωλίων ἐκκλησίας προεχειρίσθη ἐπίσκοπος. Πολλοὺς δὲ τῶν Ἑλλήνων διδάσκων καὶ πρὸς Χριστὸν ἐπιστρέφων, διωγμοῦ κινήθέντος κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐκρατήθη παρὰ τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ σφοδρῶς τυφθεὶς καὶ ἀλύσει δεθεὶς παρεδόθη τῷ ἄρχοντι. Ὁ δὲ ἄρχων μὴ πείσας αὐτὸν θῦσαι τοῖς εἰδώλοις τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρυξε καὶ τὴν γλῶτταν ἐξετεμε καὶ τὰ ὠτὶα ἀπέκοψε καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐνευροκόπησε. Μετὰ δὲ τὸ ποιῆσαι ταύτας τὰς τιμω-

1) Acta Sanctorum, Octobris, tom. II, p. 494—496.

ρίας, σταυρὸν εὐτρεπίσας, ἐκρέμασε τὸν ἅγιον, εὐχόμενον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ λεγοντα· Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. "Ἐτι δὲ ἐμπνέοντα ἦλθον οἱ στρατιῶται καὶ ἀπεκεφάλισαν αὐτὸν καὶ οὕτως ἐτελειώθη¹⁾.

B) Другое сказаніе, нѣбующееся въ т. II. Спрлеціановомъ Менологіи²⁾ и повторенное въ Менологіи 1601 года епископа Цитерскаго Максима Маргушія³⁾, читается такъ:

«Eodem die commemoratio sancti martyris Petri Capitolii. Hic, cum sapientia multis praestaret, legitimo matrimonio copulatus, cum tres filios genuisset, monasticam vitam subiit; presbyter vero creatus ab episcopo Bostrensi, tanquam christianorum magister accusatus est apud Agarenorum principem. Itaque propter Christi confessionem ad Damascenorum regionem ductus, lingua ei exciditur: sed, cum apertius et velocius loqueretur, dextera manu et pedibus truncatur, postea, effossis oculis, cruci affigitur, atque, abscisso capite, in ignem traditus, in flumen demersus est».

C) Въ 1902 году стало нѣвѣстнго третье сказаніе пѣтъ Сирмоидова Синаксаря⁴⁾, издавнаго о. Н. Delehaye; оно соудицаеть сѣдѣующее sub die 4 octobris:

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἄθλησις τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πέτρου Καπετωλέων. Οὗτος ἦν γέννημα καὶ θρέμμα τῆς αὐτῆς πόλεως, σοφὸς ἄγαν καὶ συνέσει πολλῶν διαφέρων. Γάμῳ δὲ προσομιλήσας καὶ παιδας τρεῖς ἀποτεκῶν τὸν μονήρη βίον υπῆλθε, καὶ πρισβύτερος τιμηθεὶς λίαν παρὰ τοῦ τὸν θρόνον κίθύνοντος) Βόστρας ὡς διδάσκαλος χριστιανῶν διαβάλλεται, τῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐθνάρχη. Καὶ ἐν τῇ τῶν Δαμασκηνῶν ἀγχεὶς (χώρᾳ) διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀγάπην πρῶτον μὲν τὴν γλῶτταν τιμηθεὶς τρανότερον καὶ ὀξύτερον ἐξεβόησεν· εἰδ' οὕτως τὴν δεξιᾶν χεῖρα ἀφαιρεῖται καὶ τοὺς πόδας· εἶτα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεται καὶ σταυρῷ προσπήγνυται καὶ αὐδὶς τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνεται. Καὶ πυρὶ τὰ ὀστά πυρποληθεὶς τῷ ποταμῷ ἀπερρίφη⁵⁾.

D) Въ собственномъ смыслѣ слова Житіе св. Петра, сохранившееся лишь въ грузинскомъ переводѣ, издается впервые. Написано оно, какъ

1) PG, 117, col. 82.

2) Это Синаксарь редакціи XI в. изъ библиотеки кардинала Сирлота, издавший пѣ сокращенномъ латин. переводѣ Генрихомъ Кансиетомъ (Арх. Сергіи, Полнѣи мѣсѣцесловъ Востока, I, 337—338).

3) Αρχιερ. Сергіи, I, 339, изд. 1901 г.

4) Синаксарь редакціи XI—XII в. изъ библиотеки иастору Сирмоида (Сергіи I, 301—302).

5) Proylaem ad Acta Sanctorum Novembris. Synaxarium ecclesiae Constantinopolitanae e codice Sirmondiano nunc Berolinensi adiectis synaxariis selectis opera et studio Hippolyti Delehaye. Bruxellis 1902.

видно изъ заголовка, святымъ Іоанномъ Дамаскинскимъ. Сомнѣваться въ авторствѣ Дамаскина въ данномъ случаѣ нельзя. Какъ нынѣ извѣстно изъ грузинской версіи арабскаго Житія св. Іоанна Дамаскина, вся жизнь сего послѣдняго, въ бытность его въ лаврѣ св. Саввы Освященнаго, по полученіи отъ старца своего разрѣшенія записаться литературными трудами, «посвящена была описанію добродѣтелей и памятей святыхъ и повѣствованію о жизни знаменитыхъ мужей»¹⁾. Мученическая кончина св. Петра совпала какъ разъ съ этимъ моментомъ жизни Дамаскина, совершилась же она въ Палестинѣ, недалеко отъ Іерусалма, въ присутствіи мѣстныхъ жителей. между прочимъ, «монаховъ и подвижниковъ» (гл. X, XIII), быть можетъ, и изъ Саввиинской лавры, — словомъ, св. Петръ пострадалъ, если можно такъ выразиться, на глазахъ Іоанна Дамаскина, который, ввиду величія его мученическихъ подвиговъ, при своей склонности къ агіографическимъ занятіямъ, не могъ не написать его Житія. За это ручается и пѣйное сходство обиднихъ мѣстъ Житія съ богословскимъ возрѣніемъ этого выдающагося отца церкви. Житіе написано со вкусомъ, достойнымъ Дамаскина; оно богато соображеніями богословствующаго разума, равно какъ цитатами библейскими и агіографическими; такъ, въ немъ упоминаются Петръ Александрійскій (гл. IX) и св. великомученикъ Θεодоръ Тироусъ (17 февр.), который «сжегъ храмъ матери злеченныхъ боговъ» (гл. XV): здѣсь разумѣется капище матери олимпійскихъ, по греческой мифологіи, боговъ Цибелы, дочери Урана и Гея, дѣйствительно сожженое Θεодоромъ, по его Житію. Въ немъ приводится также обширная выдержка изъ Бесѣды св. Василія Великаго на день мученика Гордія (гл. XV)²⁾. Детали географическія, хронологическія, съ указаніемъ даже дней гнѣхъ или иныхъ происшествій, а также и историческія изобличаютъ въ авторѣ именно современника описываемыхъ событій, каковымъ и былъ св. Іоаннъ Дамаскинъ,

Е) Покойный архіеп. Сергій въ замѣткахъ о св. Петрѣ сообщалъ въ свое время, что въ славянскихъ Минеяхъ Студійской редакціи сохранилась «Служба сему святому»³⁾. Служба эта, оказавшаяся въ пергаментной октябрьской Минееѣ XII вѣка Московской Синодальной бібліотеки за № 160 и заключающая въ себѣ рядъ цѣпныхъ свидѣній о св. Петрѣ, издается здѣсь же по фотографіи, любезно изготовленной для насъ администраціей бібліо-

1) Прот. К. Кекелидзе, Грузинская версія арабскаго Житія св. Іоанна Дамаскина, XV, т. II, вып. 2, стр. 167, 11-12.

2) См. «Творенія иже по святыхъ отца нашего Василія Великаго, архіепископа Кесаріи Каппадокійскія», полный исправленный переводъ Московской Духовной Академіи, т. II, стр. 225, Пет. 1911.

3) Сергій, Полный мѣсяцесловъ Востока, т. II, ч. 2, стр. 412.

теки. Въ рукописи Служба эта слѣдѣетъ съ послѣдованіемъ въ честь мученицы Харитоны (Харитины), но, такъ какъ пѣснопѣнія въ честь Петра легко выдѣляются изъ общаго богослужебнаго чина, то мы печатаемъ только эти пѣснопѣнія, снабдивъ ихъ нумераціею.

г. 32^b-33^a ✠ МѢЦА ТѢ ВЪ. ҃Е. ДНѢ. СТѢПІИ 1) | МѢЦА. ХАРИТОНЫ. И СТРО СЦѢНО-
МѢКА ПЕТРА.

«СѢ» ино. г҃ла. п̄. п̄д. премоудрост.:

1. Очисти въся понеченіемъ вѣрившихъ. неплъныя зѣлоны петре. моудрыи пастырь наречеса. масть божественноюу приимаъ. отъсѣченамъ же ти роукама. и оушнма и ногамъ твоимъ. и лишень очью и шзънка. и҃и послонхъ истинѣ. неразоумникъ моучителя. огнви же и водѣ |
33^b раздѣлакамъ 2) прѣславне. стратотърпче мѣногостранъш. моли х҃а вѣ :-:

«СѢ» петроу ина. п̄д. дастъ знамен :-:

2. Моученика мѣногострастьна. църкы знакъ тѣ. и вѣрно праздн-
ноукъ. страданіе твоє дньсь. стратотърпче петре. ты во моучи-
тельскыи. прециши и простъ и моукы. моужьскы понесе. и заколеніе
благооуханно и скщено доброжьтне. принесень пысть къ жителю ти.
о вѣстхъ молашаса :-:

3. Очно изводеник. и роукоу и локѣти твоихъ. и шзънка и оушню.
34^b понеслъ кси отъцѣтне. възнесъ на дрѣво. шко же и владыка. и главою
отъсѣченою и вѣсескѣдаюрю огню предавакамъ. и въ «кодоу вѣлѣ-
такамъ 3). великомоучениче мѣногострастьне 4). ангеломъ причастне. мо-
льбьниче о доушахъ нашихъ :-:

4. Вѣсь прекраснѣ. добротами кси. довлнхъ поденгъ твоихъ. и
нѣнкъ отъшьль кси. въ небеснаш петре житица. и съ ангелы и ангы.
моученичскыиши веселншса вѣсгда. тѣлѣже твою память. радостно
празднпоукмъ. мольбьника тѣ богатѣе. доушамъ нашимъ прѣславне :-:

39^b Петроу к҃а. ҃Е. г҃ла. д̄. и҃ѣ. л̄. ір҃л̄. въспою ти г҃и бѣ.

5. Начало пыль кси моученикомъ. при поукѣхъ христе шлатѣ.
моученикъ во вѣвѣ възложнкъ же. немощноє патъскыиши страда-
никамъ :-:

1) Въ рук. — сѣшис.

2) Въ рук. — раздѣламъ, но мы ищемъ такъ, какъ оно стоитъ въ пѣснопѣвн 34.

3) Слова — и кодоу вѣлѣтѣямъ въ ркп. вынесены на поле.

4) Первая половина слова — мѣноге, вынесена на поле.

6. Служилъ кси преподобне. вес порока. божию жертвоу. люди очистиа. жертвоу же крѣвию себе принесла кси :-

7. Мъртъвъ оубо тѣлѣмъ живса. доушею же оживе. таклонмените петре. жертвоу же крѣвию себе принесла кси :-

ПѢ. Г. ірлѣ. лоукъ славынхъ :-

8. Ико старѣишина пречыстна. наказа петре оудомъ исправленне. соупроузѣ и кѣноукомъ. къ христоу привожд :-

9. Скъерноу отамыла кси ксю. петре очистивъ доушу съ тѣлѣмъ. 40^a живла кси божьствынѣи храмъ. священомоучениче доуховынѣи :-

10. Дѣлѣмъ дѣлатель вываа. тѣлеснои же прешдѣ средоградик. живла кси божьствынѣи и добротѣ. страсотърпыче петре. славынѣи :-

11. Да адамова паденик. съзъдавын адама въздвигнетъ. отъ дѣвы милосьрднѣ ради. паче словеси родила кси :-

ПѢ. Д. ірлѣ. нѣса добродѣтел :-

12. Объячеса любвѣию петре ико цитѣмъ. ико шлѣмѣмъ. оупъ-каникѣмъ ооживѣса. цитѣмъ вѣрѣи съставы. повѣднѣ кси вѣсовьскѣи :-

13. Ипростно бораше на тѣ правдынхъ врагъ. нѣ немоцнѣи. търпѣннекъ тронамъ | шлаашеса. пльже кѣпнѣаше славыне слѣ :- 40^b

14. Божьственоу рѣвностѣ. отъ любвѣе. кѣспримъ зъловѣрнѣи хъ¹⁾. не сътърѣла кси хоуленнѣи. нѣ ико въ сѣтъ. въвѣрже петре обличеникъмъ безоумнѣи :-

15. Силою оума къ немоци пльтѣстѣи. доброк исповѣданнѣи оустроивѣ. отълѣтаюцимъсѣ исповѣда петре. исѣсово божьство :-

16. Отроча малѣ дано высть. отъ пророчества. роженом преже полѣзди божиѣ матерн. кмоу же власть на ралѣк его. божьствынѣи. исана проповѣдалше :-

ПѢ. Е. ірлѣ. ты глѣ ми свѣтъ :-

17. Постави тѣ христосъ. себе обиталище. тебе преподобне. любве ради нелъжнѣи тебе преже възлюбнѣшлага :-

18. Моученика христова. божиѣ оусыненнѣи. тебе преподобне. подовьника кго | страсѣмъ божьствынѣи любѣи живла ксть :- 41^a

19. Добръ рѣвнитель. не ико петрово отъвѣрженнѣи. ты преподобне живса. богословнѣи о петре превлажене :-

1) Ожиданіе слова — нѣи хъ, вынесено на поле.

20. Та оружие неповѣдимо, на врагы предълагаемъ. та исправленіе и надею, на шемюу спасенію богоневѣстнаго мамма :-

Пѣ. ̅. ір̅м̅. възъшла про :-

21. Глаголы твоими, съборъ поганьскыи шбастраша неистовь-
ствеми, и съмьрть съвѣщаши прежде соудноуюю, нанести на та, стра-
стотьриче христовъ петре славыи :-

22. Лютоствноу, врагъ христовъ и противноу отъ колѣзнии,
чакми раздроуши съмьрть, иъ ты изъвала кси, проповѣданіемъ,
христовъ петре | славыи :-

23. Изъвала кси страсотьриче без надежа съмьрти и съдрагъ
высты, иже доушею крѣпкъ и тѣлѣмъ, безаконьныма шжа, христовъ
кидиуныма мьстникъ :-

24. Зачала кси, въ оутровѣ въсачьскаго оустроивьшаго вогородице,
въ время безврѣменнаяго родила кси, и по рождьствѣ шкоже, и прежде
рождьства превъла еси кезъ истьѣни :-

Пѣ. ̅. ір̅л̅. аврамьстни др :-

25. Боготѣрагыи твои, предъ моучительскыи соудни, съ
дырзновѣниемъ петре славыи, изъкълѣ възъываше, отьцъ нашѣ :-

26. Оукрашени доушею, шко женихъ въ чьртоуѣ, въ зьлодѣи-
стѣи петре слави, въ тьмыни възъываше, отьцъ наш :-

42^a 27. Изъвлени доушею, съвазаны оузъи моученичскыи въсе-
хвалне поутъ, отьче прошъла кси, благословенъ кси въиши тако изво-
лигыи :-

28. Пророчьстни гласи, о тебе дѣво и 1) мати, наѣша коньць, шѣи,
христа во родила кси, милосрдия мьного ради намъ оуподовьшася :-

Пѣ. ̅. ір̅л̅. распатдаго на кр :-

29. Безаконьныи сынкъ, иъ отьцю моучителю, съвазана приводить
та, страсотьриче вѣниюца, отроци прев :-

30. Исправла ксты, христоръ къ цсаремъ, богословесыи твои
гласъ, въпити бес трепета влажене, отроци пр :-

31. Твогго не сътъриа, дырзновѣниа, богоненавистыи цсарь,
42^b съмьрти того разачьныи, петре вѣрыи раве христоръ, осоу|жакъ та
богословаца :-

32. Изъ отьца прѣже вѣкъ, и послѣ же из матери нешдреченько,
вънапѣвьшагоса, отроц :-

1) Въ рук. — дѣво.

ПѢ. д. ірлі. еуга оубо недоуг.:

33. Открѣзанъ ти вѣсть изъикъ. всесчестивъи и кровно. отъчество благослови. изъикомъ же доуха огньишамъ. вожествона вѣщаюцю ти велѣши. невѣрыгънхъ неистовство овлчашеса. тѣмъ же та моучишче блажимъ.:

34. Повѣженъ вѣсть вида врагъ. приснопамятне. изъика тегого отъкытне. роуцѣ и позѣ отъсѣченѣ. и жагаклуѣ жагалаы очи. къ христу пригваждамъ и раздарабамъ. и огнени та и водѣ раздѣлажамъ.:

35. Вѣдвигъ патоу. на врага вѣседовани. и главоу того съкроушпалъ кси. вѣнцельмъ же повѣднѣнпалъ¹⁾. оубазеса отъ роуцѣ. исосовы | 43^a вѣседржитела. капетоліемъ приснопамятнею похваленис.:

36. Вѣга оубо отъ дрѣва. животнаго изъикана вѣсть. вѣзбранена наслаженна. ты же дѣво вогородице. жикотъ прерѣчнѣнѣ. вѣкела кси мирови. живносѣнож поспѣшенне. поданажмож вѣры ради.:

Вотъ всѣ матеріалы, которыми мы можемъ располагать въ настоящее время для уясненія вопросовъ, связанныхъ съ личностью св. Петра Капетолийскаго.

II. Общій обзоръ Житія.

1. Въ мѣсяцесловахъ греко-восточной церкви 4 октября полагается память св. Петра Капетолийскаго. Въ мартиролагахъ же западной церкви 4 октября упоминается какой то епископъ-мученикъ Петръ. Напримеръ, въ *Martyrologium Romanum* Ц. Баронія, издаиномъ въ 1586 году, подъ 4 октября сказано: «Damasci, sancti Petri, episcopi et martyris, qui accusatus apud Agarenorum principem, quod fidem Christi doceret, lingua, manibus pedibusque amputatis, cruci affixus, martyrium consummavit» (*Acta Sanct. Octob. II*, p. 494). Тоже самое почти буквально повторилъ *Castellanus* въ своемъ *Martyrologium Universale*. Кто же этотъ Петръ, поименяемый 4 октлбри и на Востокѣ и на Западѣ? По мнѣнію Баронія и Каstellана, епископъ Петръ западныхъ мартирологовъ и Петръ Капетолийскій Восточной церкви есть не кто иной, какъ св. Петръ, митрополитъ Дамасскій (+743)²⁾, о которомъ въ хронографіи Теофана, подъ вторымъ годомъ императора Константина Копрояма, сообщается слѣдующее:

1) Въ рук. — поспѣнпалъ.

2) *Acta Sanctorum, Octob. II*, p. 494, §§ 1—3.

Οὐαλίδ δὲ Πέτρον, τὸν ἀγιώτατον μητροπολίτην Δαμασκοῦ, γλωττο-
 τμηθῆναι ἐκέλευσε ὡς ἀναφανδὸν ἐλέγχοντα τὴν τῶν Ἀράβων καὶ Μανιχαίων
 δυσσεβείαν, ἐξώρισε τε αὐτὸν κατὰ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν, ἔνθα καὶ τελειοῦται
 μαρτυρήσας ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ τρανῶς ἐκφωνήσας τὴν θεῖαν λειτουργίαν, ὡς
 οἱ διηγησάμενοί φασιν ἰδίαις ἀκοαῖς τοῦτο πεπληροφῆσθαι¹⁾.

Сначала настоящее свидѣніе съ сказаніемъ вышеприведенныхъ Синак-
 сарей о Петрѣ Капетолійскомъ, мы обнаруживаемъ между ними суще-
 ственное сходство: 1) и тотъ и другой посягъ имя Петра, 2) оба они обви-
 наются предъ владыкою агарль 3) за обличеніе агарпскаго нечестія, 4)
 за что имъ вырѣзываютъ языкъ, 5) хотя послѣ этого они начинаютъ
 говорить еще яснѣе. Такое сходство дало основаніе Баронию и Кастеллану
 отождествить Петра Капетолійскаго съ Петромъ Дамаскимъ и присовѣ-
 ствовать, послѣ ссылки его въ счастливую Аравію, тѣ виды мученій,
 которыхъ, по Синаксарямъ, претерпѣлъ Петръ Капетолійскій и о которыхъ
 Теофанъ ничего не говоритъ. Болландистъ С. В., всецѣло присоединивъ къ
 ихъ мнѣнію, категорически заявляетъ, что, такъ какъ ни одинъ древній
 памятникъ и ни одинъ древній авторъ нигдѣ объ умерщвленномъ арабами
 Петрѣ Капетолійскомъ не упоминаетъ, то греческіе Синаксаря, содержащіе
 въ себѣ свидѣніе о немъ, должны быть признаны не заслуживающими
 рѣшительнаго и безусловнаго довѣрія, тѣмъ болѣе, что въ нихъ сломъ и
 рядомъ упоминаются и «недостойные» (indignas) святые. Издаваемое нынѣ
 грузинское Житіе, принадлежащее, какъ мы видѣли, св. Іоанну Дамаскину,
 наглядно показываетъ, насколько основательно такое отождествленіе двухъ
 историческихъ личностей и въ какой мѣрѣ правъ С. В., утверждая, что ни
 одинъ древній памятникъ и ни одинъ древній авторъ не упоминаютъ о
 Петрѣ Капетолійскомъ. Съ открытіемъ и изданіемъ этого Житія вопросъ
 можетъ получить обратную постановку, именно: сообщеніе Теофана о Петрѣ
 Дамаскомъ не представляетъ ли собою контаминацію Житія двухъ одно-
 именныхъ святыхъ, не есть ли оно результатъ слиянія эпизодовъ пѣтъ жизни
 двухъ различныхъ лицъ? Это тѣмъ болѣе возможно, что Теофанъ не былъ
 современникомъ Петра Дамаскина²⁾: хронографію свою онъ началъ

1) Theophranis, Chronographia, ed. de Boor, vol. I, 416, 18-24. Почти то же самое повто-
 рить и Кедрий: Οὐαλίδ δὲ Πέτρον τὸν ἀγιώτατον μητροπολίτην τοῦ Δαμασκοῦ, ὡς ἐλέγχοντα
 τὴν τῶν Ἀράβων καὶ Μανιχαίων κακόνοιον, ἐγλωττοτμήσῃ καὶ ἐξώρισεν εἰς τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν,
 ἔνθα καὶ τελειοῦται μαρτυρήσας ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ τρανῶς ἐκφωνήσας τὴν θεῖαν λειτουργίαν
 (Georgii Oedgēni Hystoriarum compendium, t. II, p. 5, 18-21, Bonnæ 1890).

2) Если онъ умеръ около 818 г. и если въ февралѣ 764 года былъ настоятелемъ кон-
 ставъ со своими сверстниками прыгалъ по лѣдинамъ замерзшей рѣки (проф. В. Болло-
 товъ, Лекціи по исторіи древней церкви I, 180—181), то родился онъ, несомнѣнно, послѣ
 743 года, года смерти Петра Дамаскаго.

70 лѣтъ спусти послѣ его смерти, вдали отъ того мѣста, гдѣ закончилъ жизнь свою митрополитъ Петръ. Воинѣ возможно и правдоподобно, что митрон. Петръ, какъ предстоятель христіанъ Дамасскаго халифата, за открытое и явное изобличеніе арабовъ, отрѣшенъ былъ халифомъ отъ своей должности и сосланъ изъ Дамаска въ Счастливую Аравію, гдѣ и окончилъ жизнь свою. Эта общая и правдивая канва съ теченіемъ времени разукрашена была подробностями изъ мученической жизни одноименнаго съ нимъ и современнаго ему святого, Петра Капетолийскаго, я, дойдя въ этомъ видѣ до Теофила, пошла въ его хронографію. Если бы онъ дѣйствительно подвергался такимъ пыткамъ, какъ вырѣзаніе языка, не лишившись черезъ это способности говорить, и если бы онъ окончилъ жизнь свою мученически, то едва ли объ этомъ не упомянулъ бы гдѣ нибудь св. Іоаннъ Дамаскинъ, съ которымъ Петръ былъ въ такой интимной дружбѣ, что, по мысли и просьбѣ его, онъ написалъ и выпустилъ въ свѣтъ два извѣстныхъ полемическихъ трактата противъ яковитовъ и манихеевъ¹⁾.

2) Кто былъ св. Петръ по сану своему? Представленные выше матеріалы на этотъ вопросъ отвѣчаютъ различно. По Менологію импер. Василія, онъ былъ епископъ; по Житію, онъ облеченъ былъ «честью свщества» (гл. II), незаконный мучитель приказываетъ собрать на мѣсто его казни носилцахъ «свщенической чинъ», чтобы, видя страданія «свщеника того», они видѣли какъ бы собственныи позоръ (гл. X). Отсюда видно, что Петръ былъ пресвитеръ, посему агіографъ обращается къ нему съ возгласомъ: «блаженъ ты, свщеникъ Петръ!» (гл. IX). Санъ пресвитера усволяютъ ему и Синаксари Сирмондовъ и Сирленіановъ, причемъ они поясняютъ, что въ этотъ санъ онъ посвященъ былъ епископомъ Вострскляемъ. Что касается Службы, то, хотя употребляемые ею эпитеты: священномученикъ (9), пастырь (1), служитель Божьей жертвы (6), одинаково приличны я епископу и пресвитеру, во общемъ впечатлѣніи отъ нея такое, что и она стоитъ за послѣдній санъ. Съ саномъ пресвитера онъ, по Житію я Синаксарямъ, впоследствии соединилъ подвигъ монашества, такъ что пострадалъ онъ *геромонахомъ*, и посему не удивительно, что Служба именуетъ его и «преподобнымъ» (6, 17, 19).

3) Отечествомъ преподобнаго была подвластная тогда Дамасскому халифу Палестина, въ частности — вторая Палестина (II гл.). Въ одной изъ областей второй Палестины, Заіорданской, во главѣ которой стоялъ сынъ халифа (VII г.), было княжество Трихоройское (должно быть, библейская

1) Acta Sanct. Octob. II, p. 490, § 8. Le-Quien, Oriens Christianus, t. II, col. 636D.

Трахошитада), отданное сыномъ халифа въ управленіе особому чиновнику (гл. VII и XI) и состоящее, между прочимъ, изъ трехъ провинцій — Капетоліады, Гадары и Ашиллі (гл. XIII). Главный городъ Капетоліады, Капетолій, и былъ родиною св. Петра (II гл. Сирм. Сир.). Недалеко отъ этого города протекала рѣка Иермуха: это, очевидно, рѣка Ярмукъ, въ Житіи св. Саввы Освященнаго называемая Гадаринскою рѣкою¹⁾. Къ западу отъ города того, на разстояніи «пяти знаменій», была мѣстность, по имени Ното, и въ ней обитель святаго Савиніана (гл. II, IV). Съ другой стороны, «на два знаменія» отъ него, лежало, селеніе Маро. Городъ Капетоліи находился на пути изъ Иерусалима въ Дамаскъ, между Гадарою и Адраю; разстояніе между нимъ и Дамаскомъ равнялось «стремъ дилъ пути», ибо, выступивъ изъ Капетоліи на судъ халифа, святой «послѣ трехъ дней пути добрался до возвышавшейся надъ Дамаскомъ горы Касія» (гл. VIII).

4) По Менологію импер. Василія, св. Петръ по національности былъ Ἑλληρ; слово это въ изданіи 1727 года, принадлежащемъ кардиналу А. Албани, переводится какъ *graecus* (грекъ), боландисты же понимаютъ его въ смыслѣ «язычника» (*ethnicus seu gentilis*)²⁾. Въ Житіи объ этомъ ничего не говорится, тамъ только сказано, что онъ былъ «язвѣстенъ родовитостью, красотою и мірскими богатствами» и что съ самой ранней юности онъ воспитывался и жилъ среди утѣхъ мірской жизни и носилъ блестящія одѣянія (гл. II). Не говорятъ объ этомъ ничего, равнымъ образомъ, и Синаксари: но имъ, Петръ отличался умомъ и мудростью.

Вступивъ въ законный бракъ, Петръ сдѣлался отцомъ одного сына и двухъ дочерей (II г.). Менологіи имп. Василія, не опредѣляя числа дѣтей, въ выраженіи «онъ крестился съ женою и дѣтьми» (τὸν τεχνῶν) даетъ просто понять, что у него были дѣти. По Синаксарямъ, онъ «родилъ трехъ сыновей». Служба же, не упоминавъ о дѣтяхъ его, говоритъ, что предъ страданіями своими онъ привелъ ко Христу супруга и *пнуковъ* (8). Какъ видно изъ дальнѣйшаго, правду въ этомъ случаѣ сохранило намъ Житіе.

5) Тяготясь мірскою и семейною жизнью и чувствуя влеченіе къ монашеству, Петръ, когда ему исполнилось 30 лѣтъ (гл. II), убѣдилъ супруга свою разстаться съ нимъ и посвятить себя монашеской жизни, двухъ своихъ дочерей, которымъ было немного меньше двухъ лѣтъ, онъ взялъ въ обитель приспомятаемаго Савиніана, находившуюся въ мѣстности Ното, къ западу отъ города, на разстояніи «пяти знаменій» отъ него (гл. IV).

1) Палестинскій Патерикъ, вып. I, стр. 45.

2) Acta Sanctorum, Octob. II, 495, § 6.

Въ этой обители подвизались восемь почтенныхъ и добродѣтельныхъ женъ, которымъ и вручилъ своихъ дочерей Петръ (гл. II). Житіе подробно описываетъ подвижничество старшей сестры, которая скончалась, когда ей исполнилось тридцать лѣтъ, въ то время, когда отецъ ея еще сіялъ добродѣтелями въ сей временной жизни (гл. III). Относительно младшей сестры Житіе ничего не говоритъ; однако видно, она пережила не только старшую сестру, но и отца своего, ибо, по приказанію мучителей, на казнь св. Петра для созерцанія ея прежде всего приведены были «дѣти его» (гл. X, XI), значить, вмѣстѣ съ братомъ младшая сестра: старшей сестры, какъ выше сказано, въ живыхъ тогда уже не было.

6) Что же касается сына, то, когда ему исполнилось 12 лѣтъ, отецъ выстроилъ ему въ родномъ городѣ по близости къ храму Богоматери келью, въ которую и заключилъ его; рядомъ оиъ выстроилъ другую келью уже для себя, чтобы руководить имъ въ подвигахъ монашеской жизни (гл. IV). Достигши выдающихся успѣховъ въ аскетизмѣ, сынъ сдѣлался свидѣтелемъ мученической кончины своего отца: когда Петру вырѣзали языкъ и оиъ кровью орошалъ землю, присутствовавшій тамъ слышъ его дотронулся кончикомъ пальца до выплевываемой крови и изобразилъ себѣ на лбу знаменіе креста, за что эмиръ приказалъ избить его (гл. XI). Что дальше случилось съ нимъ и какъ оиъ окончилъ жизнь свою, объ этомъ Житіе ничего не говоритъ. Такова судьба дѣтей св. Петра, что же касается супруги его, то, по разлукѣ съ мужемъ, она всей душой отдалась подвижнической жизни, соревнуя въ этомъ съ мужемъ, и послѣ десятилѣтнихъ подвиговъ и трудовъ мирно отошла ко Господу (гл. V).

7) Самъ Петръ для несенія подвиговъ монашества не удалялся изъ монастырь или пустыню, но, оставался все время въ родномъ городѣ, въ своей келии, до конца дней своихъ пребывалъ высокимъ образцомъ подвижничества и дѣятельной любви къ Богу и ближнимъ (гл. IV и V). То было время крайне стѣсненнаго положенія христіанъ и безграничнаго господства «агарискаго хузенія». Стремись къ мученическому вѣнцу, Петръ рѣшилъ найти поводъ столкнуться съ арабами, чтобы добиться отъ нихъ желаннаго конца. Разъ, во время тяжелой болѣзни своей, оиъ предложилъ слугѣ своему, арабу Каломѣ, выйти на площадь до самаго «храма» арабовъ и созвать къ нему знатныхъ и вліятельныхъ изъ нихъ, ибо оиъ хочетъ сдѣлать ихъ свидѣтелями предсмертнаго своего завѣщанія. Когда представители агарянъ собрались, Петръ мужественно исповѣдалъ Христа и обличилъ нечестіе собравшихся (гл. VI). Съ Житіемъ согласны здѣсь и другіе источники: по Синаксарямъ Сираеціанову и Сирмондову, Петръ пострадалъ потому, что былъ

обвиненъ предъ владыкой агарянгъ, какъ учитель христіанскій, за исповѣданіе Христа. По Службѣ, онъ не стерпѣлъ хуленія зловѣрныхъ (14), а богоненавистный цезарь (халифъ)—его дерзновенія (30, 31), потому онъ и сдѣлался «иослухъ истинѣ» (1). Исключеніе составляетъ только Менологій импер. Василія, по которому Петръ былъ схваченъ идолопоклонниками и пострадалъ потому, что не хотѣлъ принести жертвы идоламъ; но, по справедливому замѣчанію болландистовъ, агаряне тогдашняго времени не были идолопоклонниками¹⁾. Кромѣ арабовъ св. Петръ, по Житію, обличалъ также и «хуленія евреевъ и ховаритянъ» (гл. XI). Евреи въ преслѣдованіи святого проявляли одинаковое съ арабами рвеніе, такъ что, когда тѣло святого сняли со креста, то поднять его, чтобы бросить въ печь для сожженія, приказано было евреямъ (гл. XIV). Кто такіе ховаритяне (ܚܘܘܪܝܬܝܢ), неизвѣстно; быть можетъ это имя имѣетъ какую либо связь съ названіемъ халдейской рѣки ܚܘܘܪܝܢ (Ховаръ), на которой было пророку Іезекілю извѣстное видѣніе (Іезек. I, 1, 3; II, 15, 23; X, 15, 20).

8) Смущенные арабы готовы были растерзать своего обличителя, но, видя его при смерти, оставили въ покоѣ. Когда къ нему вернулось прежнее здоровье (гл. VI, Служ. 7, 22, 23), онъ, несмотря на угрозы родныхъ и знакомыхъ, сталъ еще сильнѣе обличать враговъ христіанства. Послѣдніе, не снося его дерзости, довели объ этомъ письменно начальнику пріорданскихъ арабовъ Омару, сыну халифа Валида, а тотъ написалъ правителю Трихоройской области Зорѣ призвать обвиняемаго и учинить допросъ. Такъ какъ Зора ничего не добился отъ святого, онъ, согласно указу, заключилъ его въ темницу и донесъ объ этомъ Омару. Въ это время заболѣлъ халифъ Валидъ, который, опасаясь смерти, вызвалъ къ себѣ отовсюду родственниковъ и дѣтей своихъ. Онъ тогда пошелъ на горѣ Касія, возвышавшейся надъ Дамаскомъ, въ бывшемъ монастырѣ св. Феодора, отнятомъ у христіанъ арабскими деснотами и передѣланномъ въ царскіе покои. Это, быть можетъ, тотъ самый монастырь св. Феодора, который упоминается въ Житіи св. Антонія Раваха и который находился вгдѣ города Дамаска, недалеко отъ него²⁾. Туда направился и Омаръ, который, прибывъ къ отцу и вспомнивъ о Петрѣ, послалъ въ Калеголіи гонцовъ, чтобы они доставили его. Когда святой былъ доставленъ къ Омару, послѣдній сперва допрашиваетъ его и старается вразумить его, но, не добившись ничего, направляетъ его къ отцу своему, халифу Валиду (гл. IX, Служ. 29). Валиду пришлось выслушать отъ сви-

1) Acta Sanctorum, octob. II, p. 495, § 6.

2) P. Peeters, S. Antoine le néo-martyr (AB, t. XXXI, p. 422, 440); І. Кипшидзе, Житіе и мученичество св. Антонія-Раваха (ХВ, II, в. 1 стр. 81, 10—13).

того то же самое, что раньше Зорѣ и Омару: смѣлое обличіе себѣ и исповѣданіе Христа (гл. IX, Служ. 30, 31); поэтому онъ приказалъ вернуть его на родину, въ г. Капетолій, и здѣсь замучить его на виду всѣхъ родныхъ и знакомыхъ его.

9) Мученіе святого продолжалось четыре дня; въ первый день, въ четвергъ, у него вырѣзали языкъ, на другой день, въ пятницу, отсѣкли ему правую руку и ногу, на третій день, субботу, переждали, ввиду страданій святаго, на четвертый же день, въ воскресенье, отсѣкли ему другую руку и ногу, выжгли глаза клеймомъ, обнесли по всему городу, а потомъ на возвышенности, называемой по-ассирійски Турлнпара, распяли его на крестѣ. Пять дней тѣло оставалось на крестѣ, на шестой день, значить въ пятницу, по близости къ монастырю св. Савиніана, въ которомъ подвизались его дочери, разожгли печь и бросили въ нее спитое тогда же со креста тѣло святаго, а вмѣстѣ съ нимъ и крестъ и одежду его; когда все сгорѣло, пепелъ высыпали въ рѣку Термуху (гл. XI, XIV). По Синаксаріямъ Сирлеціанону и Сирмондову, святой былъ мучимъ въ такой послѣдовательности: 1) вырѣзали языкъ, 2) отсѣкли правую руку и ноги, 3) выкололи глаза, 4) пригвоздили ко кресту, 5) отрѣзали голову, 6) сожгли его въ огнѣ и 7) пепелъ высыпали въ рѣку. По Менологію импер. Василія: 1) выкололи глаза, 2) вырѣзали языкъ, 3) отсѣкли уши, 4) уродовали руки и ноги, 5) пригвоздили ко кресту и 6) отрѣзали голову. Что касается Службы, то въ ней перечислены казни, безъ указанія ихъ послѣдовательности, именно: отсѣченіе 1) рукъ (1, 3, 34), 2) ногъ (1, 34), 3) ушей (1, 3), 4) языка (1, 3, 33, 34), 5) главы, 6) лишеніе глазъ (1, 3, 34), 7) распятіе (3, 34), 8) преданіе огню и водѣ (1, 3, 34). Такъ закончилъ св. Петръ свою подвижническую жизнь.

10) Когда пострадалъ св. Петръ Капетолійскій? Въ Житіи говорится, что онъ замученъ былъ при халифѣ Дамасскомъ Валидѣ. Халпфовъ съ именемъ Валида было два; первый царствовалъ съ 86 до 96 гиджры, т. е. въ 705—715 годахъ нашей эры, второй—съ шестого дня позднѣйшаго Рабіа 125 гиджры до конца позднѣйшаго гіомада или гзомада 126 гиджры, или съ 6 февраля 743 года до 16 апрѣля 744 года. При какомъ же изъ нихъ имѣла мѣсто мученическая кончина св. Петра? Въ Житіи сказано, что, когда Петръ первый разъ во время болѣзни своей обличалъ сараципъ, «было начало поября, двѣнадцатый индикціонъ» (гл. VI). Скоро онъ выздоровѣлъ и вторично обличилъ агарипъ, слѣдствіемъ чего было заключеніе его въ темницу послѣ допроса Зорою. Въ это время заболѣлъ Валидъ, къ нему пріѣхалъ въ Дамаскъ сынъ его Омаръ, который изъ Дамаска сей-

часть же посылаетъ въ Капетолий за Петромъ. Посланные прибыли въ Капетолий, по Житію «въ первый день января» (гл. VIII) и забрали святого, который, по словамъ Житія, «пробылъ въ темничномъ заключеніи одинъ мѣсяць» (гл. VIII). Такимъ образомъ, если 1 января исполнился одинъ мѣсяць тюремной жизни св. Петра, то выходитъ, что онъ вверженъ былъ въ темницу въ началѣ декабря; слѣдовательно, въ это время, въ декабрѣ мѣсяцѣ, и заболѣлъ Валидъ, который, по Житію, умеръ послѣ этого «черезъ два мѣсяца» (гл. VII). Отсюда видно, что Валидъ, по Житію, умеръ приблизительно въ мартѣ мѣсяцѣ 12 индиктіона. При Валидѣ I двѣнадцатый индиктіонъ приходился между 1 сентября 713 и 1 сентября 714 года, умеръ же онъ въ 715 году, значить — когда шелъ тринадцатый индиктіонъ. При Валидѣ II двѣнадцатый индиктіонъ приходится между 1 сентября 743 и 1 сентября 744 года, умеръ же онъ, по единодушному свидѣтельству хронографа Теофана и арабскаго историка Абу-л-Фараджа, 16 апрѣля 744 года¹⁾, значить, въ двѣнадцатомъ именно индиктіонѣ. Итакъ, халифъ, при которомъ пострадалъ св. Петръ, былъ Валидъ II, смерть котораго Житіе полагаетъ на мѣсяць, полтора раньше, чѣмъ указанные выше историкп. Такая ошибка въ агіографическомъ произведеніи, пожалуй, и не такъ поразительна; важнѣе другое разногласіе: по Теофану и Абу-л-Фараджу Валидъ II умеръ насильственной смертью во время одного большого возмущенія арабовъ²⁾; между тѣмъ по Житію смерть его была какъ будто естественною, слѣдствіемъ того тяжелаго недуга, который постигъ его въ концѣ декабрп 743 года. Хотя выражете: «болѣзнь эта являлась предвѣстницею кончины и грозила смертью, которая и послѣдовала черезъ два мѣсяца» (гл. VII), не предполагаетъ непременно, что болѣзнь именно была причиною его смерти, агіографъ просто констатируетъ, что черезъ два мѣсяца послѣ того, какъ заболѣлъ Валидъ, послѣдовала смерть его, не указывая, отъ какой причины. Послѣ всего сказаннаго само собою падаетъ предположеніе покойнаго архіепа. Сергія, что Петръ Капетолийскій пострадалъ отъ царя язычника, въротно, въ III или началѣ IV вѣка³⁾.

11) Хотя память св. Петра въ календаряхъ и вообще въ памятникахъ христіанской эртологіи и положена 4 октября (за исключеніемъ издаваемой нынѣ Службы, которая ее приурочиваетъ къ 5 октябрю), но это не значить, что онъ пострадалъ непременно 4 октября: этому противорѣчатъ и представленныя выше хронологическія наблюденія надъ данными Житія; а фактъ

1) Acta Sanctorum, Octob. II, p. 497, § 11.

2) Ibid.

3) Полный мѣсяцесловъ Востока, т. I, ч. 1, стр. 307—308.

общезвѣстный, что свѣтые поминаются не всегда въ тѣ дни, когда они окончили жизнь. Въ данномъ случаѣ мы должны держаться слѣдующихъ руководящихъ путей. Изъ Житія мы знаемъ, что 1 января 744 года свѣтого забрали изъ Капетолія въ Дамаскъ, куда онъ прибылъ черезъ три дня, въ пятницу вечеромъ (гл. VIII), значить, 4 января. На другой день утромъ, въ субботу 5 января, его допросилъ Омаръ, который, не добившись ничего, отправилъ его къ отцу своему Валиду. Допросивъ его, Валидъ приказалъ вернуть его на родину (это происходило, должно полагать, числа 6—7 января), что и было приведено въ исполненіе незамедлительно. Если, допустимъ, свѣтого вывели изъ Дамаска числа 10 января (во всякомъ случаѣ не позже), то черезъ три дня, числа 14—15 января, онъ былъ уже въ Капетоліи (отъ Дам. до Капет., какъ уже сказано, было три дня пути), гдѣ сразу приступили къ пыткамъ. Четыре дня его пытали, пять дней висѣлъ на крестѣ, на шестой его сожгли, значить — вся эта мучительная процедура продолжалась 10 дней, отъ 15 приблизительно января до 25. Къ этому времени, во всякомъ случаѣ не позже половины февраля, и нужно относить кончину свѣтого. Въ этомъ насъ убѣждаютъ также слѣдующія слова Житія. Когда расняли, къ нему приставили стражу, чтобы оберегать его въ теченіе пяти дней; «тогда, говоритъ агиографъ, былъ сильный морозъ; какого много лѣтъ не видали, стало странно холодно, стерегушіе мерзли, что ихъ очень мучило, поэтому они развели сильный огонь, чтобы быть въ состояніи продолжать охрану мученика» (гл. XIV). Такіе морозы больше приличны указанному зимнему времени, чѣмъ началу октябри мѣсяца. Это обстоятельство насъ наводитъ на слѣдующее предположеніе. По такъ называемому Стиншному Прологу, 6 февраля полагается память Петра, митрополита Дамасскаго, о которомъ у насъ рѣчь была выше. Въ коптскомъ календарѣ Seldenus'a память его полагается 15 февраля. Въ другомъ коптскомъ календарѣ, Iobi Ludolfi, 21 февраля положена память Петра Маюмскаго, который пострадалъ, по изслѣдованію I. Болланда, въ томъ же 743 году¹⁾. Что Петръ Дамасскій и Петръ Маюмскій пострадали непременно 15 и 21 февраля, этого не утверждаютъ и болландисты, для которыхъ вопросъ о томъ, почему память ихъ приурочена къ указаннымъ числамъ, остается открытымъ²⁾. Намъ же кажется, что подъ однимъ изъ этихъ чиселъ — 6, 15 и 21 февраля — должна скрываться память нашего Петра Капетолійскаго, пострадавшаго около этого времени и вносѣдствіи смѣшаннаго съ другимъ одноименнымъ свѣтымъ.

1) Acta Sanctorum, Februarii, t. III.

2) Acta Sanctorum, Octob. t. II, p. 498, § 14—15.

III. Списокъ Житія и его особенности.

Издаваемое Житіе, греческій оригиналъ котораго до насъ не дошелъ, сохранилось въ единственномъ экземплярѣ въ рукописи Гелатскаго монастыря № 4, писанной на бумагѣ 43 × 27 въ два столбца 29 × 16, по 32 строки въ каждомъ. Рукопись, въ которой насчитывается 668 листовъ, заключаетъ въ себѣ Житія святыхъ за сентябрь и октябрь мѣсяцы въ редакціи, по преимуществу, Симеона Метафраста. О времени и мѣстѣ происхожденія ея даютъ свѣдѣнія слѣдующія записи, сдѣланныя въ ней рукою текста.

1. ქრისტე. შეიწყალე აფხაზეთისა კათალიკოსი ევდემოს (ა. 409^a, 427^b, 438^b, 454^a).

2. ქრისტე. ადიდე ორთავე შინა ცხოვრებათა აფხაზეთისა კათალიკოსი ევდემონ (ა. 460^b).

3. ქრისტე. ადიდე ორთავე შინა ცხოვრებათა უვლისა აფხაზეთისა დიდი მამათმთავარი შატრონი კათალიკოსი ევდემონ. რწისა ბრძანებითა იწერებია წინ ესე წიგნნი (ა. 466^b).

4. დიდებაჲ ღმრისა სრულმოფელსა უვლისა კეთილისსა. ნებითა ოსმთა და ბრძანებითა და ჟერხინებითა უვლისა საქრისტიანობასა დიდისა მამათმთავრისა აფხაზეთისა ქწისა ევდემონისითა: სქნო იყავნ სკესენებელი და კურთხევაჲ მისი. და აწ გდ ოკტომბრის ნახევარი იწყების კელითა თუდ ცოდვილისა მანოელისათა: ქქსა სნგ¹⁾ დაიწყო წა ესე წიგნი (ა. 484^b).

5. დიდებაჲ ღმრისა სრულმოფელსა უვლისა კეთილისსა. ადიდენ ღმერთმან ორთავე შინა ცხოვრებათა ქქესა მიერ კურთხევაით კურთხეული საქრისტიან-

Христе, помилуй Абхазскаго католика Евдемоса!

Христе, прославь въ этой жизни и въ другой католика Абхазскаго Евдемона!

Христе, прославь въ этой жизни и въ другой великаго патріарха всей Абхазіи, патропа <и> католика Евдемона, по приказанію котораго переписываются святыя сія книги!

Слава Богу, свершителю всякихъ благъ! Волею Божіею, а также повелѣніемъ и изволеніемъ великаго патріарха всего христіанскаго міра, католика Абхазскаго Евдемона, память и благословеніе котораго да будутъ вѣчными, пачинается пылкъ и <второй> половина Октября мѣсяца рукою прегрѣшнаго Манула. Начата <перепиской> святая сія книга въ хрониконъ 253.

Слава Богу, свершителю всякихъ благъ! Да прославитъ Богъ въ этой жизни и въ другой, благословеніемъ Христовымъ благословеннаго, вели-

1) Въ ркп. 126, но, какъ видно изъ другой даты, 2 пишется лишней.

ნო(ა)ს ზღუდე და მკურთხეველი ტომ-
ნათესაობით ჩხეტოძე. დიდი მამათა
მთავარი აფხაზეთისა ქვენი ევდემონ: რ
სათნო იზინა წთა ამათ და სღთა გან-
მანათლებელთა ღწლთა და სკვრველე-
ბათა მოწამეთა მიერ ქმნილთა¹⁾. რთა
იღწეს და მრავალნი ტანჯვანი დაით-
მინნეს ქვეს ღმრთისა თჳს²⁾. და აწ
მეოხ არიან სულთა ჩნთათჳს. რომელსა
ფედი სურვილი აქუნდა ეკლესიათა³⁾ და
ს:ღმრთოთა⁴⁾ წერილთათჳს. რისა
ბრძანებითა და ჟურწინებითა გათა-
ვდეს წმ ესე (თათჳე ოკტობრნი
ეითაურთ სრული და უსაგლულო.
დღბლსა სუადარსა გელათს. სავანესა
წისა ღთისა მშობლისისა. ინდიკტი-
ონსა მეფობისა ჩნისისა: მეფეთაშე-
ფისა გისსა ძისა ბაგრატ მეფეთაშეფი-
სისა. ქრონიკონსა სნგ. შისისა გ.
ამისსა უცბად მხსრეკელსა ფედ ცოდ-
ვილსა ინანიკის შვილს მანოელს და
მშობელთა მისთა შნს ღწ: უცბად
ჩხრეკისათჳს სუ დაწყევით ღწისათჳს
გბი. დიდი წიგნი ამის მეტად არ მე-
წერა: ჩნსა განგესა და ზედამდგო-
მელსა სჯმიონ ჯათაროძეს და მშო-
ბელთა მისთა შეს ღწ. აწ: სულიერსა
დედას ჩემსა მაჭავარიანის ქალს ანტო-
ნინეს და მშობელთა და მამათა მისთა
შეს ღწ აწ: (ა. 668).

каго патріарха, католикоса Абхаз-
скаго, Евдемона, родомъ Чхетидзе,
«являющагося» оградою и благосло-
вѣніемъ христіанскаго міра! Ему
угодно были свѣтыя и душеспаси-
тельныя подвиги и чудеса, соверше-
ныя мучениками, которые, подвизаясь,
претерпѣли за Христа много мукъ и
теперь предстательствуютъ за наши
души. Онъ очень любитъ церковь и
божественныя книги, «по сему» пове-
лѣніемъ и изволеніемъ его окончить
«перешской» святой сей «Октябрь мѣ-
сяцъ», во всѣхъ отношеніяхъ полный
и совершенный, въ великомъ столь-
помъ Гелати, обители святой Бого-
родицы, въ шидактѣонъ царство-
ванія царя-царей нашего, Георгія
сына царя-царей Баграта, въ хроп-
комъ 253, Мал 3. Наскоро сіе цара-
пающаго прегрѣшнаго Мануила Ипа-
никишвили и родителей его да про-
стятъ Богъ! Прошу, ради Бога, не
проклинаяте за неаккуратное царапа-
ніе: большую книгу впервые пишу.
Управителя и надсмотрщика нашего
Симеона Джапаридзе и родителей его
да проститъ Богъ, аминь! Духовную
мать мою Антонину Мачаваріани, ро-
дителей ея и братьевъ да проститъ
Богъ, аминь!

Изъ приведенныхъ записей видно, что настоящая рукопись переписана въ Гелатскомъ монастырѣ по повелѣнію книголюбца, католикоса Абхазскаго Евдемона I Чхетидзе въ 1565 году рукою нѣкоего Мануила Ипаникишвили.

1) ქმნილთა.

2) ღწლთა.

3) ეკლესიათა.

4) სღთოთა.

Это тотъ самый Мануилъ, имя котораго недавно вскрылъ акад. Н. Я. Марръ въ расшифрованной имъ криптографической записи, найденной нами въ этой рукописи¹⁾. Хотя списокъ сравнительно поздній и многое въ немъ привнесено безграмотнымъ въ общемъ Мануиломъ, но все же укажемъ и некоторые характерныя особенности его.

Въ списокѣ, прежде всего, очень много ошибокъ, происшедшихъ отъ

1) избытка буквъ, напр.: სიმურთელე вм. სიმრთელე (48 стр., 23);

2) пропуска буквъ: შეურაცხოვით вм. შეურაცხუოვით (64,21); такихъ пропусковъ, не только буквъ, но и словъ и слоговъ, въ текстѣ замѣчается довольно много; мы ихъ въ большинствѣ случаевъ восстанавливаемъ въ < >;

3) неправильнаго раскрытiя титлаъ или неправильнаго чтенiя: საშვილ ვმ. სასწაულ (32,19), ასულთაგნ ვმ. ასოთაგნ (62,17) ხედავთა ვმ. ხედავთა (63,28).

Особенности фонетическiя:

1. Колебание между *ლ* и *რ* въ написанiи: а) имени *Ὀυαλιδ*: разъ написано *ლდიდ*, а въ остальныхъ случаяхъ *უდიდ*; б) слова *სადგორ* (35,34):

2. Систематическое воспроизведение группы *რე* черезъ *რე* въ тѣхъ случаяхъ, когда въ современномъ говорѣ слышится *ვ*.

3. Пишется и *საწუთრადეს* (31,1-2; 26,10) и *საწუთრადეს* (37,18); *რ* выпало и въ словѣ *ბიხეხად* (63,5).

4. *გულის-სმა* и производныя отъ него пишутся всегда черезъ *კმა* (26,17 и др.).

5. Списокъ обнаруживаетъ склонность къ гласнораздѣлу *ვ*, напр.: *რეადრესი*, *სიტრევის*, *ტრევილის*, *კეოფრედა*, *ხაშეობ*, которое у переписчика превратилось въ *ხაშეობ* (68,11); въ рѣдкихъ случаяхъ *ვ* пропускается, какъ напр., *გამოხეოთა* (вслѣдствiе означеннаго пропуска *ოთა*, а не *ლდთა*).

6. Въ фонетическомъ отношенiи списокъ поражаетъ стремленiемъ смѣсичить *ა*, въ рѣдкихъ случаяхъ и *ლ*, прибавкой *ა*. Имѣемъ ли въ данномъ случаѣ дѣло съ особенностью какой либо школы или диалектическимъ явленiемъ, обусловленнымъ личностью и происхожденiемъ переписчика Мануила? Съ этой прибавкой мы встречаемся въ разныхъ комбинацiяхъ, какъ то²⁾:

а) Въ основѣ родит. падежа: *სიტრევადათა*, *სხევადათა*, *მონადათა*, *სადმრ-თლდათა*, *ურწმუნბლდათა* (62,18), *გრძნობადათა*.

1) ХВ, III, вып. 2, стр. 205—207.

2) Этотъ *ა* устраненъ нами изъ текста, но сохраненъ въ подстрочныхъ, примѣчанiяхъ.

b) Въ исходѣ безотносительнаго родит. падежа: მძღაურისაჲ, ღთისაჲ, მამისაჲ, საწუთროსაჲ, შუენიერებისაჲ, სიტაბუეისაჲ, ღამისაჲ, სიკუდილისაჲ: წყურელისაჲ, ნათლის-მცემელისაჲ, ომარისაჲ, აღდგომილისაჲ, უიელისაჲ, დიდებისაჲ, ტანჯვისაჲ, შუებისაჲ, ქალაქისაჲ, ჩემისაჲ, მეუფისაჲ, მისისაჲ, უდაბნოსაჲ, შუელისაჲ, გლახკთაჲ, კაცთაჲ, იურცხილთაჲ, სიზმართაჲ.

c) Въ родит. падежѣ съ отношеніемъ къ дательному: ცნრებისათა, კორცთამსა, ღირსთამსა, ჟამთამსა, სათნოებისათა, ღუაწლისათა, გულის-სიტყუათამსა, ქალაქისათა, ურწმუნოებისათა, მისთამსა, მართლთამსა, საბერობილისათა, კანკტოელთამსა, ცხოველთამსა, ბრძანებთამსა, ღოცვისათა: ღთისათა, საკრეულთამსა, ღთეებისათა, მეცნიერებისათა, სიმდაბლისათა, სირცხელისათა, მღევართამსა, კეთილთამსა.

d) Въ основѣ дательнаго падежа: ბუნებაჲსა, გზათაჲ, საღთთაჲსა, შიენიერებაჲსა, ღათა, უძღერებაჲსა, სრულებაჲსა, ცხორებაჲსა, გემოვნებაჲსა, მოღუაწებაჲსა, ბუნებაჲსა, მოქალაქებაჲსა, ნეტარებაჲსა, მნებებელთაჲსა, ქქნაჲსა, სიტყუაჲსა, ტეშმარტებაჲსა, სხუაჲსა, სხარებაჲთა: კადნიერებაჲსა, სწულებაჲსა, სათნოებაჲსა, წადიერებაჲსა, გონებაჲსა, ენაჲსა, შიათა, სიტყუაჲთა, ღმობაჲსა, გექნიაჲსა, დიდებაჲსა, რაჲსა: წყაროჲსა, უდაბნოჲსა.

e) Въ исходѣ безотносительнаго дательнаго падежа: საჭიროსაჲ, ქალაქსაჲ, მოქმედსაჲ, მტეიცესაჲ, შეპურობილთაჲ, ღრუბელსაჲ, სოფელსაჲ, მამასაჲ, მოუყარეთაჲ, აღმოფშენვისაჲ, იატაკსაჲ.

f) Въ основѣ дательнаго мѣстоименнаго: მამამან, მოკლებამან, გონებაჲმან, რკინამან, ქენამან. ტრთილებაჲმან, ელიაჲ|| ელიამან, რომელთაჲ.

g) Въ исходѣ творительн. падежа: ქენჯნითაჲ, გონებითაჲ, რისხვითაჲ ბორგნულითაჲ, განცვრებითაჲ, მოსწრაფებითაჲ, წიგნებითაჲ, საიდუმლოთაჲ, მეცნიერებითაჲ, გონებისათაჲ.

h) Въ направительномъ падежѣ: ქალაქად, კასიად, ჩუეულებად, სხუად, მკლველობად: გამოჩინებად.

i) Въ 3 лицѣ аориста: დაუტევაჲ, იპოვაჲ, შოვაჲ, შეჭრაცხნაჲ, შეუღინაჲ, უშენაჲ, იხილაჲ, აღიბაძვაჲ, წამაჲ, განისჯებოდაჲ, შიითვალაჲ, იცაჲ, უნდაჲ, ამხილაჲ, შეუქმნაჲ, ეხილვაჲ, აქუნდაჲ, აღასუბუქაჲ, აღიარაჲ, ესმაჲ, შეეკრაჲ, შიუთხრაჲ, შეუდგაჲ, დაწოჲ, შემოკრაჲ, თავსუდვაჲ, ითხოვაჲ, განერაჲ, იგუშირაჲ, შთაიღვაჲ, დაადგაჲ, ეოცნაჲ, შეიერთაჲ, აღიშურვაჲ, დადგაჲ, იქმნაჲ.

j) Въ концѣ вопросительныхъ глагольныхъ формъ: მოაკუდინებაჲ, დამიღებაჲ.

k) Въ неопределенномъ наклоненіи: სიტყუად, მხილებად, აღსარებაჲდ, განლებად, განტეეებაჲდ, მიღებაჲდ, ცხორებაჲდ, ქებაჲდ, მხილებად.

l) Въ сердинѣ словъ: ღაიბადა, შეამკოჲს, გაღლაგთა, წმიდადუენა.

m) Въ сложныхъ словахъ: სათნაყოფითა, სათნაყოფილთა, კმაღ-საყოფელ, კმაღსაყოფელად, უღმრთაყოფასა, ცნობადკანსრულობისკნ, უცნობაყოფაჲ, მონაღაწოდებაჲ, კმაყო, აჩაჲგინ. მამაკატასა, მიმოქცეჲდ, წინამჲეპრობილთა, წინამჲყოფსა, წინამჲღმგომ.

n) Въ концѣ непзмѣняемыхъ словъ: არღარაჲ, გარნაჲ, დაჲ, გინაჲ, წინამჲეფროღსღაჲ, а также и въ срединѣ: რაჲჟამს; въ сплскахъ классической эпохи форма эта закономѣрна, но не въ настоящемъ), რაჲამ.

Особенности морфологическія:

1. Неправильная форма нѣкоторыхъ падежей вслѣдствіе отсутствія *ჲ*, какъ то:

родительнаго: უმაღლოსა, რასმე, საწუთოსა, უჯეროსა, სეკელესიოსა *ვმ*. უმაღლესა и т. д.

творительнаго: ბუნებისათა, წმიდისათა, სამთავროთ, უხრწნელთათა, სათნოთა, სამეუფოთ, სიჩხოთ, გემოვნებათათა, მოღებულთათა, ზენათ. კმისათა, მშობლისათა, ღასათა, შეწიგნეთათა, ცხოველთათა, ცეცხლისათაჲ *ვმ*. ცეცხლისათა.

2. Своеобразное образование родительнаго падежа въ именахъ на *ა*: ნებაჲსა *ვმ*. ნებისა (41,1).

3. Довольно частое употребленіе суффикса множественнаго числа *ებ*; разъ имѣемъ и такую форму: უცხოთა კეთილებსა ზედა (59,26).

4. Отсутствіе спрягата $\frac{3}{2}$ въ качествѣ мѣстоимен. префикса 3 лица въ фразѣ მონა მას (24,7) *ვმ*. ჭმონა მას, а также нерѣдко и въ другихъ случаяхъ, когда имѣется или подразумевается дополненіе на вопросъ ვის, რას და სჯ.

5. Могла бы обратить на себя вниманіе форма ჭრქუნა (42,16) если бы ей не предшествовалъ прямой объектъ во мн. числѣ.

Особенности синтаксическія:

1. Сказуемое въ един. числѣ при подлежащемъ во множественномъ: ქალები სსხლოები შეჭკადრებდა ზედასა მამაკატასა (50,29-30).

2. Опредѣленіе въ един. числѣ, а опредѣляемое слово во множественномъ: შრომათა მკელეულისასა (25,16).

3. Оформленность опредѣленія, предшествующаго опредѣляемому слову: იორღანისაჲ არბთაჲ (49,17-18); ეოფლისაჲ ქლაქისაჲ (56,1).

4. Отсутствіе согласованности между опредѣленіемъ и опредѣляемымъ

სლოვომ: მეუფე დაბადებულისა ვმ. დაბადებულისაჲ (24,24-25), უღელი ცოდვისა (24,24-25), განბიეიისა წდისა (54,35).

5. Удвоение вопроса: აქუსისა (46,36), ძი само по себѣ есть форма вопроса, ს само по себѣ.

6. Достойныи внималія слѣдующія формы: სინხოებისა ფრცხილთაჲთაგან, ილით გან показателн одного и того же характера; იშენეს თავთა თუსთაჲთ ჰელატები (50,11), განცვალებაჲ სტემდეს (39,28), კეთალად იწყო წამებისა (67,3), ჭრიდე თავსა თუსსა, (48,1-2) сравн. Хр. Вост., т. II, вып. 3, стр. 404—405.

7. Въ списокѣ обращаетъ на себя вниманіе употребленіе въ качествѣ знаковь препинанія не только обычныхъ въ древне-грузинскихъ текстахъ точекъ, но и занятой и точки съ запятою, а равно и удареній надъ отдѣльными словами, которыя, должно полагать, имѣютъ логическій смыслъ.

Лексика памятима:

Даемъ списокъ рѣдко употребляемыхъ или употребленныхъ въ настоящемъ Житіи съ особымъ значеніемъ словъ и выраженій.

აბანო — баня.

აგებუელი — гварь.

ამირა — эмиръ, князь арабовъ.

ანდამატი — алмазъ, алмамантъ.

აფსინდი — полынь (травა).

აღმოფშვნა — вздыханіе.

ბასრობდეს — высмѣлвать.

კაღაგი — клѣтка.

განჟენჯილი — растрепанный.

კისხებოდა — препирался, возражалъ.

კუბი — обитель, монастырь.

თანაშქესული — сопряженный, соединенный.

თეატროჲ — театр, зрѣлище; უდსაეტროჲ თეატროჲ — всенародное собраніе.

იბრდღუენდა — рычалъ, ворчалъ.

კაშკაშება — сіяніе, блескъ.

მამობდა — подражалъ отцу, посту-
палъ по отцовски.

მოძსთულებელი — заканчивающій, собирающій, пожинающій.

მორკინალი — борецъ; მორკინალობს — борется.

მსახრვალი — заклишающій, упрашивающій.

მოუძფუერებელი — неуспокоенные, возмущенные.

მძლავრი — тиранъ, деспотъ, князь, правитель, мучитель.

მჭკეუელი — плодъ, результатъ.

ნეთვზა — морозъ.

ორღანოჲ — органъ, членъ.

ჰერული — пѣна; ჰეროჲს — пену-скаетъ пѣну, плоетъ.

რცხიდეჲს — обливали, обывали.

სახჯუმბო — публичный, ливный, открытый.

სადაკელი — клеймо, раскаленное жез-
лѣзо.

- მდგომარობა — твердость, постоянство.
- მზის აღმოსვლისაჲ გჳრ. მზისა — служба перваго часа (см. Иерусалимскій Канонарь, стр. 333).
- მოიძარღუა — скрѣпилось, соединилось.
- მომზინარლობა — смотрѣніе.
- სასწაული — знаменіе (мѣра длины), переходъ.
- საქუფეთე — мѣшокъ.
- სებოვანებდეს — болѣли.
- სიავნი — котлы; ვა სიავნი ფოფინებდეს — кипѣли, какъ котлы.
- სიჩქური — бредни, болтовня.
- უმწესესი — младшій, маленькій.
- უძარგეობა გჳრ. უძარგეობა букв. — неподвижность, неизмѣнность; უძარგეობა წელიწდისაჲ — неизмѣнное теченіе, круговоротъ года.
- უძლები — распутный, жадный.
- ფარი — щитъ.
- ფულადი — площадь, улица.
- ქარი — цѣвница, свирѣль.
- ღონე — хлѣбъ, средство.
- სავაჭრო — предметъ стяжанія, стяжаніе.
- სამქეობით უგრდულება — выступить противъ кого съ трехкаменнымъ пращемъ.
- სამღერელი — игрушка, забава.
- სამჭედური — уда, ловушка, сѣти, козип.
- უევიღსულენობა — благовоніе.
- შთაირღუნა შირი — онъ залпль внутрь, залпль.
- შუღამისა — полунощница (см. Иерусалим. Канонарь, стр. 340).
- შუღელი — правило, пріемъ.
- ჩანგი — лира.
- ჩაფხუტი — шлемъ.
- ცუღსახელი — ложный; ცუღსახელი მეცნიერება — лжеименное знаніе; ცუღსახელნი ღმერთნი — лжеименные боги.
- წუთი — струппя.
- წყარო მატლო — рой червей.
- ჭილი — рогожа.
- კხარცხ — лма.

Въ перечнѣ твореній св. Іоанна Дамаскина, существующихъ въ грузинскомъ переводѣ, мы высказали предположеніе, что настоящее Житіе переведено Ефремомъ Мцирѣ¹⁾. Детальное изученіе языка показало, что оно переведено не Ефремомъ, но лицомъ, принадлежащимъ къ тому литературному кружку, который работалъ. можно сказать, по указаніямъ Ефрема. Переводчикъ жилъ послѣ Ефрема, но не позже первой половины XII вѣка, ибо вся та агіографическая коллекція, изъ которой берется издаваемое Житіе, закончена переводомъ при царѣ Дмитріи (1125—1154 г.).

373a² იან ოცეცომებრსა: ო: წინსა: და: ნეცარისა: მძინსა: წინსა: ინე: მონაწონისა: და: ხუცისა: დამს- სკელისა: სიჭყეა: ცხრობისა: და: დწლთა: ედ: დწლისა: მტრე: ახლისა: მდდღა: მწმისა: კაპეტო- ლელთა: ქლქსა: მს: წამებლი- სათა:

მმაო. გენს.

I. ძველ სადმე. ოდესმე. ცოდეგსა შინა იყო კაცობრივი ბუნებაჲ. და მის ძლით დამონებულ იყო მძლავრისა და დამბადებელისა მიმართ უმადლოჲსა 5 მოწინადა. რაჲმს პირველმან მამამას თუთმფლობელითა ცნობითა ნებსით. ქმონა მას. და პატრიკად ურჩებისა დმრთისა: სიკუდილი მიიღო: და ესევე დაუტეგა ყოველთა მისგანთა. ვითარცა 10 სამკვდრებელი მომსრეული და განმწრ- წნელი. რამეთუ ყოველი რომელი საწუ- თოსა ამას შემოვიდოდა. ვითარცა მძხვარისა რამსმე და განმტკრელისა 372b მძლავრისგან. მოშიშ იყო სიკუდი- 15 ლისგან. ოდეს იგი არღა იყო ჭერეთ სასოებაჲ აღდგომისაჲ. ხოლო ვი- სნათგან დამბადებელმან ბუნებისამან. წყალებითა ბუნებისამათა რომელ დაჭ- ბადა. სათნოყოფითა მამისამათა. და 20 შეწეწნითა სულისა წმიდისამათა. მიიღო ბუნებაჲ ჩუენი. და იქმნა რაჲ. იგი დაიბადა და ამით განაახლა და განაძლიერა დაბადებული. ძალითა დმრთეებისა თვისისამათა. და უღელი 25 ცოდეგისაჲ განჭყარ მისგან. რამეთუ

Мѣсяца Октября 4: слово свя- того и блаженнаго отца на- шего Иоанна, монаха и пресви- тера Дамаскаго, о жизни и подвигах всеславнога священно- мученика Петра Новаго, за- муреннаго въ городъ Капетолий- цевъ.

Отче, благослови!

Когда-то въ древности естество человеческое пребывало во грѣхѣ и, благодаря этому, порабощено было насильнику и неблагодарному къ <своему> Создателю рабу. Когда праотецъ самовластнымъ разумомъ добровольно подчинился ему, въ нака- заніе за непослушаніе Богу под- палъ смерти, которую онъ оста- вилъ всѣмъ, отъ него происходя- щимъ, въ насѣдіе погибли и рас- тлѣнія; ибо, когда еще не было надежды воскресенія, всѣ, всту- павшіе въ міръ сей, боялись смерти, какъ гнѣвнаго свирѣпаго и всесокру- шающаго тирана. Творецъ же есте- ства, изъ жалости къ созданной Имъ твари, благоволеніемъ Отца и со- дѣйствіемъ Духа Святого, воспри- нялъ природу нашу; когда это слу- чилось, Онъ родился и черезъ это обновилъ тварь, укрѣпилъ ее силою Божества своего и сбросилъ съ неѣго грѣховное, ибо, говоря словами пророка, «Онъ не сдѣлалъ грѣха, и

	3 მძლავრისა.	4 უმადლოსა.	5 მწმისა.	7 მონსა.	უწმისა.	9 ღა.
9 კუტეგა.	15 რამე.	18 მწმისთა.	19 ხონთა უფეთთა.	20 წმისა.	21 კქსა.	
22 დუეაჲ.	25 ცწლთა.					

53,9 ცოდვად არა ქმნა რათა სწიწლოდ ით-
 ქუმოდის: არცა იპოვა ზაკვად შირსა
 მისსა. და მძღაფრქმნილი იგი მონაჲ
 კელთ-იგდო რაჟამს შუჟულითა კაცო-
 5 ბრივისა ბუნებისაჲთა ზეშთა კაცთა
 მოქალაქობდა: და ღმრთისა მამისა.
 ვითარ იგი იყო. თანამეუჟობდა. და ვი-
 თარ იგი იქმნა მოწინაღებდა. ვიდრემ-
 10 რითგან არღარა სიკუდილი კაცისა გან-
 სუენებჲა არს. და შრომათაგან თავის-
 უფლებაჲ. უკეთ ოდენ იხეობს: რა-
 მეთუ ძილად შეცვალბულ არს: რამეთუ
 სძინავს: ვითარცა კად აღდგომადსა. და
 15 მიმღებულსა შრომათა მჭკლეული-
 სთაჲ. | ამიერ სიკუდილსა შეჭკადრე-
 ბენ მოწმუნენი. ამიერ აწ საქებულად
 სიტყვას წინამდებარე ესე. კაცობრი-
 ვისა ცნობისათჳს სულმოკლე. და სი-
 20 კუდილისა მიმართ მოსწრათუ იქმნა
 კიბედ ზეტად მიმართ. უწყებითა ამი-
 სითა. რამეთუ არღარა ჯოჯოხეთად.
 არამედ ზეტად აღჭუფანან სულნი მარ-
 თალთანი. და კელთა შინა ღმრთისათა
 25 დასხმს მათ. გარნა ჩუენ მივიდოდით
 წინამდებარისა. არათუ შესხმისა შუჟულთა
 მიერ შემკობად კაცისა ღმრთისა. და
 ვითარმცა ვეავთ ესე. ზეშთა ყოველთა
 კაცობრივთა შესხმათა შუჟულისა აღსრუ-
 30 ლისათჳს. არამედ ხატად სათნობისა
 გამოცხატოთ იგი: და საზოგადოდ სა-
 ვაჭროდ ცნობისა. ყოველთა წინა-
 დაუდვით. საბამელად კეთილისა მი-
 მთხუფადთათჳს. და სადიდებულად
 33 ღმრთისა. რომელი თავისა თჳსისა

ჯმი не было въ устахъ Его». Со-
 царствуя, какъ всегда, Отцу, Онъ
 сдѣлался человѣкомъ и повиновался
 Ему до того, что принялъ даже смерть
 нашу; живя по закону человѣческаго
 естества, хотя и нрѣвьше чело-
 вѣка, онъ взялъ въ руки ставшаго
 пасльникомъ раба. Съ тѣхъ поръ
 смерть для человѣка, если бы и же-
 лалъ онъ этого, не являетя отды-
 хомъ и освобожденіемъ отъ тру-
 довъ, ибо онъ предлагается въ сонъ
 и сплтъ, какъ лмѣющій слова воз-
 статъ и воспріять плоды трудовъ;
 съ тѣхъ поръ вѣрныя смѣлѣ пред-
 ставютъ смерти. Посему предметъ
 сего похвальнаго слова, малодуш-
 ный въ отношеніи жзнн чловѣче-
 ской, сталъ стремиться къ смерти,
 къ этой лѣствицѣ къ небу, зная
 что души праведныхъ не въ адъ,
 а на небо возводятся и въ руки Бо-
 жии предаются. Посему мы при-
 ступимъ къ подлежащему слову, не
 потому, чтобы украсить божествен-
 наго мужа по правиламъ похваль-
 ныхъ словъ (этого мы и не сумѣли
 бы, ибо похваза его превосходить
 приемы всякихъ чловѣческихъ вос-
 хваленій), но чтобы представить его
 образцомъ добродѣтелей и предме-
 томъ стяжанія для всѣхъ въ жзнн
 и предложить его всѣмъ для подра-
 жанія въ стремленіи къ добру и для
 прославленія Бога, который вмѣстѣ

თანა ადიდებს მადიდებულთა მისთა: არამედ ამიერ იყავნ დასაბამი სიტყვასაჲ.

II. საყურელნო კაცი ვინმე იყო
 5 კაპეტოლელთა ქალაქსა. სამთავროდო იორდანისადო. რომელ არს მეორისა ჰალესტინისადო. პეტრე სახელისდებით. შემოსილი პატრივითა მღვდლობისადოთა. წარჩინებული ტომითა და
 10 სიკეთითა და საწუთროდსა სიმდიდრითა. დაღათუ არარად შეერაცხეს იგინი: რამეთუ საშუებელითა ცნობისადოთა და მოქალაქობითა ბრწყინვალეთა სამოსელთადოთა სიხროებისა
 15 ფრცხილთაგან აღზრდილ იყო: გიდრემდის ყოველთაგუ ქმნითა მსწრთულ წარწყმედადობაჲ გულისსხმა ყო. კეთილითა შეცვალებითა შეცვალებულმან და კორციელობისგან სულიერქმნილმან.
 20 და ქორწილსა რაჲ ეზრახა. ბუნებასა მისცა თანახადები. მწყობრთა წმიდათა სოფლად შემოყვანებითა: რამეთუ მშობელ იქმნა შეიღოთა. წულისა ერთისა. და ქალთა ორთა: ხოლო იყო იგი სიყრმითა
 25 გან. საღმრთოთა წერილთაგან სწავლულ. და თვისის სამშენველისცა უპირატეს მპერობელ. საკვლისითა წესთა და შუკულთა სწავლისა. ყოვლითაკერძო ღმრთისა მიმართ შემოკრებითა გონებისადოთა და მისითა ზრახვითა. ვითარცა მხოლოდ სასურველისა და საწადელისადოთა. და დატკობობითა სასისადოთა
 30 საღმრთოთა სიტყუათა მიერ. ვინაჲცა ღმრთისა წინაძღობითა და თანამოქმედებითა. საღმრთოთა წერილთაგან

374a1

съ Собою прославляетъ прославляющихъ Его. Съ этого да будетъ начало слова!

II. Возлюбленные! Въ городѣ Капетолийцевъ, въ Иорданской области, находящейся во второй Палестинѣ, былъ нѣкій человекъ, по имени Петръ, облеченный честью священства и павѣстный родовитостью, красотою и мирскимъ богатствомъ, которое онъ, впрочемъ, почиталъ ничтожествомъ. Воспитывался и живя отъ самой ранней юности среди угѣхъ мирской жизни и блестящихъ одѣлнй, онъ скоро уразумѣлъ пагубность всего земного и почувствовавъ <въ себѣ> добрую перемену, пзъ плотскаго человека сталъ духовнымъ. Вступивъ въ бракъ и сдѣлавшись родителемъ одного сына и двухъ дочерей, онъ, произведшій на свѣтъ святой сей сонмъ, отдалъ природѣ должное. Изучая съ младенчества священное Писаніе и сосредоточивалъ умъ свой исключительно на Богѣ, о Которомъ онъ мечталъ, какъ о самомъ желанномъ и возжелѣнномъ, а равно улаждая гортань свою словами божественными, онъ преданъ былъ установленіямъ церкви и ученію вѣры больше, тѣмъ душѣ своей. Умудренный пзъ совокупности ветхо- и новозавѣтныхъ книгъ священнаго Писанія, пред-

ისწავლა. ძუელისა და ახლისა ზოგად
 374a² შემოკრებიოთა. ამიერ ზოგა გზა
 ცნობისა. და ყოველივე ამის ცნობი-
 სანი. აწრდილთა და სიზმარათასა
 5 უუძღურეს და უსცოთურეს შეჭრაცხნა.
 უფროაძლად აღირჩია აღება ჯუარისა.
 და შედგომად ო.ე. ამათ რაჲ შეაოზზა
 გონება. და ყოველივე თავი თჳსი
 ღმერთისა შეწირა. და იწყო დასაბამი
 10 ღმერთისამსახურებისა სრბისა. სს-
 ცნობლითა სიტყვითა არწმუნა ქორწინე-
 ბულსა მისდა. მისთანავე აღჩივსა სი-
 წმიდით ცნობისა. რომელი იგი მზად
 იხილვა შეწყენარებად კეთილთა სწა-
 15 ვლათა. რამეთუ წინაჲთვე ჩუულებით-
 გან სწავლულ იყო მორჩილებასა მის
 მიერ. და ზოგად ამისითა ქმნიოთა. გი-
 დოდეს გზათა ცნობისათა. ყოვე-
 ლივე უკუე საგმარი დედაკაცისა მის:
 20 მოსწრაფებით სრულ ეო. უფროაძლად
 შეერთო მას სულიერითა ერთობითა.
 და თანა შეეკრა. განუკსნელითა საკრე-
 ლითა სულისადათა. რამეთუ არარად
 ესრეთ შეასწავრებს თანადტრფილთა:
 25 გითარცა საღმერთოჲ სურვილი თავი-
 საცა თჳსისა მიმართ და ურთიერთას-
 ოც და ათ წლის იყო რაჲმს კეთილი
 374b¹ ესე გულისსიტყუჲა მის შორის აღმო-
 ეცნა. და ტკბილსა მას უღელსა მაცხო-
 30 ვრისასა დაემორჩილა. ხოლო ორნი
 იგა ასულნი. საბინიანეს მოწამეთა შო-
 რის ახოვნისა. მარადისმოკსენებულისა
 ვინსა შეჭვედრნა. ორ წლის ყოფასა ჭა-
 საკისა მათისასა: მცირედ უდარეს: და
 35 არს ადგილი ესე ნოტოჲთ კერძოჲ.

водительство и содѣйствіемъ Бога,
 онъ обрѣлъ путь спасенія, при-
 чемъ все житейское представилось
 ему въ болѣе ничтожномъ, тѣмъ
 тѣни и сонѣ, видѣ; посему онъ
 предпочелъ взять крестъ и по-
 слѣдовать за Господомъ. Когда
 онъ проникся этой мыслью и,
 принеши всего себя Богу, всту-
 пилъ на поприще служенія Богу,
 спасительными словами онъ убѣ-
 дилъ супругу свою избрать вмѣ-
 стѣ съ нимъ жизнь святую. Онъ
 нашель ее вполне готовою къ
 пріятію его добрыхъ совѣтовъ,
 ибо она съ самаго начала приу-
 чена была имъ къ любвиновенію,
 благодаря чему они въ согласіи
 проходили жизненный путь. Удо-
 влетворяя тщательно всѣ потреб-
 ности этой женщины, онъ все
 болѣе и болѣе объединился съ нею
 духовно и связывался неразрыв-
 ными узами, ибо ничто такъ не
 сплавиваетъ между собою предан-
 ныхъ другъ къ другу, какъ бо-
 жественная любовь. Ему было
 тридцать лѣтъ, когда возникла въ
 немъ добрая сія мысль и когда
 онъ преклонилъ себя сладкому игу
 Спасителя. Двухъ своихъ дочерей
 онъ отдалъ, когда имъ было не-
 много меньше, тѣмъ два года, въ
 обитель мужественнаго среди му-
 чениковъ, пріснопамятнаго Сави-

დასავალით ქალაქისა მის: სადა იგი მიიყვანებდა რამე მათ. ზედა დასდგა სამკაული ნაქსოვთა ბრწყინვალეთა და ქვათა ფერშუენიერთაჲ. და სამკაულე-
 5 ბითურთ მათითა. შეჭყედრნა იგინი დმერთსა. და მოწამეს მისსა. მუნ მყოფთა მათ მოღუაწებით შემკულთა წესიერთა დედათა რიცხვთ რვათა. თანამოქალაქე ეოფად. რომელი სინხროეთ-
 10 გან საღმრთოსა მას ტაძრისა შინა მკვდრობდეს. და უხილავსა მტერსა. სულიერად ეწვებოდეჲს. და წუობისათჲს მისისა. ცხებულ ჰყოფდეს თავთა თჲსთა მარხვითა და ვედრებითა. და
 15 განღვევითა და ქენჯნითა კორცთაჲთა. სულთა განაძლიერებდეს. რამეთუ სული და კორცნი ურთიერთსა წინაღმდეგობა არიან. და იგის ერთისა
 574b² მოკლებამან მეორისა მიცემად ძლე-
 20 ვისაჲ: :

III. ამათ შორის ვითარცა კიტუნი დედათა შედგომითა. სამოღუაწეთა აღატთა ვიდოდეს. და იწურთებოდეს. და ჰასკისა მათისა თანა აღორძინდე-
 25 ბოდა კეთილი გულისსიტიუფადცა. ამათგანი უმწვსესი სახეშუენიერ იყო. და ბრწყინვიდა სიკეთითა. რომელი ესე არა მცირესა ზრუნვასა შეუქმოდა ღმერთისა სათნოყოფითა მათ დე-
 30 დათა. რამეთუ არა ურწმუნო იყვნეს. ვითარმედ შუენიერებაჲ სიჭაბუკესა თანაშექუსული. ნივთ სიძჲსა ისართა იქსებობს: უკრძალველთათჲს. რამეთუ კეთილსაცა შინა უწყის ბორცტმან
 35 დარწყუმად სამჭედურისაჲ. ესრეთ რამე მოშიშ და ურგველ იყვნეს. მრ-

ნიანა, находившуюся въ мѣстности Ного, къ западу отъ города того. Пряведши ихъ туда, онъ возложилъ на нихъ ткаши блестящія и камни драгоцѣнные и, вмѣстѣ со всѣми украшеніями ихъ, вручилъ ихъ Богу и мученику Его, чтобы онѣ жили вмѣстѣ съ бывшими тамъ почтенными женами, числомъ восемь, которыя съ младенчества обитали въ святомъ томъ храмѣ и, будучи украшены подвигами, духовно сражались съ невидимымъ врагомъ; для борьбы съ нимъ онѣ умащали голову свою постомъ и молитвою и истощеніемъ плоти и пачуреніемъ ея укрѣпляя душу, ибо плоть и духъ противоборствуютъ другъ другу, причемъ ослабленіе одного изъ нихъ сопряжено съ усиленіемъ другого.

III. Слѣдуя за ними, какъ жеребята за матерями, онѣ ходил по мѣстамъ подвижничества и упражнялись, причемъ, вмѣстѣ съ тѣлеснымъ возрастомъ, преуспѣвали и въ добромъ разумѣніи. Старшій изъ нихъ, будучи благообразною, сіяла красотою, что немалую заботу причиняло богоугоднымъ тѣмъ женамъ; онѣ увѣрены были, что красота, сопряженная съ молодостью, бываетъ въ неосторожныхъ мишенью для стрѣлъ блуда, ибо лукавый и въ добромъ умѣтѣ разставляетъ ловушку. Боясь этого и сокрушаясь объ этомъ,

ვლბთა სწავლითა მოიმტკიცებდეს მას: და უმრავლესითა ღოცვითა ევედრებოდეს ღმერთს: ცნებნად ერმისა. და არა მიცემად იგი მტერთა. არცა მიცემულსა მას მისდა შუენიერებისა კორცთასა შემასფოთებულ ყოფად. სულისა შუენიერებისა: რომელი იგი ყოცა. მან რომელმან იცის შესმენაჲ ვედრებისა მათისაჲ. რომელნი ყოვლითა გულისთა 10 ჭხადღადიან მას. რამეთუ წყლა გული მისი სურვილითა თვისსა მიმართ. სიძემან მისმან ქრისტემან. შუენიერმან | 375ა სიკეთითა უფროჲს ძეთა კაცთასა: რომლისა ღმრთეებისა კამკამებთაჲგან 15 განბრწყინდა. დამწინდებელისა მისგან სულთაჲსა. რომელი იგი საცნაურად შეერთებითა ნაყოფიერ ჭყოფს მათ. 20 და ათეულად სამოცეულად და ასეულად. სრულებითა სათნოებათაჲთა. ვინაცა შეემშტყულა მღლურსებასა აჭირვებდა მუცელსა და დაიმონებდა და დედფლსა დაიმკველებდა. რამეთუ დასაბამ ნაყოფთგამოდებისა უყავილსა და სათნოებისად მარხვასა 25 იტყუან: ამისთვის სხუანი იგი ყოველნი დღესა მარხვითა გარდაჭვლიდიან. და მიმწუნებოდა სრულ ჭყოფდიან საკმარსა კორცთა უძღურებისა. ხოლო იგი ოროროიდა და სამსამით მიიღებნ 30 საზრდელსა. საკმარსა და საჭიროსა. და მხოლოდ მპერობელსა ოდენ კორცთა აკებულებისა. რამეთუ არარას გემონებითთაგანსა შეეხებოდა არცა რას. რადენი განმპობებულ კორცთა 35 არს. და ღუღილისა აღძრვითა განაკურგებს. ორღანოთა შერეებისაჲთა: არა-

ონს უკრძპილია ეე მნოგოქსლენ-
 ნიმი ნასთვლენიმი ი უსილენო
 პროსილ ბოგა სპასტი ოტროკოვიცუ,
 ნე პრედავტი ეე ვრამაგმ ი ნე
 ძლათ დაროვანნიუ ეი: ტბლესნიუ
 კრასოტუ გუბლელნიცეო კრასოტი
 დუხოვნი. ოტო, ოტორიი სლ-
 შიტი მოსიტი ვსფმ სერდცემ
 ობრაცაოიქსი კბ ნემუ, ისპო-
 ილტი ოტო: სერდცე ელ უივლილ ლუ-
 ბოვიუ კბ სებფ ჯენიქს ელ — ორ-
 სტოს, ოტორიი კრასიფე ვსფქ
 სინოვი ქელოვქსიქს; ონა პრო-
 სვტილასი სიანიემ ბოჟესთა ოტო,
 ოტო ობრუაცეტი სებფ დუში ი ქე-
 რევი მისლენო სედიენიე სბ ნიმი
 ი ოსოვენიესთოვანიე ვ ღობროდ-
 ტელქს ძლაცეტი იქს მლონოსიმი
 ვ ტრიციტი, სესტიესტი. ი ვო-
 სტო კრავტი. ოპოტო მონა პროსტრ-
 სტილასი კბ ობვიჯნიქესთო: სტბ-
 ნილ ქრევი სოეო, ონა ობქვინილა
 ეო სებფ კ ოტუ სოეო ოტო ოტ-
 რიცი სდლალა რაბინეო სოეო, ობო
 ნაქლომ მლონოშენიე ნავივოკტი
 ცვტოქს, ა ნაქლომ ობოროდბლელ-
 იქს. ოსფ დრუგი, პროვილ ვესფ
 დენი ვ ოსტბ, კბ ვეჩერუ ვსე ჯე
 ირიქსილნი ნე ობოქლომე დილ ნე მო-
 იპოი მლოტი; ონა ჯე ინიცი ო ვსე
 ნუჟნოე ირიქსილნი ქე რევი დვა-
 ტრი დილ, <ირიქსილნი> ოტოლკო ოტო,
 ქბო სპოსობსთოვოლო ობოძრვანიუ
 ტბლესნაგო ორგანიზმა, ნე კასეიქს
 ინიქტი ინი სლასეი, ინი ქეო-
 ლიბო ოტოკო, ქბო ოტუქნიეტი მლოტი ი

მედ განყენებულ იყო მშენყიერთაგან. და ხილისა: ღვინისა და ზეთისა. და სხუ-
 375ა ათა ესევეითართა ყოველთაგან | რათა
 სულით და კორცით ქალწულად დაუცვას
 5 თავი თვისი ტრფიალსა თვისსა. რომლისა
 სურვილითა წარტყუენულ იყო გონე-
 ბითა: ხოლო მარხვასა თანა შეუდ-
 გინა სხუამცა იგი ძვრისხილვამ
 კორცთამ. რამეთუ სამოსელი აქუნდა
 10 თმისაგან თხათამსა ქსოვილი. და ს-
 ხილველ იყო წყარომ მატლთამ კორ-
 ცთა შინა მისთა: რამეთუ სეუხითითა
 წუთხითა უნებლიეთსა მას იობისსა
 მიმსგავსებულ იყო. ვინამცა მისთას-
 15 თაცა მათ დათა. თანაუხაროდა და
 განცვბრებულ იყუნეს. ხედვიდეს რამ
 მასნიხზობასა შინა განმტკიცებულად
 ცნობითა სათნოებისამთა და უძლეუ-
 რებასა შინა ჭასაკისას ძალითა გულს-
 20 მოდგინებისამთა: ესრეთ ვიდოდა ძა-
 ლითიძალად უზემთაესად. ვიდრემდის
 მიიწია სრულებასა კორციელისცა და
 სუდიერისა ჭასაკისასა და ოც და ათ
 22 ტ. 47 წლის რამ იქმნა. სრბამ აღასრულა.
 25 საწმუნობამ დაიძარხა: განვიდა წუთ-
 უამისა ცნობისაგან. კეთილად გა-
 მომეგრდელი განხრწნადათა წილ. ცვა-
 ლებითა უხრწნელთამთა: ქუეენი-
 სათა წილ ზეცისათამთა. გამო-
 30 თხოითა მძლეობასა ღმრთისა საყუ-
 375ბ რელსა. და ახგელოზთაგან გან-
 სავკრეებელსა. რაჟამს უძლეურებითა
 დედათა გუამისამთა სძლო უხილავსა
 მტერსა უზომოდ მოქაღულსა. ესრეთ
 35 სმადრხოსა წმიდათა და ღირსთას

воспламенятьъ половые органы
 возбужденіемъ въ нихъ кипѣ-
 нія. Она чуждалась плодовъ,
 вина, елея и тому подобныхъ
 ароматныхъ вещей, чтобы и ду-
 шею и тѣломъ сохранить себя
 въ дѣвствѣ Возлюбленному Своему,
 любовью къ Которому плѣнень
 была ея умъ. Къ носту она при-
 соединила и другія тѣлесныя пл-
 шенія: она носила одежду, со-
 ткашную изъ козьей шерсти, и въ
 плоти ея можно было видѣть цѣ-
 лый рой червей; такимъ образомъ,
 добровольными струнлями она удо-
 билася невольному гнѣнію Іова.
 Бывшія съ нею сестры радова-
 лись и дивлялись, видя, какъ она,
 младенецъ, утвердилася въ позпа-
 ніи добродѣтелей и, малолѣтняя,
 укрѣпилася силою ревности. Такъ
 она поднималась отъ силы въ
 сляу, пока не достигла совершен-
 ства тѣлеснаго и духовнаго воз-
 раста. Когда ей исполнилось трд-
 цать лѣтъ, она, «теченіе совершивъ,
 въру сохранивъ», преставилася отъ
 сей мгновенной жизни, добро стя-
 жавши тѣнное нетлѣнное, за зем-
 номъ—небесное; она показала любез-
 ную Богу и удивительную для анге-
 ловъ мощь, когда въ слабомъ
 женскомъ тѣлѣ побѣдила безмѣрно
 гордаго невидимаго врага. Она
 была положена въ усыпальницу

2—3 ხაათა.	6—7 კანკობთა.	7—9 შეუდგანა.	10 თხოთა.	12 ღირსთა.
15 დათა.	18—19 უძლეურება.	22 სრულება.	24 ქსელა.	28 უხრწნელთა.
28—29 ქუეენათა.	29 წმინდათა.	32 ღაღუს.	35 ღმრთისა.	

დაიფა ჟერეთ მამის მისის სწუ-
თრომსავე ცნებასავე შინა სათნო-
ებით ბრწყინვალეობითა:

IV. მიმიწოდს მე თხრობად. ნეტა-
5 რისა ამის ჰეტრეს ძისცა მოქალაქო-
ბაჲ. რამეთუ იქმნა რაჲ ათორმეტის
წლის. საყოფელი მცირე უშენა მას
მამამან სამზრუნველოდ სათნოებათა.
მხლობელად ეოვლადჰატიოსანსა ტა-
10 ძარსა ღმრთისა-დედისას. მასვე ქალა-
ქსა შინა: ამას სენაკსა ვითარცა
ცოცხლივ საფლავსა შეაყენა იგი. რათა
მეუდარ იყოს კორცითა. ხოლო ცხო-
ველ ძალითა სულისაჲთა. რათა საკრ-
15 ევლსა სულისას საკრეელი ზედადასდგას.
და სულითა სრბით აღაფრინვოს დამბა-
დებელისა მიმართ. რათა გარეგანთა
განხივითგან შემოკრიბოს გონებაჲ
მისი. მხოლოდსა მიმართ ღირსებით
20 საწადელისა შუენიერებისა. ესრეთ რაჲ
შეაყენა ერმაჲ იგი. ადვილმცთომო-
ბისათჳს სიჭბუკისა და უსულო
376ს² მცველი დაუდგინა მას. არა კმასყო-
ფულ უნდა მისთჳს შემწყობაჲ უსუ-
25 ლამსაჲ. არამედ სულიერიცა მცველი
შეჭმატა რამეთუ წინაჲ სენაკსა ძისასა.
სხუაჲ მცირე სენაკი იქენა თავისა
თჳსისათჳს. და მუნ უოფითა ქცევითა
თჳსთაჲთა. თანამცველცა და ნუგეში-
30 ხისამცემელ ერმისა იქმნებოდა. და მის
თანა ვითარცა ბრძენი ფუტკარი ღამე
და დღე სათნოებათა თაფლისა გოღსა
მოქმედებდა და თანაზუოდა თქუმულსა
დავითისსა: რაბამ ტკბილ. იტყოდა.
პ. 118, 103 35 სიტყუანნი შენნი უფრომს თაფლისა

святыхъ и преподобныхъ еще
тогда, когда отецъ ея сіялъ доб-
родѣтелями въ сей временной жизни.

IV. Я призываюсь повѣдать и
о жизни сына блаженнаго сего
Петра. Когда ему исполнилось
двѣнадцать лѣтъ, отецъ вы-
строилъ ему небольшую келью,
для упражненія въ добродѣтеляхъ,
по близости къ честному храму
Божьей Матери, въ томъ же са-
момъ городѣ. Онъ заключилъ его
въ эту келью, какъ живого въ
гробъ, чтобы онъ былъ мертвъ
по плоти, живъ же силою духа,
и чтобы, удвоивъ узы души, ду-
ховно возноситься къ Творцу и
собрать умъ свой отъ внѣшней
разсѣянности вокругъ единственно
желанной и достойной красоты.
Итакъ, заперевъ отрока того,
ввиду легкослабости юноше-
ства, онъ приставлялъ къ нему
неодушевленную стражу, но, счи-
талъ ее недостаточною, присоеди-
нилъ къ ней стражу и одушевлен-
ную: предъ кельею сына онъ по-
строилъ себѣ другую маленькую
келью и, пребывая и живя въ
ней, сдѣлался охраною и утѣше-
нiемъ отрока. Вмѣстѣ съ нимъ
онъ, какъ мудрая пчела, днемъ и
ночью приготовлялъ сотовый медъ
добродѣтелей, выжужживалъ и пов-
торяя изреченіе Давида: «какъ

2 ცნებასა. 6 იქმნა. 7 უქნა. 8 მამამან. 10—11 ქალაქსა. 20 უფრომსა.
32 სიტყუანნი. 23—24 კმა სულოდ.

მირსა ჩემსა: რამეთუ შუადამე იწებენ
 გალობად. და ცისკრისსა თანა შეჭრთავს
 შუადამისსა. ამას ქუეღებენ მზისა
 აღმოსვლისსა. და კდ მესამისა მექუ-
 5 სისა და მეცხრისა უამისა სრულ ეო-
 ფასა. და დასვლასა თანა მზისსა სრულ
 ჭეოფსა ლოცვათა. და მისცის დიდებაჲ
 განმარსებელსა უამთასა და სრბითა
 მზისა და მთოვარისა და ვარსკულავ-
 10 თაჲთა მოქმედსა. დღისა და ღამისა.
 ურთიურთას მონაცვალეობითა. სიბ-
 რძნით სრულმეოფელობასა წელიწდისა
 476a¹ უძარგეობისსა: | ესრეთ ჭმსახურებდა
 დამბადებელსა ძითურთ და მოქალა-
 15 ქობდა ცნობითა სახნოჲთა. და მოუ-
 წყინებელ იყო მსახურებისაგან შვილ-
 თაჲსა იქი და აქა: რამეთუ იყო სიშორე.
 შორის ძისა და ასულთა მისთა. ვითარ
 ხუთ სასწაულ. რომელთა უოველსავე
 20 საკმარსა. უცნოელად აღასრულებდა.
 კორცთა ნუგეშინისასცემდა. და სულთა
 ზრდიდა საღმრთოჲთა სიტუჯათა და
 ს. 31,12 ეტყოდა მათ: მოვედით შვილნო ისმი-
 ნეთ ჩემი. და შიში ოჲ გასწათ თქუენ.
 25 მიდრიგენით გულები თქუენნი ბორბო-
 26. 6,24 ტისაგან და უავთ კეთილი. ვერვინ შემ-
 ძლებელ არს ორთა უფალთა მონე-
 ბად. რამეთუ კორცთა გული უთქუამს
 სულსა ზედა. და სულსა კორცთა ზედა.
 30 და ესენი ურთიურთას წინააღმდეგობ
 არიან. რამეთუ კორცნი ვინაჲთგან გან-
 ხრწნანდნი არიან. ხრწნილებისაჲთჲს სუ-
 რისა: ხოლო სული ვითარცა უკუდავი.
 სულიერთაჲთჲს და უხრწნელთა: და დად-
 35 გრობადთა წადიერ არს. სული მეუფედ
 კორცთა დადგინებულ არს: ნუშნა ჭმო-

сладки слова твои! лучше меда
 устамъ моиѣмъ». Въ полночь онъ
 начиналъ иѣть, соединяя утрено
 съ полунощницею, къ которымъ
 онъ присовокуплялъ <службу> вос-
 хода солнца, третьяго, шестого и
 девятого часа. Къ закату солнца
 опъ заканчивалъ молитвы и воз-
 давалъ славу Распреѣлителю вре-
 мень, Который теченіемъ солнца,
 луны и звѣздъ, а равно смѣною
 дня и ночи, премудро завершаетъ
 круговоротъ года. Такъ онъ ра-
 боталъ Создателю и жилъ добро-
 дѣтельной жизнью, не переста-
 вая вмѣстѣ съ тѣмъ служить дѣ-
 тямъ тамъ и сямъ: ибо разстоя-
 ніе между сыномъ и дочерьми его
 равнялось пяти лишь знаменіямъ.
 Онъ негѣнно доставлялъ имъ
 все необходимое, утѣшалъ тѣло
 ихъ и питалъ душу божествен-
 ными словами, говорилъ: «приндите,
 дѣти, послушайте меня: страху
 Господню научу васъ»; отвра-
 тите сердце ваше отъ зла и
 сотворите добро, ибо «никто
 не можетъ служить двумъ
 господамъ». Плоть помышляетъ
 противъ духа, а духъ противъ
 плоти, такъ какъ они противо-
 борствуютъ другъ другу. Плоть,
 будучи тѣнною, жаждетъ тѣніи,
 душа же, какъ безсмертная, же-
 лаетъ духовнаго, нетѣннаго и
 непреходящаго. Духъ поставляетъ

ნებს უგადრესი უდარესსა. აღვრთ-მარ-
 თებული იგი გზით სამეუფოეთი უძლო-
 დინ კარულსა. და ესრეთ მიაღწიოს დად-
 376a² გრომადსა ქალაქსა ზეციისსა. წარკადე-
 5 ბის სახე ამის სოფლისაჲ. მხოლოდ და-
 შთების მასაგებელი ოდენ საქმეთაჲ.
 განვსტნეთ ქუეყანისანი. რათა მოვიგნეთ
 ზეციისანი: და წარმოვჭნიქუეყნეთ გან-
 ხრწნადნი. რათა ვიძუებდეთ უხრწნელთაჲ
 10 გან. ვჭრქეთ. გიხაროდენ. ყოველსა და-
 ბადებულსა. რათა მოვიგოთ დაძმადე-
 ბელი: ამით დღე და ღამე შევა დაჭემობს
 მათ. და იოტებს წარწმიდათა გულის-
 სიტყუეთა კურელებისაგან გულთა მათ-
 15 თაჲსა. ამით სიტყუებითა ზრდიდა
 სულთა მათთა. ვითარცა ჰურიითა ანგე-
 ლოზთაჲთა. შეესებოდა უკუე ძისა თანა
 კორციელსაგა საჭმელსა. განძლიერე-
 ბისაოჯს კორცთა უძღურებისა: ერთ-
 20 გზის დღესა შინა. მითვე ერთისა ჟამისა
 ქონებითა. წინებულად მოქცევაჲ: და
 განაგდებდა ყოველსა გამოფნებისა: რა-
 მეთუ კეთილად თანამუშაჲდ. და თა-
 ნამკვდრად მარხვაჲ აღერჩია. სამთა
 25 ერთათა ცნობისა მიხატვითა. მხალთაჲ
 გან და თესლთა ქუეყანისთა ზრდითა. და
 ცრცხუთა განცდაჲ: ესრეთ ვნებათა საკუ-
 მილსა დასთრგუნვიდა და ზეგარდამო-
 ცუარსა სულისა მიერ მიაიღებდა: ხოლო
 30 წმიდათა დღეთა მარხვათა ორმოცთასა.
 376b¹ ყოველსა შჯდელსა უსმირიე გარდაი-
 კაიდა. ამის რაჲ ჭყოფნ ცრემლითა ჰირსა
 განიბანნ. და ზეთითა გლახათა მოწყადე-
 ბისაჲთა თავსა იცხუბს. არა მკუმუნვარე
 35 რაჲმე არცა მანუენებელ ყოფითა. არა-
 მედ რომელიცა მივალნ ვინ მისსა სუ-

владыкою. тѣла, посему лучший
 да не подчиняется худшему, но да
 водить онъ осла за узду путемъ
 царскимъ и достигнетъ вѣчнопре-
 бывающаго града небснаго. Про-
 ходить видъ мира сего, пребы-
 ваетъ только. воздаянiе за дѣла;
 отдадимъ земное, чтобы приобрь-
 сти небесное, плюнемъ на тлѣн-
 ное, чтобы возвеселиться нетлѣн-
 нымъ, скажемъ всей твари—«ра-
 дуйся», чтобы приобрьсти Творца». Такъ онъ напѣвалъ имъ и днемъ
 и ночью и отгонялъ отъ щелей
 сердцеъ ихъ нечистые помыслы,
 такими словами пыталъ онъ душу
 ихъ, какъ хлѣбомъ ангельскимъ.
 Одинъ разъ въ день, съ наступле-
 нiемъ опредѣленнаго времени,
 онъ вмѣстѣ съ сыномъ своимъ
 дотрагивался, для укрѣпленiя не-
 мощной плоти, до тѣлесной пищи,
 отговля при этомъ всякое сласто-
 любiе. Онъ, избравъ соратникомъ
 себѣ и сожителемъ постъ, питал-
 ся, въ подражанiе жизни трехъ
 отроковъ, зеленью, сѣменами земля-
 ными и бобами, этимъ утолялъ
 печь страстей и воспринималъ
 свыше росу духовную. Въ дни
 поста святой четьредесятницы онъ
 всю седмицу проводилъ безъ пи-
 щи, омывалъ лице свое слезами
 и умачалъ главу елеемъ благо-
 творенiя нищамъ; и это онъ дѣ-
 лалъ не съ унылымъ видомъ и не

ლიერისა სარგებელისათჳს. მსიარულე-
ბით უზრახებიან. და მის თანა ისერებნ.
სანთფაგედ ქონებითა სულიერისა.
მადლთა სიტყუსა. მარლისსაჲთა. და
5 იყო ეოვლადსადმროთა იგი კაცი ჭე-
შმარტებით კაცი ღმრთისაჲ. მ-
მობდა უკუე ძეცა. სატთა ზედა მი-
სისა სათნობისათა. მკვრცხლოფითა
ღმრთისა და კაცთა. მოშიშთა ონისათა.
10 ხოლო მიაწვენდა გუამსა. და ძილსა ბე-
ნებითად მიიღებდა. განძლიერებდა ს-
ცნობელთა. ჭილსა ზედა განსუენებითა
ბუნებითისა უძღურებისაჲთა. არა მრ-
ვალსასეიდლობითა. არცა შუებითა და
15 სიღბოჲთა. წინაჰატყისცემნ მოღუაწე-
ბასა. რამეთუ უწყოდა ვითარმედ არა
ცხედართა. არცა სკებელთა ზედა
მიწვებოდა ადამ. არამედ იატაკსა ზედა
სამოთხესა შინა. ვითარ თუმცა მსახურ
20 ექმნებოდა ბუნებასა. საზრდელითა კდ
ღმოავსებნ განღუელებასა მტეიცესა
376b სსზრდელისასა: და სასუელითა განთხე-
ფისა წყლისასა. ეგრეთეუ სიმამურადესა
საგრძობელთასა. განუსუენებდა ძილისა
25 მიერ. რათა უფროთხილკეს უენეს კორ-
ცნი და საცნობელხნ. მსახურებისა მი-
შართ და დიდებისსეიტყუელებისა დამ-
ბადებელისა: სადა იყო მუნ. გუმეყაჲ.
კორცებისაჲ. და უუფილსუელხელობაჲ
30 ღუნისაჲ. სადა მრავალსასეიდლობაჲ მი-
ჭრონთაჲ. სადა ზედადასხმაჲ აბანოთაჲ.
სადა მრავალსასეიდლისა სამოსლისა სინ-
ხოჲთ მალბიღობელობაჲ. არცა სიზ-
მარნი იხილეობოდეს მუნ. არცა მღვძ-
35 რისა გულისსსიტყუანი დაისახვოდეს:

на показъ. Когда кто-нибудь при-
ходилъ къ нему за духовною поль-
зою, онъ радостно бесѣдовалъ съ
нимъ и вечерилъ, предлагая въ
пищу словеса благодати, посыпан-
ныя духовною солью. И былъ
пребожественный сей мужъ во-
истину человекъ Божій. По отцу
жль и сынъ, который, взирая на
его добродѣтели, ревновалъ о Богѣ
вслѣдъ за богобоязненными людьми.
Для укрѣпленія чувствъ и для
упокоенія естественной помощи
онъ, почиталъ прежде всего под-
вижничество, располагался и засы-
палъ на недорогой, неудобной и
пемяжкой рогожѣ, ибо зналъ, что
Адамъ въ раю не на одрѣ и не
въ постель ложился, а на иолъ.
Служа природѣ, онъ тѣлою вос-
полнялъ переработанную пищу и
питіемъ выпущенную (изъ организ-
ма) воду, также усталости чувствъ
давалъ отдыхъ посредствомъ сна,
дабы насторожить плоть и умъ
для славословія и служенія Творцу.
Гдѣ было тамъ употребленіе мяса
и благовопіе вина, гдѣ многоцѣн-
ность мѣра, гдѣ обляваніе въ ба-
няхъ, гдѣ иѣжная мягкость драго-
цѣнныхъ одеждъ? Не было тамъ
мѣста сповидѣніямъ и мысли бодр-
ствующаго не зарождалисъ тамъ,
но все помышленіе и все желаніе
направлено было къ отрѣшенію

არამედ ყოველი გონებაჲ და ყოველი სერგილი იყო სოფლით განკუეთისათჳს. და თანამოქალაქედ უნიეთოთა ძალთა. დაწერად თავისა თჳსისა ზეცისა 5 იქლმსა შინა. რომლისა კელოვან და დამბადებულ ღმერთი არს. სადა იგი არს მოქალაქობაჲ მოყურეთა ონისთაჲ: იყო უკუე მალად ხედიოთა გონები-
 10 ბითა. რამეთუ არს თავისა თჳსისად შეე-
 რაცხნეს წარამატებანი. არამედ მიმცემელისად მადლისა. მისათჳს მოღუაწეთა;
 377a და მონდობილთა მისდა. ბიწიან | იყო სამოსლითა გუამისათა. ხოლო უბი-
 15 წოდ მოაქუნდა სამოსელი სუნიდისისაჲ. განემელ და განჯუნჯილ თმითა. ხოლო ცხებულ ზეთითა გლახკთააწყალობი-
 სათა. რამეთუ ყოველთათჳს განღებულად ქუნდეს ნაწლევი. გლახკთა მოს-
 20 ცემდა საზრდელსა. ხოლო შიშუელთა სამოსელსა: უძღურთა მოიხილვიდა და ნაკელეკვანსა აღმოუესებდა. მოხუცებულთა კუერთი იყო. სიჭაბუკისა კან-
 მწურთელ. ზღვეულთა და განცდილთა
 25 ზიარ. დადათუ სულისაჲ ვის უკმ სესხად მიცემაჲ. მზა. ოდეს იხილა მან ძვრხილული და არ დაადინნა ნაკადულნი ცრემლთანი. ოდეს ღმერთის მიმართ მოხარული. და არა ვითარმცა თჳთ კე-
 12, 16 30 თილი ეყოფოდა. თანაიჭირებ ჭირვეულთა. და თანაუხარინ მოხარულთა. სნეულთა სამკურნალოჲსაჲ თუმცა სკამარ ვინ თქუა სხელი მისი კურეთ იყო. სხუთ სხუად უცხოთასადგურ წოდებ-
 4.9.22 35 ბასა მისსა არა ტუუოდა: რამეთუ ყოვე-

отъ міра, къ сожителству съ безплотными силами и вчиненію себя въ небесный Іерусалимъ, устроенный и созданый Богомъ, гдѣ обитають любящіе Его. Онъ былъ высокъ проникательностью ума, смиренъ и невысокомѣренъ въ мысляхъ, посему вповѣникомъ собственнаго преуспѣлія считалъ не себя самаго, а дающаго благодать подвѣжникамъ своимъ и уповающимъ на Него. Тѣлесная одежда у него была грязная, но одѣяніе совѣсти непорочное; волосы его были жесткіе и растрепанные, по помазаны елеемъ милованія нищихъ. Нутро его раскрыто было для всѣхъ: нищимъ онъ давалъ пропитаніе, нагимъ одѣяніе; больныхъ посѣщалъ и недостающихъ восполнялъ; старымъ онъ былъ опорю, юнымъ — воспитателемъ, обуреваемымъ и искушаемымъ — соучастникомъ. Если кто испытывалъ духовную нужду, онъ готовъ былъ отдать ему взаймы. Когда онъ видѣлъ бѣдствующаго и не проливалъ потоки слезъ? Когда онъ видѣлъ радующагося о Богѣ и не чувствовалъ, будто самъ получилъ добро? «Страдалъ со страждущими и радовался съ радующимися». Если кто называлъ домъ его лечебницею для больныхъ или стоянкою

ლადა იყო ეოველ და განუძღო მელითა
 მით მისდა ღმრთისა შიმაწთ და მოყუ-
 სისა სიყუარულითა, რომელთა შეუძლე-
 ბელ იყო მისთა ერთისაჲ განყოფაჲ
 377a 5 მეორისაგან: | ესრეთ შემკობილ იყო
 ეოველითა კეთილითა. ვითარცა ზეთის-
 ხილი მისმომ სხსლსა ღმრთისისა. შეს-
 გედრებულ ეოველთა შიგინველთა. სუ-
 ლებისა შეტომილთაჲსა: უკუეთუცა
 10 ვინმე იხილა მოქმედი სათნოებისაჲ.
 ცხებულ ჭყოფნ სიტყუთა სწავლისაჲთა.
 აღუორძინებდა გულს-მოდგინებასა; აღ-
 მოუგებდა ნაკულეგანსა: ხოლო უდე-
 2 ტ. 4; 2 ბეით და უძლებებით ცხორებულსა აზნი-
 7, 1 15 ლებნ. ჭრისხაგნ. ჭლოცაგნ არა განიკით-
 ხაგნ. რათა არა განიკითხოოს: არამედ
 15, 19 შირ ღმრთისა იქმნებინ და გამოიყვან-
 ნებნ ღირსსა უღირსებისაგან. შეუფრ-
 დებინ მათ. რომელნი ჭმძღავრობ-
 20 ღიან: არა წინააღდეგის. საქმით ასწავებნ
 2, 24 განბრძნობად. ვითარმედ მონის-გან
 რთელისა არა ჯერარს ღაღაჲ.
 მშჯღობის-მოყოფელისა მთისა მონაჲ
 მამშჯლებელი. მშჯღობის-ყოფად და-
 25 აგებნ მტრობითა ვისითაჲე წინაშეჲ-
 რობილთა:

V. ესრეთ ცხონდებოდა ათ წელ.
 შემდგომად მუუღლისაგან ღმრთისა-
 თს კორციელისა გარშორებისა: რა-
 30 მეთუ თვთ ცოლიცა იგი მისი. თვსსაჲე
 აღიბადეა სათნოებით და მოღუაწებით
 მოქალაქობასა. და წინა თვსსა წარ-
 377b 1 ვლანა წმიდად და უბიწოდ ძღუნად ღმრ-
 თისა. მომლებულად მჭელეულსა შრო-
 35 მათა თვსთასა. და შემდგომთა ღუაწ-

для странниковъ, не ошибаясь: это
 такъ и было, ибо онъ, «сдѣлавшись для
 всѣхъ всѣмъ», проникнуть былъ не-
 насытною любовью къ Богу, нераз-
 дѣльною съ любовью къ ближнимъ.
 Итакъ, будучи украшенъ всѣми до-
 бродѣтелями, онъ сдѣлался приобща-
 щемъ для душъ согрѣшающихъ, ка-
 кимъ бываетъ плодовитая въ домѣ
 Божіемъ маслина для птицъ. Если онъ
 встрѣчалъ творящаго доброе дѣло,
 помазывалъ его словомъ наставленія,
 усиливалъ въ немъ ревность и воспол-
 нялъ недостатки; нерадивыхъ и лѣни-
 выхъ «обязывалъ, запрещалъ, увѣще-
 вавъ», но «не осуждалъ, чтобы не
 быть осужденнымъ», словомъ, «сдѣ-
 лавшись устами Божіими, выводилъ
 честное отъ недостойнаго». Предъ
 тѣми, которые произвели наслѣіе,
 онъ склонялся и не противорѣчалъ
 имъ, а на дѣлѣ паучалъ ихъ мудрости,
 такъ какъ «рабу Господа не должно
 ссориться»; умиротворившій раба, ми-
 ротворца Царя мирялъ одержимыхъ
 другъ къ другу враждою.

V. Такъ онъ жилъ десять лѣтъ
 послѣ разлуки, ради Бога, съ
 илотскою супругою, которую онъ
 сдѣлалъ подражательницей добро-
 дѣтельной и подвижнической жизни
 своей и которую онъ отпразднелъ
 впередъ себя во святую и непорочную
 жертву Богу для воспріятія пло-
 довъ отъ трудовъ своихъ и воз-

ლისათა. ხალა თუთ დაშთა შემდგო-
 მად მისსა. ღმრთისა მომადლებითა
 მისდა. ცნრებისა განსრმნობისაათა.
 უმრავლესთა სარგებელისათუხს და
 5 უფროაქსთა სათნოებათა შინა გამოცდი-
 ლებისათუხს. ვინ იყო ესრეთ ქრისტეს
 მოყუარე და მარტულთ-მოყუარე. ვინ
 იქმნა ესრეთ ტუუეთა თანა ტუუე-
 რადესმე გამომკისნელ უღლით მონები-
 10 საათო. რადესმე სუტეშინის-მტემელ
 სიტყუთა ჭეშმარიტებისათა. და გან-
 მამებობელ კუშეგად მონებისა. ვითარცა
 არა მსებებელთა დაღათუ ექლას
 მითხუეგაჲ. ვინ ესრეთ განამკობს.
 15 სიკუდიდ მიყვანებადთა. სურვიელად წა-
 მებისა მიმართ. მათ მიერ. რომელთა
 იგი იტყოდა და რომელთა იგი ჭეოფდა.
 რამეთუ არწმუნებდა საწუთოაქსა ამის
 ცხორებისა უფროაქს აღრხეგად ქრი-
 20 სტესათუხს სიკუდილსა. ვინაჲცა უო-
 ვულთა ეუწეებოდა. ვითარცა სარკისა-
 განსაგანთა მისით. მეურყვალეჲა სულისაჲ.
 და ვითარცაჲ ცნობისაჲ რამეთუ სასმე-
 სულად მიზიდულთა. და მიზიდულთა
 25 იტყუნ კუმობით სეტარებასა ქრისტეს
 თუხს სიკუდილისასა. და უბადრუკ უწოდან-
 30 უმკურნალთა. და სიკუდიდ მსებებელ-
 თასა. რგი სემეტესსა აჩუენებს სიკუდიდ
 სებისა ტელსმოდტისებასა. ვიდრემდის
 35 თითოეულს წამებულთაგანსა. თანაქა-
 მების სუნიდისითა და იტყუნ. მოგეს-
 ნეთ რომელმან იგი ჰონტოკელისა ჰი-
 ლატეს ზე წამა კოთილი აღსარებაჲ.
 რამეთუ ღმერთი იყო და ჩუესათუხს კაც
 40 იქმნა. რამეთუ მდიდარ იყო და სუენ-

дальнѣй за подвиги; самъ же, спо-
 добившись отъ Бога умудрен-
 ной жизни, остался послѣ неѣ
 для ббльшей пользы и вищаго
 искупенїя въ добродѣтели. Кто
 такъ любилъ Христа и мучени-
 ковъ, кто былъ съ плѣнными
 ижъниукъ, то избавляя отъ раб-
 скаго ига, то утѣшая словами
 истинны, то врихочивая отдаться
 нъ рабство, если случится, хотя
 бы противъ воли? Кто такъ обод-
 рялъ, посредствомъ словъ и дѣлъ,
 осуждаемыхъ на смерть съ лю-
 бовью встрѣтить мученичество, ко-
 торыхъ онъ уговаривалъ предно-
 чество сей временной жизни смерть
 ради Христа? Тѣло его, подобно
 зеркалу, давало знать всѣмъ о
 пылкости его души и качествахъ
 ума; вслухъ и тягающихъ и тя-
 гаемыхъ онъ ублажалъ смерть ра-
 ди Христа, называлъ несчастными
 беззаконныхъ и готовымъ умереть
 показывалъ еще ббльшее рвенїе
 къ смерти. Съ каждымъ изъ му-
 чимыхъ онъ мучился въ совѣсти
 и говорилъ: «вспомните Того, Кто
 при Понтїи Пилатѣ исповѣдалъ
 доброе исповѣданїе! Онь, будучи
 Богомъ, ради насъ сдѣлался че-
 ловѣкомъ, будучи богатъ, ради
 насъ добровольно обнищалъ, чтобы
 мы обогатились нищетою Его.
 Тотъ, Который судить всей зем-

მიერ. რათა შეიღ სსუფიველის ვიქმნ-
 ნეთ დაფიცვათ ბეჭედი ჩუენი. რათა
 გუევეტოდინან ბოროტნი იგი სულნი
 ჭაერისანი. და ანგელოზთა შეიწუნარენ
 5 სულნი ჩუენნი. და ქრისტეს სამწყსოსა
 აღიუფანენ. დაუჭნობელთა მათ მწუნ-
 ვილთა განსუენებისათა სსადა ეოფელთა
 მხიარულთა წმიდათა მკვდრობაჲ ანს-
 ესევითართა კმათა კმობითა. მგნეთას
 10 აღმატებულ ჭყოფდა წადიერებას: ხოლო
 დაგსნილთა და შერეულთა განამტკი-
 ცენ. და უძღურთა გულისსიტუვთა
 განამრთელენ: ვინაჲთგან უკუუ ხედ-
 ვიდა უღმრთოებისა დრებელსა და
 15 ნისლსა სატურისსა განსუენილად. და
 ჭეშმარიტებასა მიმძღვრებულად
 ტუეფილისაგან. რაჲს მრავალნი დაუ-
 მტკიცებელისა გულისსიტუვსა მქონე-
 ბელნი სსადგილითა გემოვნებათათა
 20 წარიტუეზვადეს. ჭეშმარიტებისაგან
 განდგომითა. და ტუეფილისა მიმართსე-
 ფსითაგანდრამითა: და რომელნიმე
 ღიქნისა მიერ მიიზიდვადეს. და მოი-
 სადირებოდეს: ხოლო რომელნიმე
 25 ნიჭთა ქადებითა მიიპარვადეს.
 იუვის ოდესმე. რომელ ვიეთმე იძულე-
 ბით ტანჯვიითა დაჭკსნიდეს. და ნათლისა
 ბსელად განცვალება სტემდეს. და მკმო-
 ბარ ჭყოფდეს. სსხელსა ონის ჩუენისა
 30 იჲ ქრისტესსა: ვინაჲცა ეძუნებოდა. გა-
 ნიჭრებოდა. განსწირვიდა ცხრებასა.
 უცხოვრებოდა შეერაცხ ცხრებაჲ. სუროდა
 სიკუდილისა და ამიერ განესნისათჲს.
 ვითარცა ქვებითა იცემებოდა გმობათ
 35 განს: ესევითართა ბოროტთაგან ხედ-
 ვიდა რაჲ სოფელსა მოცუულად. ვი-

земь Бога и соумершимъ Ему.
 Сохранимъ честь сыновства, ко-
 торую мы приняли черезъ Духа,
 чтобы намъ быть сыномъ цар-
 ствiя; сохранимъ печать нашу,
 чтобы убѣгали отъ пастъ злые
 духи воздушные и чтобы ангелы,
 принявъ души наши, вознесли ихъ
 въ паству Христову; въ неувл-
 даемое злчпое мѣсто упокоенiя,
 гдѣ есть жительство всѣхъ весе-
 лящихся святыхъ!» Такими сло-
 вами онъ усмирялъ рвенiе у му-
 жественныхъ, слабыхъ и колеблю-
 щихся укрѣплялъ и немощныхъ
 въ мысляхъ ищѣлялъ. Онъ ви-
 дѣлъ, что облака безбожiя и ту-
 манъ соблазна ширятся и что
 истина насилуется ложью, ибо
 многие, нетвердые въ своихъ мыс-
 ляхъ, плѣнялись легкостью сласто-
 любiи, отпадали отъ истины и до-
 бровольно переходили на сторону
 лжи; нѣкоторые увлекались и увол-
 ялись лестию, а нѣкоторые
 смаяивались обѣщанiями даровъ.
 Бывало, нѣкоторыхъ истощали на-
 сплiемъ и мученiемъ, заставляли
 мѣнять свѣтъ на мракъ и дѣ-
 лали хулителямъ имени Господа
 нашего Иисуса Христа. Поэтому
 онъ, тяготясь и терзаясь этимъ,
 отказывался отъ жизни, выѣняя ее
 въ ничто, и стремился къ смерти
 и отрѣшенiю отъ мiра сего; ху-
 ленiя такъ же давили его, какъ

თარცა არმურინასა და სულმურაღსა ჰა-
 კრსა შინა მყოფი. სურვიელ არს ენო-
 სად წმიდისა ჰაერისა. ეგრეთვე ესე
 378ს¹ ნამდვლევს | მარადისმოხსაკსენებელი მო-
 5 სურსე იყო გარეგანყოფილად საწუთოაღსა
 ამისგან. რათა გარდაწმიდისა ადგილსა
 მიწვენითა წარიდუნას. სულმურალი იგი
 სიბოროტე გამობისაჲ. უფროაღსა ამას
 გოდებდა სულმოხიერითა ტირილითა.
 10 ესმოდა რაჲ მონაჲ და აკებული გმო-
 ბითსიტუჲად ყოფელთა დამბადებე-
 ლისათჲს. დაღათუ ვერვის იკადრებდა
 მხილებად მემობარსა მას სიფერაკესა.
 თათელით დაფარულებისათჲს აფსინ-
 15 დისა. რამეთუ ესრეთ ჰგონებდეს ერის
 მაცთურნი იგი ცუდზღაპრობით მომ-
 ხრობელნი ამისნი. ერთმოაფრობისა მსა-
 ხურებად დთად მამისა ოდენ პირუტყუ-
 ლად თქუმიითა. ხოლო ძესა და სიტყუ-
 20 ასა მისსა მონად აღიარებდეს და აკე-
 ბულად. და უპატიობითა ძისაჲთა მ-
 მასცა უპატიო ჰყოფდეს. ვითარმედ
 იგი ჰქუშმარტად რომელი არა პატივის-
 ცემს ძესა. არა პატივისცემს მამასა. რო-
 25 მელმან მოაფლისა იგი.

VI. ამათ სიხქურთა სმენითა ნეტარი
 იგი და ღმერთმემოსიდი. რომელი წი-
 ნაიგნა გულისსიტყუათა. წწრმცნობე-
 ლისა და არაარსთა არსებად მწოდებე-
 378ს² 30 ლისგან. და წინა განისაზღვრა თანა-
 14. 8, 29 ხატ ყოფად ძის მისისა. მძუნარედ გა-
 ნიჭკრებოდა და განკიდებოდა. და სიკუ-
 დიდ მიეწყოდა. ესრეთ რაჲ მრავალნი
 უამნი წარვლნა. შფოთებასა შინა გულის-
 35 სიტყუათასა. საღმერთოაღსა რაჲსმე წი-
 ნაგანგებისაგან. რომელმან უწეის ქმნაჲ.

камни. Видя, что міръ одержимъ
 такимъ зломъ, онъ, приспомят-
 ный, точно такъ, какъ находя-
 щійся въ душевой и зловонной
 атмосферѣ желаетъ подынять чи-
 стымъ воздухомъ, стремился уда-
 литься отъ міра сего, чтобы, до-
 бравшись до чистаго мѣста, отда-
 лить отъ себя зловонное нечестіе
 хулил. Особенно же жадобно
 онъ плакалъ, слыша, какъ раба
 и тварь хулить Творца всяче-
 скихъ, хотя никто и не рѣшился
 бы смѣло изобличить коварнаго
 хулителя, прикрываваго польнъ
 медомъ; ибо суесловящіе сѣи соб-
 лазнителя народа думали учить
 единоначалію, по скотски назы-
 вал Богомъ только одного Отца,
 Сына же и Слово Его исповѣдуя
 рабомъ и тварью. Безчестія Сына,
 они безчестили и Отца, ибо во-
 истину кто не почитаетъ Сына,
 тотъ не чтятъ и Отца, послав-
 шаго Его.

VI. Выслушивалъ бредня сѣи,
 блаженный тотъ и богоносный,
 предузианный умомъ Предвѣду-
 щаго и все отъ небытія къ
 бытію призывающаго и «предо-
 предѣленный быть подобнымъ об-
 разу Сына Его», люто терзался,
 томился и убивался. Проведши
 много времени въ волненія сердца,
 по предусмотрѣнію Бога, творя-
 щаго волю болящихся Его, онъ

ველი რომელი უგარბჭყოფდეს ქრის-
ტესა. და არა აღიარებდეს მას ღმერთ-
ყოფად. სტოების და წარწყმედად მიიწე-
ვის: და რომელი შემდგომად იხე
5 წწყლისა და ნათლის-მცემელისა სხუ-
ჲსა ვისმე წწყულად უწოდდეს თავსა
ჲსა მცთომ ჭყოფს. რამეთუ შჯული
და წწყლნი ვიდრე იხესამე ნათლის-
მცემელისა. ონი სსარებათა შინა გან-
10 ცხადებულად ემობს: და აწ ოქუეს სუ
სტოებით. და ნუცა იტუჯთ მდაღსა
379a2 გარდარეწულად. რამეთუ მხოლოდ
ოდეს ქრისტესანთა სარწმუნოებაჲ არს
ჭეშმარიტ. მომყვანებელ ცნობდ სუეუ-
15 ნოდ: ესე და უმრავლესნი მსგავსსა
ამათსა ჭრქუნა მათ. და კმასყოფელად
რამ ამხილა. მემობარ და უღმერთყოფ-
ფასა მათსა. არა კნინ ოდეს შეუქმნა
მათ შოგოთი და განძნებაჲ. რამეთუ
20 მიეს აღეტყინა გულისწყრომაჲ მათი.
ვითარცა ცეცხლი შეეხის რამ ღერწამსა
ფინხოვანსა. კბილთა იღრტენდეს. და ფი-
თარცა სიყვინ ფოფინებდეს. ანუ ზღჯს
ლეღვათაებრ ქართთა მღვლართთადა კი-
25 ღედ მცემართთა სიბორცილით პერულსა
წარმოატყრწყუდეს: ურთიყოფათს უკმა-
ბდეს და მგლელოზად აღაზრზენდეს.
ესა განცვბრებასა იტყოდეს. ჰ უჩუე-
ველსა კანნიერებასა. ხედავთა ვითარ
30 განკუბანსნა ჩუენ: იხილეთ ვითარ გი-
ნებულ და სკიცხელ აჩუენს მსახურებაჲ
ჩუენი. ანუ არა მოფაგუდინოთა ესე. არა
პირველესმისა. სიკუდილი მოფაწიოთა
მის ზედა: და ეტულებოდა ესე. არა
35 თუმცა ეხილფა იგი უკანსკენელსა ზედა

отвергает Христа и не исповѣ-
дуетъ Его Богомъ, заблуждается
и направляется къ погибели. И
кто послѣ пророка и крестителя
Іоанна кого либо другого при-
знаетъ пророкомъ, обольщаетъ са-
мого себя, ибо «законъ и пророки
до Іоанна Крестителя», какъ объ
этомъ опредѣленно говорить Гос-
подь въ Евангеліяхъ. Нынѣ не
обольщайтесь вы и не говорите
высокомѣрно и чрезмѣрно, ибо
только вѣра христіанъ есть истин-
ная вѣра и она одна приводитъ
къ вѣчной жизни». Сказавъ ямъ
много такого и достаточно обличивъ хулу и безбожіе ихъ, онъ
возбудилъ среди нихъ немалое смя-
теніе и волненіе: подобно огню,
кошувшемуся сухого тростника,
тотчасъ же воспламенился гнѣвъ
ихъ, они скрежетали зубами, ки-
пѣли, какъ котлы, и отъ ярости
испускали пѣну, подобно волнамъ
мори, вздымаемымъ вѣтрами и раз-
бивающимся о берега, кричали и
возбуждали другъ друга къ убій-
ству. «О, удивленіе, говорили, о
неслыханная дерзость! Видите ли,
какъ онъ высмѣлялъ насъ, смотрите,
какъ онъ ругаетъ и поноситъ слу-
женіе наше! Неужели не убить
его, неужели не навлечь на него
преждевременную смерть? И они
намѣревались сдѣлать это, если бы

აღმოთქმუნვასა: ხოლო მართლის მის
 გულს-მოდგინებაჲ სძლედა სნეულე-
 3796^b ბასა. და|სალოცველად აქუნდა მათ
 მიერი განჭრად. და კელთა შინა მათთა
 5 სიკუდილი. რაოდენი იგი მას მოეგო
 სურვილი წამების მიმართ. რაოდენი წა-
 დიერებაჲ. არამედ ღმერთმან მართალ-
 მან: მომცემელმან ცხორებისმან და ოს
 სიკუდილისმან შუგულიერად და განცხ-
 10 დებულად განბჭო წამებაჲ მისი. რათა
 არა მოსალოდებელად სიკუდილად შეე-
 რაცხოს: მიზეზი იგი წამებისა მისისაჲ:
 ხოლო იყო დასაბამი ნოემბერისაჲ
 ოდეს ესე იქმნა მეთორმეტე ინდი-
 15 კტიონი: ესრე უგუე ბოროტადმსა-
 ხურნი იგი და მოუმიფერებულნი. გამო-
 ვიდეს მიერ აღსავსედ გულისა წყრომითა.
 სისხლებრ ხედიდეს და თჯისა: მას
 უღმერთობისა ტაძარსა მივიდეს: და მუნ
 20 მეოფთა ყოველთა სიართა თჯისა
 ურწმუნოებისათა განუცხადეს რაჲ იგი
 უყო მათ წმიდამან. და უმრავლესად სი-
 ბორგილედ აღადგინეს ვითარ იგი
 ქართთა მძაფრითა: ჩრდილოჲსაჲთა
 25 აღბორკდის წდჲ. და არა თუმცა გან-
 სრულ იყო ჭამბავი. კაცისა მის ღმერთისა
 სუკუდილისაჲ. ზედმცა დასხმულ იყვნეს
 მისდა რისხვითა ბორკნეულითა. და
 ასოკულად აღექნეს კორცნი მისნი. არა-
 3796^b 30 მედ|მან დაყენნა ჟერეთ. რამეთუ ჭამ-
 ბავი სიკუდილისა(ა) ექმნა წყალმშრე-
 ტელ ცაცხლსა მათსა: ხოლო ღმერთი
 რომელი მარადის სახკუმნო ჰყოფს
 დაფარულსა. სათნოებასა მსახურთა
 35 მისთასა. და მიჭამადლებს მოყუარეთა

не видѣли его при послѣднемъ
 издыханіи. Ревность же правед-
 ника того превозмогла болѣзнь его,
 и онъ молился о томъ, чтобы они
 изрубилн его и чтобы онъ умеръ
 въ рукахъ ихъ. Такъ какъ у него
 было большое желаніе и стремле-
 ніе къ мученической кончинѣ, то
 праведный Богъ, дарующій жизнь,
 и Господь смерти, достойно и пра-
 ведно присудилъ ему мученически
 умереть, «но устроилъ такъ», чтобы
 мученическая кончина его не была
 принята за ожидаемую «естествен-
 ную» смерть. Было начало ноября,
 когда это случилось, двѣнадцатый
 индиктионъ. Не успокоившись еще,
 злочестивые вышли оттуда, полные
 ярости, съ налитыми кровью гла-
 зами, и пришли въ храмъ своего
 безбожія; здѣсь они объявили
 всѣмъ участникамъ своего невѣ-
 рія, что сдѣлалъ съ ними святой
 тотъ, и взволновали ихъ такъ,
 какъ волнуется море свирѣпыми
 сѣверными вѣтрами. Если бы не
 разнеслась молва о смерти чело-
 вѣка Божія, они бы напали на
 него, движимые гнѣвомъ, и изру-
 били бы тѣло его на части, но
 пока сдерживались, такъ какъ
 вѣсть о смерти его, подобно водѣ,
 потушила огонь ихъ. Но Богъ,
 открывающій тайныя добродѣтели
 слугъ своихъ и дарующій любл-

1 აღმოთქმუნვასა. 2 სნეულენაჲს. 3 აქუნდაჲ. 14 იქმნა. 21 ურწმუნოებისაჲთა.
 26 ჯ. 28 მისხვითა. 30 ბორკნეულითა. 34 ხსთობასა. 34—35 მსახურთა. 35 მოყუარეთა.

მისთა სრულსა ნყოფსა გულსამოდგი-
 ნებისსა. აღასუბუქა სენი წმიდისაჲ. და
 მიჰმადლა სიმრთელე კორცთა. მსახურ-
 ეოფად სულისა წადიერებასა. ესრეთ
 5 აღადგინა იგი სნებისაგან და კად უგო
 პირველივე ძალი კორცთაჲ: კად მიმო-
 ქცევად უბანთა შინა ქალაქისათა: რა-
 მეთუ ბორცტად ბორცნეულთათჳს. ვი-
 თარცა საწერტელი რამე იხილუებოდა.
 10 და უხილავისა მტერისა მახულ გულისა
 შუიარცხებოდა: რომელი იგი ვითარცა
 მამა გინებისაჲ და ამჰარტაფანებისაჲ.
 საგინებულ თჳსსა შეჰტარცხდა სიმკნეს
 მოწამისსა: ვინ არს ესეო იტყოდა: რო-
 15 მელმან ესოდენ შეურაცხეუნა მომზირა-
 დობანი ჩემნი. ვინ ესე რომელი მწმბისა
 კარსა განლებად ღონეჰყოფს: ვითარ ესე
 360a1 ლად პეროის მიქლაფრებისა ჩემისა ზედა;
 აღძრნე მსახურნი ჩემნი მოკლუად მისსა.
 20 არამედ ვჰხედავ მას შემკადრედ სიკუ-
 დილისა. ნუ უკუე ვჰქმნა მომატუეებელ
 სასუეეფლისა. რამეთუ ნამდჯლე ეშუ-
 რებისა საწყალობელი. ცხორებასცა და
 სიკუდილსა მართალთასა არამედ პირ-
 25 ველი იგი მორჩი გარდაქცევისა მისისაჲ.
 ამჰარტაფანებოდა ცნობისაჲ. სძლევეს
 შურსა. უფროჲსდა თჳსად მიიზიდავეს
 შურსა: და მკლუელობად აღსძრავს.
 ვითარცა ძუელსადვე კაცისა. აბულის-
 30 თჳს: არა უკუე ძმათა. რამეთუ ვერ
 ვირწმუნებ ძმად წოდებად. რომელნი
 არა უნა ემბაზმან სულისა მიერი: არამედ
 მამლებელთა მისვე ბუნებისათა გარსა
 ნამდჯლე თავისა თჳსისათჳს აშენებს
 7, 16 35 ბორცტასა. და განარცჳ თხარა: რლსა

цимъ Его совершенные плоды
 усердія, облегчѣвъ святому болѣзнь
 и давъ ему здравіе тѣла, чтобы
 онъ служилъ стремленіямъ души.
 Такимъ образомъ. Онъ воздвигъ
 его отъ болѣзни и вернулъ
 ему прежнюю тѣлесную силу,
 чтобы онъ снова появился на
 улицахъ города. Онъ сталъ
 какъ бы жаломъ для грозновою-
 вавшихся и мечемъ въ сердце не-
 видимаго врага, который, будучи
 отцомъ безчестія и гордыни, счи-
 талъ мужество мученика поруга-
 ніемъ для себя. «Кто этотъ, гово-
 рилъ онъ, который такъ оскорбилъ
 смотрѣніе мое, кто этотъ, который
 смился раскрыть двери мучениче-
 ства, какъ онъ дерзко плюетъ на
 державу мою? Воздвигъ бы я
 слугъ моихъ убить его, но, видя
 его смѣло предстоющимъ смерти,
 не сдѣлаюсь причиною стѣжаниа
 имъ царствіа». Онъ, жалкій, дѣй-
 ствительно завидуетъ жизни и
 смерти праведниковъ, но первый
 ростокъ его превращенія, гор-
 дость ума, побѣждаетъ зависть,
 вѣрнѣе къ себѣ привлекаетъ за-
 висть, и возбуждаетъ къ убійству,—
 не брата, какъ нѣкогда Каина по
 отношенію къ Авелю, — ибо я не
 могу назвать братомъ того, кто
 не родился въ купели духомъ, —
 но восприиммающихъ отъ природы

2 აღსუბუქა. 4 წადიერებას. 6-7 მიმოქცევად. 7 ქალაქისათა. 17 კორცთაჲ.
 18 პეროის. 24 მკლუელობას. 28 მკლუელობად. 38 გარსა.

თუთვე შთავარდა განცხადებულად: რას
 იტყუ ზ განდგომილო ვეშაპო. ზეშთა
 აღზუგებულო და დიდად მოქადულო.
 დააკუეთება გოდოლსა კორცთასა არა-
 5 მედ ვერ დააკუეთო შეურევეელი ცნობაჲ
 სულისაჲ. მოაკუენიება კორცთა სიმ-
 380a² დაბლისათა. მოაკუენიე უკუეთო | მიგი-
 შუას ღმერთმან. არამედ მარგალიტი
 სულისა გამოინებად არს. სანინოთა
 10 უბრწყინვალესად: მისილე მე რაბამი
 კორცითა უძღურითა გუწვევბი შენ
 უკორცთა. დაგაკუეთო შენ მძლავრ
 დაცემითა ბრწყინვალითა: სიუფარული
 ვითარცა ფარი შემომოსიეს: სასოებაჲ
 15 მაქუს ჩათუტად ცხორებისაჲ: მიგიპურა
 ფარი სარწმუნობისაჲ: ამან განუცდელ
 მუოს ისართაჲგან შენთა. და იგინი კად
 შენდამი ტეორცებულ იქმნენ: მაქუს
 მახჯლი უხილაფი. წარმკუეთელი თავიბსა
 20 ძლიერთასა. სიტყუა ღმერთისაჲ. სამ-
 ქვობით გეშურდულეზობდი. და ვითარცა
 გოლიათსა დამაკუეთებულ გექმნებოდი.
 წოდებითა მამისა და ძისა და წმიდისა
 სულისაჲთა: დაესნილ არს კაცობრივი
 25 გუამი: არამედ მოისარდუა ზიარებითა
 ღმრთეებისაჲთა: შენ ზენაჲთ შთა-
 მოფრდომილ ხარ. ხოლო მე ქრისტე
 იჯს მიერ ჩემისა ღმრთისა და შენისა
 შემოქმედისა და მსახურისა. ზეშთა
 30 უოგლისა შთავრობისა აღუვანებულ ვარ.
 მან მომძაღლა მე ახოვან უოთაჲ შენ
 ზედა: ესე ვითარად ესახებოდა მარადის-
 380b¹ მოქსენებელი მოწამე ჭეშმარიტები-
 საჲ: ხოლო იგი მსკავესად გუელისა თაფ-
 35 დაუქუელისა: ჭერეთ გულარძინილებდა კუ-
 დითა. ურცხვნობით აღძრვად მსახურთა

его. Но онъ воистину для себя
 самого строить зло: «онъ выко-
 палъ яму, въ которую самъ упалъ».
 Что скажешь, отпавшій драконъ,
 прегордый и превозносилщій себя?
 Разрушаешь храмину тѣла, но не
 разрушишь непоколебимой мысли
 духа, умерщвляешь смиренное тѣло,
 — умерщвляй, если попустишь Богъ,
 но жемчугъ души проявится свѣ-
 тлѣ видныхъ вещей. Смотри, какъ
 въ немощной плоти сражаюсь я съ
 тобою, безплотнымъ, испровергну я
 тебѣ паденіемъ слъннымъ и торже-
 ственнымъ. Я облеченъ любовью,
 какъ щитомъ, надежда спасенія у
 меня служить щитомъ, обращу про-
 тивъ тебя щитъ вѣры, онъ сдѣлаетъ
 меня невредимымъ огъ стрѣлъ твоихъ,
 которыя направятъ опять къ тебѣ.
 У меня есть мечъ невидимый, отсѣ-
 кающій голову слъннымъ, — слово
 Божіе; выйду противъ тебя съ трех-
 каменнымъ працемъ и призываніемъ
 Отца, Сына и Силтаго Духа поражу
 тебѣ, какъ Голіаоа. Разслабло тѣло
 человеческое, но, какъ бы жиламя,
 соединилось оно съ Богомъ. Ты спалъ
 съ неба, я же черезъ Іисуса Христа,
 Бога моего и Творца и Судью твоего,
 вознесень превыше всякаго началь-
 ства, Онъ мнѣ далъ храбрость про-
 тивъ тебя!» Такъ преншрался съ нимъ
 приснопамятный свидѣтель истинны,
 онъ же, подобно змію съ раздроблен-
 ной головой, хвостомъ показываѣтъ

თვისთა რათა შური იძიოს მის ძღვრის
 რომელნი იგი ფრიად ექადოდეს. და გი-
 ნებითა. რცხიდეს წმიდასა მას. ხოლო
 იგი შეუძრწუნებულად დგა უშიშითა ცხო-
 5 ბითა. სერგილით მოსალოდებელისა
 თვის მისგან სიკუდილისა: რამეთუ ესე
 იყო ღამე და დღე წურთაჲ მისი: და
 ფრიად ევედრებოდეს მას ყოველნი
 თვისთაგანნი. მოქალაქენი და მეგობარნი.
 10 მიდრეკად გულისწყრომისაგან მამი-
 ნებელთაჲსა. ხოლო იგი. ნებაჲ რაჲ
 იყავნ. თქემითა. უფროჲს და უფროჲს
 განცხადებულ მტერთა ჰყოფდა თავსა
 თვისსა: რამეთუ უწყოდა მეტყუელი. რა-
 10, 32 15 მელმან აღმიაროს მე წინაშე კაცთა:
 აღვიარო იგი წინაშე მამის ჩემის ზე-
 ცათაჲსა: და ედ რომელმან იგი თქვა.
 უკეთუ დაიდუმო არა სთნაგს შენ შო-
 რის სულს ჩემსა:
 20 VII. ვინაჲცა ზემთა აღმატებული
 იგი კადნიერებაჲ მისი ვერთაფსადდეს.
 რამეთუ მძიმე მათდა იყო სხილველი
 იგი მსმენელთა მათდა წამების მისისა.
 380h2 სავმართოჲსათა. ამისთვის წერით უწყე-
 25 ბულ ეწესეს მათდა მიმართ თქემულნი
 იგი მართლისანი: რამისისა. ძისა რლი-
 დისისა. მძღაგრის არაბთაჲსა. რომელსა
 აქუნდა მთავრობაჲ იორდანისა მკვიდრთა
 არაბთაჲ: კაცსა ყოვლად სსსტიკსა.
 30 და შიშის მადინებულსა თლოაგან.
 რომელმან იგი მიიღო რაჲ წიგნი
 მათი. მიუწერა ტრიხომაროჲსა მთავ-
 რობის მის მიერ ხუედრებულსა ზო-
 რასა სხელისადებით. მოუყვანებად წმი-
 35 დისა და გამოკითხვად მისგან.
 უკეთუ აქუსძია ჰქმნარიტებაჲ.

коварство сердца своего: онъ без-
 стыдно возбудилъ слугъ своихъ,
 чтобы отомстить ему черезъ тѣхъ,
 которые усиленно грозилъ и руга-
 тельствомъ обливали святого. А этотъ
 непоколебимо и безстрашно стоялъ
 передъ смертью, которую съ петер-
 пѣниемъ ждалъ отъ него; таково было
 занятіе его днемъ и ночью. Родные,
 сограждане и друзья его очень про-
 сили уклониться отъ гнѣва угрожав-
 шихъ, но онъ, говоря — «да будетъ
 воля Господня», — еще болѣе давалъ
 знать о себѣ врагамъ, помня гово-
 рящаго: «кто исповѣдуетъ Меня
 предъ людьми, того исповѣдаю и
 Я предъ Отцомъ Моимъ небес-
 нымъ», или — «не угодно душѣ
 моей, чтобы ты молчалъ».
 VII. Такъ какъ они не могли
 снести чрезвѣрной смѣлости его,
 ибо тяжело было видѣть все это
 слышавшимъ его божественное ис-
 повѣданіе, обо всемъ, сказанномъ
 имъ праведникомъ тѣмъ, они до-
 несли письменно Омару, сыну араб-
 скаго тирана Валида, державшему
 подъ своею властью ирїорданскихъ
 арабовъ, челоуѣку въ высшей
 степени суровому, глазами наво-
 дившему страхъ. Получивъ пос-
 ланіе вѣхъ, онъ написалъ пѣккому
 Зорѣ, воспрїявшему отъ него кня-
 жество Трихоройское, призвать свя-
 того и разспросить его, правда ли
 что, что о немъ пишутъ? Если онъ

წერიტ თქუმილთა მის-ოთჳს. და უკუეთუ
 უარუოჳს თქუმაჲ მათი. თავის-უფლად
 განტყვებად იგი ტანჯჳთათაჳს: რამეთუ
 უწყით თქუმაჲ მრავალთა (მიერ) მრავ-
 5 ლისა რამჲს უჯეროჲს სიტყჳსაჲ. ცხო-
 ბაგანსრულობის-ოგან. რამეთუ უწყის
 გონებამან. თანაღმობილ და დაკსნილ
 ყოფიჲ კორცთაჲე თანა: ხოლო უკუეთუ
 მდგომლობაჲ და კადნიერებაჲ აჩუენოს.
 10 ქონებითა ცნობისა უქცეველის და
 უცვალებელისათა. და მასჲე ზრახვად
 და თქუმაჲ დაამტკიცებდეს. სპჳრობი-
 ლითა და ბორკილითა შეიცვედ იგი.
 და მიერ თქუმილი წერიტ აუწყედ
 15 მას: ესე წიგნი რაჲ მიიღო ზორას.
 381a' და კაპიტოლელთა ქალაქად | მიიწია.
 დაჲდა საყდართა ზედა: და ბრძანა
 მოკვანებაჲ წმიდისაჲ). რომელი იგი
 წარმოდგა ქონებულისა მის თანა აღსა-
 20 რებისა პირველითგან. მამინ უბრძანა
 ზორას წარკითხვად წიგნი იგი მთავრი-
 საჲ. და შემდგომად წარკითხვისა
 ჰრქჳა წმიდასა: ვითარმედ ამირას.
 რამეთუ ესრეთ უწოდენ მთავრებსა არაბ-
 25 თასა. მოუცემიჳს შენდა კუმევაჲ
 კაცთ-მოუყარებისა სახისა ადგილად
 სიტყჳსკებისა. ლტოლვად ბრალ-
 ბისა. და მიზეზად ცხოვრებისა: რომელი
 რუენცა სამართლად გუგონიჳს.
 30 სენითა ჩამთმე ცნობაგებულთათჳს.
 თქუას თუ რამჲე უჯეროჲ. არა დაჲჯად.
 არცა პატრიჳის მიედაჲ. არამედ შეწყალე-
 ბად მათდა სნებისათჳს: ვინაჲცა რა-
 დენი მოუწერიჳს ამირას ჭეშმარიტ არს.
 35 რამეთუ უმეცრებითთა ბრალთა არა და-

будетъ отрицать, освободите его
 отъ мученій, ибо, какъ извѣстно,
 во время болѣзни, когда съ тѣломъ
 немоществуетъ и ослабѣваетъ умъ,
 многіе, выйдя изъ созваніи, гово-
 рятъ разныя непотребныя слова.
 Если же онъ обнаружитъ твердость
 и смѣлость, а равно непреклонное и
 неизмѣнное убѣжденіе и будетъ утвер-
 ждать тѣ же мысли и слова, за-
 ковавъ въ кандалы, заключите его
 въ темницу; содержаніе письма сего
 сообщите ему». Когда Зора полу-
 чилъ настоящее письмо, онъ при-
 былъ въ городъ Капетолійцевъ;
 сѣлъ на престолъ и приказалъ до-
 ставить святаго, который и явился,
 имѣя съ собою первое свое исповѣ-
 даніе. Тогда Зора велѣлъ про-
 читать письмо князя и послѣ про-
 чтенія сказалъ святому: «амиръ,
 такъ называютъ князей арабскихъ,
 даетъ тебѣ воспользоваться про-
 явленіемъ челоѣколюбія своего,
 позволивъ тебѣ дать отвѣтъ здѣсь-
 же, на мѣстѣ, чтобы избѣгнуть
 обвиненія и спасти жизнь. Намъ
 тоже кажется, что, если кто съ
 поврежденнымъ, вслѣдствіе болѣзни,
 умомъ скажетъ что либо непотреб-
 ное, такого, въ виду болѣзни, не
 слѣдуетъ наказывать и подвергать
 взысканію. Все, что пишетъ эмпръ,
 истинно, законъ не наказываетъ за
 грѣха невѣдѣнія; посему будь осто-

შჯის შჯული. არამედ ჰბრძე თავსა თვისსა.
 და ნუ განსტუმ კორცთა ტანჯვად. ხოლო
 სულსა სიკუდიდ. რამეთუ რიდობითა და
 თანაღმობითა არამცირედითა შეპერო-
 5 ბიდ ფართ შენათვის. განსა არა თუ შენ
 იქსნე თავი თვისი ტანჯვათაგან. ვერვის
 381a ძალაუტესნა და შენი. მხოლოდ უფარაუგ
 რასა იგი იტყვან თქუამდ შენგან. და
 წარვედ ცხოვნებული სახიდ თვისსა.
 10 ესვეითარსავე უკმობდეს სისხლთა მიერ
 თვისნი. და მეგობრობით შეთვსებულნი
 სწულაობელად განაზრანებდეს. დაფარე-
 ლად მოქენობდეს: ნუ განსტუმ თავსა
 თვისსა სიკუდიდ ჯ სიუარელო: ხოლო
 15 მან უურნი დაიუნა მსახრვალთა მიმართ:
 და ვითარ ფრიადი ღუმელი იქმნა.
 ვითარცა მკენიან ქრისტესამკედარმან
 შეფისამაეუ. ფრიადითა კანბიერებითა. და
 შეუძრწუნებელითა ცნობითა თქუა მათდა
 20 მიმართ: ჭეშმარიტსა გეტყვ არა ვტყუევი.
 არა ოდეს მაცხოვს ჩემი ცრასიმრთელე
 ცნობისაჲ. ჟამისა მისებრ სწულე-
 ბისა ჩემისაჲ. და რაჲ იგი ვთქუ ჭეშმა-
 რიტ არს მაშინ. ესე თქუა და კდ ცადი-
 25 დითა და ბრწყინვალითა კმითა და შეუძრ-
 წუნებელითა ცნობითა აღიარა კეთილი
 აღსარებაჲ. და კდ ცა წარმოთ ქუა რაჲ
 იგი ეთქუა პირველ. და უმრავლესიცა შეს-
 ძინა პირველსა. ესე რაჲ ესმა ზორას.
 30 ვითარცა ბრძანებულ იყო. შეკრული
 381b სპერობილედ მისცა წმიდაჲ იგი: და
 წერით აუწყაომარას რაჲ იგი იქმნა:
 და ბრძანებაჲ დადვა: რა არაფინ ქნეთა-
 განნი უტეთნ შესდვად მისსა: ხ იგი შე-
 35 კრული და სპერობილეს პერობილი.
 მწულეებისა არა დამეციებელ იქმნა:

рожепъ и не предавай тѣла на стра-
 данія, душу же на смерть. Хотя
 мы и опасаемся за тебя и проник-
 нуты сочувствіемъ къ тебѣ, но,
 если ты самъ не избавишь себя
 отъ мученій, никто тебя не можетъ
 5 избавить, откажись только отъ того,
 что тебѣ приписываютъ, и уйдешь
 домой свободный». То же самое твер-
 дили ему родные по крови и свя-
 заппые съ нимъ дружбой: они хо-
 тѣли разжалобить его, указывали
 на необходимость осторожности,
 говорилъ: «возлюбленный, не преда-
 вай себя смерти!» Но онъ закрылъ
 уши свои отъ заклинающихъ его и,
 когда наступило глубокое молчаніе,
 какъ храбрый воинъ Владыки, съ
 большой смѣлостью и невозмутимымъ
 20 духомъ сказалъ: «правду
 вамъ говорю, не лгу, и никогда
 не помню, чтобы во время болѣзни
 умъ мой былъ нездоровъ: что и
 тогда сказалъ, истинно». Сказавъ
 это, онъ громогласно я торже-
 ственно, съ невозмутимымъ духомъ,
 исповѣдалъ доброе исповѣданіе и
 повторилъ то, что раньше говорилъ,
 прибавивъ къ нему еще многое. Вы-
 слушавъ это, Зора отдалъ святого,
 связавъ его, какъ ему было прика-
 зано, въ темницу, при этомъ пись-
 менно извѣстивъ Омара о случившемся
 и издавъ приказъ, недопускать до
 него никого изъ христіанъ. Онъ, свя-
 заппый я заключенный въ тюрьму,

არცა დასცხრებოდა ქმნად ქველისსაქ-
მისა. რამედ უფროა სდა კრული ქრის-
ტესი სიუფარულით თანა შეეკრ. კრულ-
თა მათ საპერობილისათა. და თანამოქ-
5 მედად იკუეყვდა ზეთსა მას მოწყა-
ლებისასა. რამეთუ უწყოდა ვითარმედ
ვითარცა ზეთი განაპოხებს მორკი-
ნაღსა. ეგრეთვე მოწყალება სული-
ერად ახოვან ჰყოფს მოღუაწესს. ესე
10 რაჲ უსრეთ აღესრულებოდა. უღიდ
სემოთქუმული იგი მთავარი არბთაჲ.
მთავარდა სსებასა. და ყოფლითაუკრძო
შემკარინბნა შეიღნი და ნათესავნი
თჳსნი. თავისა თჳსისა მიმართ.
15 რამეთუ სიკუდილისა წინამაუწყებელ
იყო სენი იგი. და მოქადულ განს-
ლევისა. რომელი შეუდგა ორთა თუეთა.
ვინაჲცა ომარ. მთავარი იორდანისა არა-
ბთაჲ. წარვიდა თჳსისა მამისა ამას
20 გონებასა მოუკდა კადრებაჲ. პეტრეს
381² სანატრელისა კაცისაჲ. და მიიქონრა
მშობელსა. და ვითარცა რკინამან აღმახუა
რკინაჲ. რამეთუ იგიცა სისხლისმჰკა-
მელი და მოსისხლე კაცი იყო. მარადის
25 მბურველ მკლეულობისა. ბრძანა რათა
კრული მიიყვანონ მისსა წმიდაჲ იგი.

VIII. წარმოთვლინა უწყე წარმეყვანე

ბელი ამისი. აღმკდრებული საკედართა
მადემსრბოდათა: და ერთსა იანფარისა
30 თჳსასა. შევიდა ქალაქსა კაპეტოლელ-
თასა. ქმნა ბრძანებული მიცემითა
წიგნითა. მიერ მოღუბულთაჲთა და მთ
წილ მიიყვანებითა წმიდისაჲთა: და შე-
კრულ იყო მოწყამე ვაჭკუთა ქედისაჲთა
35 და ბორკილითა კელთაჲთა: თუე ერთ

не забывалъ милостыни. и не пе-
реставалъ заниматься дѣлами благо-
творительности, но, узникъ Христовъ,
еще болѣе связался любовью съ узни-
ками темницы, употребляя въ помощь
себѣ елей милосердія; ибо онъ зналъ,
что, какъ елей умащуетъ борца,
какъ и милостыня придаетъ под-
визнику духовную храбрость. Когда
это происходило, вышеозначенный
Валидъ, князь арабовъ, вѣдалъ въ пе-
мощь; поэтому онъ вызвалъ къ себѣ со
всѣхъ сторонъ дѣтей и родственниковъ
своихъ, ибо болѣзнь эта являлась
предвѣстницей кончины и грозила
«смертнымъ» исходомъ, который и по-
слѣдовалъ черезъ два мѣсяца. Омаръ,
начальникъ пріорданскихъ арабовъ,
отправился къ отцу своему; вспо-
мнивъ дерзость блаженнаго Петра, онъ
разсказалъ о немъ родителю и «отго-
чилъ его», какъ желѣзо оттачиваетъ
желѣзо, ибо я тотъ былъ кровожа-
денъ и кровопійца, всегда вдохновляв-
шій на убійство; посему онъ прика-
залъ доставить къ нему святого того.

VIII. Тотъ, который долженъ
былъ доставить его, выступилъ на
путь на быстроходныхъ коняхъ и
въ первый день января мѣсяца всту-
пилъ въ городъ Канетолійцевъ;
предъявивъ принесенныя съ собою
письма, онъ, во исполненіе поруче-
ннаго ему дѣла, забралъ съ собою
святого мученика, который пробылъ

შეწუდევით დაუოფილი სსპერობი-
 ლესა. ესრეთ სრულ ყვეს რაჲ მგზავ-
 რობაჲ. მიიწინეს კასიად. რომელ
 არს მთაჲ ზედადასმედეგარი დამს-
 5 კოჲსა ქალაქისაჲ. სადა იგი პირველ
 შუენიერი მონასტერი შენ იყო წმი-
 დის თეოდორესი. მდიდარი პატი-
 ოსანთა მონაზონთა მიერ: ხოლო
 უკანაჲსკნელ განჭრეს იგი. ნაწილისაჲ
 10 გან მათისა მძლავრთა არაბთაჲს.
 და იშენეს თავთა თჳსთაჲთ მალა-
 ტები. რლსა ზედა მამინ იმყოფე-
 ბოდა ულიდ. მძლავრი არაბთაჲ |
 382a¹ შეპერობილი სსულებითა: არამედ
 15 რომელი იგი კინდა და თანა წარმედა
 შე. არცა მისი უჭერო არს შეძი-
 ნებად თხრობასა ამას: გამოვიდა
 კაპეტოლელოთა ქალაქით სსღმერთოჲ
 1. 33.7 ქსე კაცი. ვითარცა ცხოვარი და-
 20 კლავდ მიყვანებული: არა კდებოდა
 არცა ღაღადებდა. არცა აღადებდა
 პირსა თჳსსა. ვითარცა კრავი უმან-
 კო(ა) მსხუერპლ ყოფადი. და თანა
 25 შეუდგა მას. სიმრავლე ფრად მრავ-
 აღი. გინკვრებულნი ელვარებისაჲ
 თჳს პირისა მისისა დიდებულებისაჲ.
 მამათა თჳსი საჭიროჲ შეურაცხ ყვეს.
 დედათა უბულებელს ყვეს ცვაჲ სს-
 ხლებისაჲ. ქალები სსძლოები შეჭკა-
 30 დრებდა ხედვას მამაკაცთასა. ჩიჳლნი
 დაუტყებდეს წიაღთა დედობრივთა.
 რამეთუ მკედართამძღვრობადა სურ-
 ველი მოწამისაჲ. და მიიზიდვიდა
 ყოველთა მიზეზი წადიერებისაჲ მი-
 35 ღებად კურთხევისა მისისა; და იხილ-
 ვებოდა კაცი ზეცისაჲ და ანგელოზი

въ темничномъ заключеніи одинъ
 мѣсяцъ, связанный цѣпями шей-
 ными и кандалами ручными. Въ
 концѣ путешествія они добрались
 до Касіа; такъ называлась гора,
 возвышавшаяся надъ городомъ
 Дамаскомъ, гдѣ раньше стоялъ
 прекрасный и богатый честнымъ
 монахамъ монастырь святого Тео-
 дора, въ послѣднее время от-
 нятыи арабскими деспотами, ко-
 торые построили въ немъ для
 себя палаты; здѣсь именно нахо-
 дился въ это время Валдъ, дес-
 потъ арабовъ, одержимый болѣзнью.
 Не мѣшаетъ присовокупить къ
 разсказу сему и то, что чуть
 было я не пропустилъ. Божест-
 венный сей мужъ вышелъ изъ
 города Капетоліевъ, «какъ овца,
 ведомая на закланіе; не взываѣ,
 не вопіяѣ и не открываѣ устъ
 своихъ, какъ агнецъ непорочный,
 приносимый въ жертву». За нимъ
 слѣдовало громадное множество
 удивленныхъ сіяніемъ славы лица
 его; отцы забыли про свои дѣла,
 матери бросили попеченіе о своихъ
 семействахъ, дѣвпцы - невѣсты на-
 брались смѣлости смотрѣть на
 мужчинъ, младенцы оставили лono
 матерей, пбо всѣми руководила
 любовь къ мученику, всѣхъ влекло
 къ нему желаніе принять благо-
 словеніе его. И былъ предъ всѣми
 человекъ неба и ангелъ земли,

ქუეანისაჲ. არ სირცხღენად ჭა-
 ჭუსა ონისას: არამედ ვითარცა სმ-
 კაული სსსძლოჲ შედა ეფუ საკივი-
 და ქუნდა პირი მხიარული; ვითარცა
 5 არ სიკუდიდ. არამედ სერობად ქორ-
 წილისა მიმავალს. ნამდვლეუ მსეს:
 ქენით ბრწყინვალეს. და ეოველთა
 მიმართ განმტყვებელს შარავანდედთა
 კურთხევისათსა: ესრეთ წინაძღომით
 10 წარგზავნებოდა ერისა მიერ. ვიდრე
 დაბადმედ მაროჲს. რომელი ორ ს-
 სწულ შორავს ქალაქისაჲგან: ეოველნი
 შეასმდიეს. კვრიელესონ. კმობდეს:
 მუკლთა მოუდრეკდეს. სარწმუნოებით
 15 გუამსა მისსა შეეხებოდეს: ვა წუ-
 როსა კურთხევისას. ღოცვასა ით-
 ხოდეს, იატაკს ცრემლით დაატო-
 ბდეს: მცირედ რაჲ წარვლო დაბაჲ.
 ეოველნი აკურთხნა სსსწულითა ჭუა-
 20 რისაჲთა: ჭლოცვიდა მრავლითა სი-
 ტყუთა სერულად და შიშად რა და
 ეოთვად სიმართლესა და მშჳჳრსა
 ეოველსა ჭამს. და იძულებით არწმუნა
 ქად ქცევაჲ სახიდვე და ესრეთ სრულ
 25 ეო გზაჲ: და სდაცა იხილის მგზავრ
 მონასტერი. შევიდის ღმრთისა მი-
 მართ ღოცვათა მიცემად და შეტკობო-
 ბად მონაზონთა და თხოვად მათგან
 შემწეობისა: ესრეთ სამდლე სლვითა.
 30 მწუხრსა შარასკევისასა კასიად მიიწი-
 ნეს. და სცნაურ იქმნა ომარისა |
 382ა მისლვად მათი: და ღამე ეოველ იცვე-
 ბოდა მოწამე ბორკილებითა და მცვე-
 ლებითა:
 36 IX. ხოლო განთიად ებრძანა წარმოდ-
 გომაჲჲ წინაშე ომარისსა. რომელმან

который не стѣснялся показывать
 цѣпи Господни; ярмо, лежавшее
 на немъ, украшало его, какъ пе-
 вѣсту, лицо его было радостное,
 какъ будто не на смерть, а на
 брачный ширъ отправлялся онъ,—
 это истинное солнце, сіяющее на
 землѣ и всѣмъ отпускающее лучи
 благословія. Такъ онъ шество-
 вать въ сопровожденіи народа до
 селенія Маро, отстоявшаго отъ
 города на два знаменія. Его вос-
 хваляли всѣ, зывая, «куріе елеї-
 сон»; преклоняли предъ нимъ ко-
 лѣна и съ вѣрою касались тѣла
 его, какъ источникъ благословія,
 просили молитвъ его и землю сле-
 замъ орошали. Отойдя немного отъ
 селенія, онъ благословімъ всѣхъ
 знаменіемъ креста и, умоляя всѣхъ
 любить и бояться Бога и творить
 правду и судъ во всякое время,
 съ трудомъ уговорилъ ихъ вер-
 нуться домой. Такъ онъ совершилъ
 путь свой; бывало, гдѣ только уви-
 дитъ по пути монастырь, зайдетъ
 туда, чтобы вознести молитву Богу,
 посмотрѣть монаховъ и испро-
 сить у нихъ молитвенную помощь.
 Послѣ трехъ дней пути, въ пят-
 ницу къ вечеру, они добрались до
 Касія и пѣвѣстили Омара о при-
 бытіи своемъ; всю ночь мученикъ
 въ кандалахъ охранялся стражею.
 IX. Утромъ ему приказано было
 явиться къ Омару. Когда святой

იგი წარიდგინა რაჲ: არა რისხვიით განაკრთო წმიდაჲ იგი. არამედ მშჯდი სსხე იხემს: არა თუ წყალობით მომბაღმან სულისთ. არამედ პირ მამის მისის 5 ეშმაკის ქმნულმან. რომელს ჰსებავეს უოველთა კაცთა წარწემდაჲ. და არა მისლგად მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისსა: ეტყოდა უეუე: შესმა მრავლისა გზობისა თქუმაჲ შენი. არამედ სენსა 10 შინა მძნვარეს. და მრწამს გორცთა სნუელებისა ძლით სნუელ უოფაჲ სულისაჲ შენისა: გარსა ედ ვცან შემდგომად სენით განტყუების მისკე თქუმაჲ შენგან. რაჲ იგი სთქუ სნებას შინა: 15 არამედ მრავლისა კაცთომოყურებისა ჩუენებისა შენდა. მოგმადლებ ლტოლვად ბრალისაგან: აღიარე ცთომილებაჲ. და განკნინდი არს ცთომიაჲ შენი: შენ ზედა იუვენ ცხოვრებაჲ. შენ ზედავე 20 სიუდილით: ესე რაჲ ესმა ქრისტეს მრწამეს. არა შეიშინა. არცა შეძრწუნდა. 382b არა დაჰქსნა სიმეხე გულისსიტუჯსაჲ არამედ უფროჲს პირველისა. კადნიერებით და უშიშად მიუბებდა: ქრისტე 25 ღმერთი ჩემი რომელ ჩემდა (ი)თქუა: და ამისდა მსახურებად არა დაფსცხრები. ხოლო თქუენ ბრმანი გონებითა. ცრუ წწელისსა ირწმუნებთ: და ამას მოციქულად ღმერთისა განსთქუამთ. აჰა მე 30 შინა ვარ დაჭრად. ვუარცმად. დაწვად. და უოველთა საგუემელთა სახითა შეუბად: ამით ზედა მე ვიშუებდე. ამითოჯს მხიარულ ვიყო: ესე რაჲ ესმა ომარს უძღებსა. გულითა იბრდღუენდა ლომებრ: 35 და წარიდგინა წმიდაჲ იგი თჯსისა უკუე მამის. ხოლო არაბთა სეპატრის

предсталъ предъ нимъ, Омаръ не поразилъ его гнѣвомъ, но принялъ кроткїи видъ, конечно, не вслѣдствїе смилчвенїя души его мягкостью, но по образу отца своего діавола, который всѣмъ чловѣкамъ хотеть погибелл, а не прихода къ познанию истины. Онь ему сказалъ: «я слышалъ, что ты въ состоянїи тяжкой болѣзни говорилъ много хуленїй; вѣрю, что, вслѣдствїе болѣзни тѣла, можетъ болѣть и душа, но и то узналъ, что ты и послѣ выздоровленїя говорилъ то же, нгд и во время болѣзниц. Оказанїемъ тебѣ безмѣрнаго чловѣколюбія я даю тебѣ <возможность> избѣгнуть вины: признай заблужденїе свое и получишь прощенїе въ грѣхахъ, на тебѣ жизнь, на тебѣ и смерть». Выслушавъ это, мученикъ Христовъ не испугался и не встревожился, бодрость духа не ослабѣла у него, но смѣлѣе и безстрашнѣе, чѣмъ первый разъ, отвѣтилъ ему: «Христосъ, Котораго называли моимъ, — мой Богъ, и не перестану служить Ему; вы же слѣпые умомъ, ибруете въ ложнаго пророка и выдаете его за посланника Божїа. Вотъ я готовъ на разсѣченїе, раснїятїе, сожженїе и на всѣ виды мученїй, и буду радъ имъ, ими я буду веселиться!» Слыша это, жадный Омаръ рыдалъ въ сердцѣ своемъ,

მპერობელისა უღიდისსა. რომელსა ჩუულებად აქუნდა მძვინვარებაჲ და საზარკლებჲ: არამედ მამინ თვთ ბუნე-
 5 ბითად მოკეო სენისა მიერ განგრცო-
 5 მად მრისხანებისა: რომელმან თქუა წმიდისა მიმართ. რაჲ არიან შენ-თჳს კმობილნი სსამენელთა ჩემთა: იუჲგნ ღმერთდ აღსარებაჲ იჯამსი. რომელი იგი კაც არს და მონაჲ დამბადებე-
 10 ლისაჲ. რაჲსადა ავინე სამსახურე-
 ბელთა ჩუენთა. რაჲსა მშუდი წყელი ჩუენი სთქუ მოძღურად სიცრუ-
 ვისა და მამად ტყუილისა: და
 382ა წმიდაჲ | იგი ეტყოდა. მე არა
 15 დავსცხერ არცა დავსცხრე ქრისტეს ჩემისა ღმერთდ და დამბადებულად აღსარებად: მსაჯულად ცხოველთა და მკუდართა: ვითარცა უოველთა ზედა მქონებულ არს უფლებისა: ხოლო
 20 რომელი იგი იტყუჳს თავსა თჳსსა წყელ მონად მწოდებელი ქრისტეს ჩემისა. მას მტყუურად და მაცთურად. გასმიეს ღმერთისაჲამისა დავითის კმო-
 უ. 118,46 ბაჲ: ვიტყოდე წინაჲე მეუთთა და
 25 არა მრცხუენოდა: მეფე უკუე ხარ შენ. არამედ არა ღმერთისადა უპატოსნეს: მაქადება ტანჯვათა. ტკიბილ არიან იგი(ნი) ჩემდა უფროჲს თავისისა: სი-
 კუდილსა წინადამიდება. ცხორებისა
 30 უფროჲს აღსარჩეველ არს იგი ჩემდა: გულისხმჲ უფ უკუე. ვითარმედ ვერ სცვალო სიმტკიცე ცხოებისა ჩემისაჲ.
 17,28 რამეთუ ქრისტე იჯს მიერ ცხოველ ვარ. ვიდვრი და ვარ: ესე არს სურვილი ჩემი.
 35 ესე გულისათქუმაჲ. მოკუდომად ქრისტეს ჩემისა. ჩემთჳს ნუფსით მომკუ-

какъ левъ; онъ его отправилъ къ отцу своему, скиптродержателю арабовъ, Валду, который, будучи по природѣ свирѣпыиъ и страш-
 нымъ, тогда, вслѣдствіе болѣзни, естественно сталъ еще грознѣе. Онъ сказалъ святому: «что это до-
 ходить до слуха моего относи-
 тельно тебя? Хорошо, исповѣдывай Богомъ Иисуса, Который является человекомъ и рабомъ Творца,—
 къ чему бызо тебѣ ругать слу-
 женіе наше, зачѣмъ ты кроткаго пророка нашего называлъ учи-
 телемъ обмана и отцомъ лжи?» Святой сказалъ: «я не переста-
 ваяъ и не перестану исповѣды-
 вать Христа Моего Богомъ и Творцомъ, Судьею живыхъ и мертвыхъ, имѣющимъ власть надъ всѣми, а того, кто себя назы-
 ваетъ пророкомъ, Христа же моего рабомъ, — обманщикомъ и обольстителемъ. Прислушайся къ гласу богоотца Давида — «буду го-
 ворить предъ царями и не посты-
 жусь»; ты царь, но не выше Бога. Мученіемъ ли грозишь мнѣ? Они слаще мѣда для меня. Смерть ли мнѣ предлагаешь? Она для меня предпочтительнѣе жизни. Пойми, что ты не помѣнишь твер-
 дости моего ума, «ибо я Хри-
 стомъ Иисусомъ живу, Имъ движусь и существую»; мое желаніе и мое намереніе, — послѣдовать жизни,

დრისა-თჳს და მესამეს დღეს აღდგო-
 მილისა. და დიდებით აღმალეულისა.
 რათა დავიძვედრო ცნობაჲ: რომელი
 აღუთქუამს მის-თჳს წადიერებით თჳსისა
 383a² 5 სისქლისა დამთხვეულთათჳს: კ ნე-
 ტარსა ენასა. მიმსგავსებულსა ენისა მის
 მოციქულთა თავისასა. ჟ ნეტარსა ცნო-
 2. 16,17 ბასა. რომელსა არა კორცთა არცა
 სისხლთა. არამედ მამამან ზეცათამან
 10 გამოუცხდა: კ სამკზის სხანტრელსა
 კმასა. რომელი ანგელოზთა სხარებს. და
 ეშმაკთა არცხუეს: რომელი წიგნსა
 ცხოველთასა აღწერა ღმერთმან: ეჭა
 ღმერთის-მეტყუელსა: წინამე შეუეთა და
 15 მთავართა განცხადებულად მკობელსა
 ჭეშმარიტებისსა. ნეტარ ხარ შენ კ
 მღვდლო პეტრე: ვჭგონებ შენდა მი-
 მართცა თქუმიად ღის მიერ ჩემისა სამ-
 კზის ესრეთ: შენ ხარ პეტრე სიმტიციც
 20 სარწმუნოებისა(ა): მსგავსი პეტრე მო-
 ციქულთა თავისა. და სასუფეველისა კლი-
 ტეთ-მპურობელისა: და პეტრე აღიქსან-
 დრიელისა მღვდელმწამისაჲ. სამებო-
 25 სავანე. ბრწყინვალე მნათობი ყოვლისა
 სოფლისაჲ: მრავალ არს მადლი შენი.
 და ღირს უმრავლესთა შესხმათაჲ: გარნა
 რათა არა წიად ჟეროვნისა განვადრცოთ
 სიტყუაჲ. კ დ წინამდებარისავე აღვი-
 30 დეთ:

X. ესმენს რაჲ სიტყუანი ესე წმი-
 383b დისანი ულიდრ მძღავრსა. და იხილა
 უქცეველობაჲ და სიმტიციც ცნობისა(ა):
 განკურდა შეურეველობისათჳს: ვერ
 35 თავს-თღვა კადნიერებაჲ წმიდისაჲ. ზე-

კორალობაჲ პრომვალიცაჲ
 სუბოვოუ კროვო ზა ნეგო, უმერეთ
 რადი ზრისტა მოეგო, დობროვოლნო ზა
 მენია უმერიაგო, ვუ ტრეთი დენი
 ვოსკრესიაგო ი სო სლავოი ია ლებო
 ვოსნესიაგოსია!» О, блаженный
 языкъ, подобный языку главы
 апостоловъ! О, блаженная мысль,
 которую «открыли ему не плаоть и
 кровь, но Отець небесный!» О,
 трижды блаженный гласъ, радую-
 щий ангеловъ, посрамляющій диа-
 вола и въ кипгу живота Богомъ
 вписанный! О, богословъ, предъ
 царями и князьми торжественно
 вѣщающій истину! Блаженъ ты,
 священникъ Петръ! Думаю, Го-
 сподь и къ тебѣ взываетъ трижды
 такъ: «ты Петръ, — утверждение
 вѣры, подобно Петру, главы апо-
 столовъ и обладателю ключами
 царствія небеснаго; ты служитель
 и проповѣдникъ Троицы, подобно
 Петру, александрійскому священно-
 мученику; ты обвиненная обитель,
 яркое свѣтило всего міра! Великъ
 даръ твой и достовѣгъ ты многихъ
 похвалъ!» Впрочемъ, чтобы слово не
 распространилось сверхъ должнаго,
 вернемся къ предмету его.

X. Выслушавъ слова святаго и
 увидѣвъ неизмѣнность и твердость
 его мыслей, Владыка тиранъ уди-
 вился его непоколебимости, не
 могъ вынести его дерзости, вски-

შთა აღდგუნა რისხვითა და უბრძანა
 ომარს. ძესა თჳსსა მშობელთა ქუეყანად
 წარვლინებაჲ მისი. ტანჯვად მუხ: და
 ესევეთარი განსინებაჲ განცა მის-თჳს:
 5 რათა წარყვანებულ იქმნას იგი მამულად
 თჳსსა. შეკრებასა მის ძლით სიმრავლისა
 მამათა და დედათა. მოქალაქეთა და
 მწირთა. უფალთა და მონებისა უღლის
 მზიდველთასა. ქალთა თანა და ქალ-
 10 წულთა. მოხეტეებულთა და ჭაბუკთა. და
 ზირველ ყოველთასა. თჳთ ამის ყო-
 ვლა: და ქებულისა მოწამისა შვილთა და
 თჳსთასა. და ესრეთ წინაშე ყოველთასა
 ძირითურთ აღმოკეკუთენ მაგინებელი
 15 ესამი. და კედ ხულისაგან წინაშე ყო-
 ვლისა ერისა მოკეკუთონ მარჯუენაჲ
 კელი და მარცხენე ფერკი. და მიშუებულ
 იქმნეს ტანჯვისა ძლით ერთ დღე: და
 ესრეთ შეოთხესა დღესა შემოკრიბონ
 20 ყოველი ქალაქი. რაოდენთა ზედა წოდე-
 ბულ თუონ სახელი ქრისტესი. თანამო-
 წოდებითა ყოველთა ტრიხოროისა
 3881* ქრისტეანეთათა: უფროდესლამათითა.
 რომელთა სამღვდლოჲ და სამონაზნოჲ
 25 სახე და წესი ზედა ედვას. რათა მზიდველ
 იქმნენ მოუთმესელთა მათ ტანჯვათა
 მოწამისათა. სასტიკობასა. და შიშუ-
 ლითა და დაუბურველითა თავითა მდგო-
 მარე იყვნედ მოწესენი და მონაზონნი.
 30 ვითარცა რეცა მხედველნი თჳსისა
 სირცხვლისანი. იხილონ რაჲ ტანჯვაჲ
 მღვდელისაჲ მისი. ესრეთ რაჲ ესე ყო-
 ველნი შემოკრბენ მოკეკუთენ მასსეჲაჲ
 იგი კელი და ფერკი შეორე: და სდა-
 35 კველითა ეყავნ დაბრძობაჲ თლთათა.
 მიერ აღებაჲ ცხედროთა და მოვლებაჲ

пѣлъ яростью и приказалъ Омару,
 сыну своему, отправить его на
 родину, чтобы тамъ замучить его;
 при этомъ издалъ относительно
 его слѣдующій указъ: «водворивъ
 его на родину, созвать ради него
 собраніе мужицкъ и женщинъ,
 горожанъ и странниковъ, господъ
 и носящихъ иго рабства, заму-
 жныхъ женъ и дѣвъ, старыхъ и
 юныхъ, и прежде всего — дѣтей
 и родственниковъ самого всехва-
 лнаго мученика, и такимъ обра-
 зомъ предъ всѣми вырѣзать ему
 съ корнемъ языкъ хузеніа, на
 другой же день предъ всѣмъ на-
 родомъ отсѣчь ему правую руку
 и ногу; переждавъ, ввиду стра-
 даній, одинъ день, на четвертый
 день собрать изъ города тѣхъ, на
 которыхъ призывается имя Христа,
 а также всѣхъ трихоройскихъ
 христіанъ, въ особенности же
 тѣхъ, которые носятъ священни-
 ческій чинъ и монашескую схиму,
 чтобы всѣ видѣли лютость не-
 стерпимыхъ страданій мученика;
 монахи и подвижники пусть стоятъ
 съ открытой и обнаженной го-
 ловой, чтобы они, видя страданія
 священника того, видѣли какъ бы
 собственный позоръ. Когда, та-
 кимъ образомъ, соберутся всѣ,
 отсѣчь ему другую руку и ногу
 и ослѣпить глаза клеймомъ; за-
 тѣмъ взять его на одрѣ и обнести

ყოფლის ქალაქისაჲ. წინა სსყურის ცე-
 მით. და ქადაგის მალაღ კობით. ყო-
 ველი მკობარი ღმრთისაჲ. და მაცთურ
 მწოდებელი მოციქულისა მისისაჲ. და
 5 სარწმუნოებისა ჩუენისა მაცნებელი.
 ესევეითართა სსტანჟველთა შთავარდეს:
 ამისსა შემდგომად ჟურსა დამოჭკიდონ.
 და ვიდრე ხუთ დღემდე ჟურსა ზედა
 მიუშვან კიდეჲად. მერქელა აღა ზსნან სს-
 10 კუმილი. ფრიად მტყინარე. და თანა ასოე-
 ბითურთ მოჭრილით. სსმოსლებით და
 ძელებით. მას შინა ცეცხლსა მისცენ. ვი-
 დრემდის ყოვლად ნსცარ იქმნეს. და მო-
 384ა სწრაფებით შეკრებითა შთახნიონს სს-
 15 ცარი იგი მდინარეს იერმუხსა. და სსკუ-
 მილი იგი განრეცხონ ფრიადითა წყლითა.
 და წყალი იგი შთათხეენ მღვმეს
 ურწყულსა და უდაბნოსა. ხოლო
 არამცირეს კრძალულებას ჭყოფდათ.
 20 სუ უკუე რაჲმე მოჭრილით მათ ასოთა-
 გან. გინა სისხლისა დათხეულისა. ანუ
 სსმოსლისა ნსწილთა განი რაჲმე შესახე-
 ბელ ვისსამე იქმნეს. და ჟური დაიცე-
 ვით ფრიადითა მოსწრაფებითა:
 25 XI. ესევეითარი რაჲ ესე ურცხვსოჲ
 და მძნვარე ბრძანებაჲ გამოიღო მა-
 მისაგან თვისისა ძემან მისმან ომარ.
 წიგნებითა ბრძანებითითა აუწყა ყოვე-
 ლივე ესე ზემოთქმული ზორას. მის
 30 მიერ მქონებელსა ტრინოჲროჲსა მთა-
 ვრობისსა. და კდცა შეკრული ძვრის-
 მოქმედებრ. მამულადვე მისსა კდ აკეს
 მართალი იგი: ხოლო ზორას მიღები-
 სსვე თანა წიგნისა უდროებულ ჭყოფდა
 35 ქმსასა ბრძანებათსა; და კდცა სესტუები

по всему городу въ предшествіи
 трубачей и глашатаевъ, громо-
 гласно взывающихъ: «всакій, ху-
 лицій Бога и называющій обман-
 щикомъ пророка его, а также
 поносящій вѣру нашу, подверг-
 нется такимъ страданіямъ!» Далѣе
 повѣспитъ его на крестѣ и послѣ
 пятнадцативаго пребыванія на немъ
 ршажечъ до-красна нечь и предать
 въ ней огню его со всѣмъ отсѣ-
 ченными членами, одеждою и кре-
 стомъ, и когда все это пре-
 вратится въ пепелъ, собрать
 его тщательно и высыпать въ
 рѣку Іермуху, печь вымыть
 водою и вылить послѣднюю въ
 безводную и пустынную яму.
 Будьте очень осторожны, чтобы
 никто не дотрогнулся до отсѣчен-
 ныхъ у него членовъ, пропитой
 крови или частицы его одежды,
 оберегайте тщательно также и
 крестъ!»

XI. Получивъ отъ отца своего
 столь безстыдное и свирѣлое по-
 велѣніе, Омаръ письменными ука-
 зами извѣстилъ о всемъ вы-
 шесказанномъ Зору, владѣвшаго
 черезъ него Трихоройскимъ кня-
 жествомъ; праведника же того,
 сѣлзавъ какъ злодѣя, вернулъ на
 родину. Зора, какъ только полу-
 чилъ письма, незамедлительно ис-
 полнилъ приказъ; трубачи съ гла-

384a² ქადაგები | თურთ მიმოვლიდეს ქალაქსა და ეოველთა ეოვლითა კერძოვე ზორასსა შემოჭკრებდეს. მოწამეოფად მის მიერ ქმნადთა მათათჳს. და პირველ ეოველთა მსა შვილნი წმიდისანი. სიხმოებისა ფრცხილთა მათგან შეყენებულნი. გალავთა მათთაგან გამოიზიდვოდეს. და თჳსთა თანა მისთა. და ეოველსა საესეებისა ქალაქისასა შემოკრებულ იქმნეს.

10 გარნა არცაღა ანგელოზთაგან უნაწილოობდა თეატრომ იგი. რამეთუ ქრისტე ღუაწლისა დამდებელი იყო მოწამისაჲ: ხოლო მბრძოლ ბოროტნი სულნი ჭკერისანი: თჳსთა მიერ მსახურთა

15 განწყობილნი: ხოლო შემწე ანგელოზნი. საცნაურად განმამტკიცებულნი და განმასლიერებულნი. სული და კორცნი. ერთი ერთისა ზედა აღდგებოდეს. რამეთუ დაღაცათუ კორცთა ზედა ტანჯვანი

20 მოიწეოდეს. არამედ წყობაჲ იგი: სულისა მიმართვე მიიწეოდა. ტკივნეულ იქმნებოდეს კორცნი. ხოლო ტკივილთა მათ თანა ელმოდა სულსაცა. რომლისა მიერ აქუნდა კორცთა გრძნობაჲ იგი

25 ტკივილთაჲ: ესრეთ თუევე ვითარცა ბრძანებულ იყო ზორა თუთცა ბრძანებდა. და

384b¹ სიტყუთა მისი საქმით იქმნებოდა: წარიკითხეს უკვე ბრძანებაჲ იგი უმჯურლომსაჲ. და მოწამე ქრისტესი წინა

30 ნაღმდგომად შეტრეულებდა. მხიარულითა და შეუძრწუნებელითა პირითა: და კმითა კადნიერითა. და დაუუდებელითა ცნობითა და ენითა: და უფრომსდა სულითა: რამეთუ თლნი და კმაჲ სულისა

35 ვითარებასა გამომანიხებულ არიან: დაღებდა უკვე კადნიერებით. ეოვლისა

шатаями обходили городъ и собирали отовсюду къ Зорѣ, дабы сдѣлался всѣхъ свидѣтелямъ того, что должно было совершиться. Раньше всѣхъ приведены были въ собраніе родственники святого и дѣти его, которыя, будучи въ затворѣ съ младенчества, теперь выведены были изъ своихъ кнѣтушекъ. Зрѣлище это не было чуждо присутствія даже ангеловъ, ибо подвигоположникомъ мученика былъ Христосъ, противникамъ же его злые духи воздушные: слуги послѣднихъ сражались съ нимъ, ангелы же, помогая ему, утверждали и укрѣпляли его. Духъ и тѣло возставали другъ на друга, ибо, хотя мученія прострались на тѣло, но вмѣстѣ съ нимъ болѣла и душа, черезъ которую тѣло чувствовало боля. Согласно повелѣнію, Зора давалъ приказы, причѣмъ слова его исполнялись на дѣлѣ. Прочитая повелѣніе беззаконнаго, мученикъ же Христовъ возражалъ веселымъ и невозмутимымъ видомъ, смѣлымъ голосомъ, неустаннымъ умомъ и лзыкамъ, въ особенности же душою, ибо глаза и голосъ обнаруживаютъ качество души. Онъ дерзновенно взывалъ ко всему церковному собранію: «да веселится небо и земля да облетается въ радость; горы да взы-

ჟ. 113,4 მიმართ საეკლესიოდას სავსებობისა: ინს-
 რებდინ ცაჲ ზეკარდამოჲ. და ქუეყანა-
 მან შეიმოსენ სინარუღი: მთანი იმ-
 ლერდედ ვითარცა ვერძინი: და ბორცუნი
 5 ვითარცა კრავნი ცხოვართანი: კან-
 ძლიერდით ერნო. იშუებდით და ინარე-
 ბდით ჩემსა ზედა აღსასრულსა: აჴა დღე
 ცხოვებისაჲ. აჴა დღე მოხედვისაჲ. და
 სინარულისაჲ და გამოკნისისაჲ. იშუე-
 10 ბდით ამათ ზედა. და ისწავეთ რამეთუ მ-
 ხლობელ არს თი რომელნი ხადოდან მან
 ტეშმარიტებით: ესე რაჲ თქუა. აჴკრო-
 ბილითა თ ღლითა ზეცად აღიხილნა. ილო-
 ჟ. 120,1 ცვიდა და თქუა: ადვიხილენ თ ღნი ჩემნი
 384b² 15 მათათ. ვინაჲ | მოვიდეს შეწევნაჲ ჩემი:
 ესრეთ წართქუა თსალმუნი ესე. და სიტ-
 ყუათა ლოცვისათა მოჭკუეთაჲ ენისაჲ
 ენაცვლა. და ძირითუგან აღმოიკუეთა ორ-
 ღანოჲ იგი ღმრთის-შეტუეულებისაჲ.
 20 ჩანგი ქნარისა მის სულისაჲ. არამედ
 სავსალმუნე იქმნა ქნარი იგი ზეხანათ
 მიმღებლობითა კემისათა. მადლისა
 მიერ სულისა: და იქმნა უმეტეუელეს.
 25 უფროჲს ვიდრელა ჰირველ. უცხედესად
 მეთეტეულებითა ენისათა: და ადიდებდა
 ო: სოლო მდინარითა სისხლთათა
 მოჭრწყვიდა იატაკსა და წმიდაჴყო-
 ფდა ქუეყანასა. დათხევასა სღმრთოდას
 სისხლისსა მიმსგავსებითა. მაშინ ქემან
 30 მოწამისამან ვითარცა შევილმან მოწამი-
 სამან მოწამებრითა ცნობითა შეჭურ-
 ვილმან: მჰკრობელთა ქადუბანი შეურაცხ
 ყუნა: შეეხო სისხლსა მამისსა: და მის
 მიერ აღიბეჭდა თაყვი რაჴემს წუერი თი-
 35 თისაჲ დაწო. და მით სსსწაული ჟუარბი-

граются, какъ овны, и холмы, какъ агниды». Укрѣпляйтесь, людіе, радуйтеся и веселитесь обо мнѣ; вотъ день спасенія, вотъ день призрѣнія радости и избавленія! Радуйтеся этому и позивайте, что Господь близокъ къ зывающимъ къ Нему истинно!» Сказавъ это, онъ возвелъ глаза къ небу, молился и говорилъ: «возвожу очи моя къ горамъ, откуда придетъ помощь моя». Когда онъ прочиталъ этотъ псаломъ до конца, произношеніе молитвы смѣнилось вырѣзываніемъ языка, причемъ съ корнемъ вырѣзалъ былъ органъ богословія, лира духовной цѣвницы; но цѣвница эта сдѣлалася псалтырью, такъ какъ благодатью духа она свыше воспріяла голосъ: онъ сталъ разговорчивѣе прежняго, еще яснѣе сталъ говорить языкомъ и хватить Бога, при этомъ рѣкою крови орошалъ землю, освящая ее пролітіемъ какъ бы божественной крови. Тогда сыпъ мученика, имѣлъ умъ мученическій и пренебрегал угрозами стражи, прикоснулся крови отца и зачлгалъ ею себя: онъ дотро- нулся до нея кончикомъ пальца и побразилъ на лбу знаменіе креста, дабы не коснулся его губитель. Внутренности его

1 საეკლესიო. 2 ქუეყანა. 15 მათათ. 16—17 სიტყუათა. 18 დღე ცხოვრებისა. 21 ქნარი.
 ზენო. 22 კანძლი. 27 ადვიხილენ. წა. 28 ტეშმარიტი. 35 აღიხილნა.

სადა გამოისახა შუბლსა. რათა არა შეეხოს
 მომსრუელი. რამეთუ ნაწლეუნი განკატრე-
 ბოდას თანადმობითა. ხოლო ცნობითა
 385a¹ მშობლისადათა იხარებდა | ვითარცა
 5 მეცნიერი. ვითარმედ უმჯობეს არს სავ-
 ხორებელი სიკუდილი წუთჳმისა ამის
 ცნობისა: ვითარმედ იწროა და საჭი-
 როა ბჭე. სიგრცის და ფართობის მქო-
 ნებელ არს. რამეთუ ბჭით სიკუდილი-
 10 სადათ შეიფასებს ნეტარებასა. ვინაჲცა
 სამადლობელთა კმათა აღმოუტყვებდა.
 ცხონდით. რქუმითა გოდებისადათა: რა-
 მეთუ გოდებაჲ არს ნაშობ გულისა შე-
 წუხებულისა. ხოლო მადლობაჲ ნაყოფ
 15 სულისა მხიარულისა. ესე კადნიერებაჲ
 იხილა რაჲ ამირამან. დაიმურგა შეი-
 ღლისათჳს კურთხევაჲ მამული: და ბრძანა
 ცემაჲ მისი. ხოლო მოწამე მიერთგან
 განიფანებოდა უბანთა ქალაქისათა². და
 20 წმიდაჲ ივინი სისხლითა. რომელსა
 აღმოჭნეწევიდა. ვითარცა წყარო(ა)
 გურთხევისაჲ. გარსა მოშურნემან მან
 გუგლემან. ბრძანა წარგოცაჲ სისხლისაჲ
 და განრეცხაჲ მდინარითა: რამეთუ
 25 კძნებოდა სიწმიდე ქრისტეანეთაჲ.
 და უცხოთა კეთილებსა ზედა შეი-
 შთეებოდა ვინაჲცა არღარავინ შეეხე-
 ბოდა. რამეთუ ყოველნი შიშითა შეპერო-
 ბილ იყვნეს: და იყო მოწამისა შორის ს-
 385a² 30 ხიდეელ მეტყუელად ენაჲ სულისა(ა): და
 მჯუღნი ღმრთის-მსახურებისანი უტუეუ-
 ჳყოყდეს ბაგეთა მსჯუერთთა. ჳურათა
 და ქობარიტულთა მხილებითა მგმობა-
 რობისადათა მოწამისა მიერ: ხოლო
 85 ჩუეულებისაკებრ დაიფაროდა ქრისტეს
 დიდებულობაჲ. უძლიერებისა მიერ ძლე-

терзались собою. Возвращением отцу,
 хотя онъ и радовался со-
 стоянiю его, ибо онъ зналъ,
 что спасительная смерть лучше
 минувшей сей жизни, что узкiя
 и тѣсныя врата имѣютъ про-
 сторъ и ширь, ибо врата
 смерти вводятъ въ блажен-
 ство; поэтому онъ издавалъ
 благодарственный голосъ: «спа-
 сайтесь плачемъ, ибо плачь
 есть порождение сокрушеннаго
 сердца, благодаренiе же — плодъ
 веселящейся души». Эмиру, видѣв-
 шему такую дерзость, жалко
 стало отцовскаго благословенiя для
 сына. и онъ приказалъ бить его.
 Мученика же повели оттуда на
 городскiя площади, которыя онъ
 освящалъ выплевываемою, какъ
 источникъ благословенiй, кровью.
 Но завистливый змѣй велѣлъ
 снимать кровь и смывать ее
 водою, ибо онъ приходилъ въ
 ярость отъ святыни христіанской
 и задыхался отъ дивныхъ благъ;
 поему никто не касался ея,
 такъ какъ всѣ одержимы были
 страхомъ. Видно было, какъ въ
 мученикѣ говорилъ языкъ духа и
 какъ законъ благочестiя приводилъ
 къ молчанiю уста коварныхъ,
 обличая черезъ мученика хуле-
 нию евреевъ и ховаритянъ. Ве-
 личiе Христова, по обыкнове-
 нию, соблюдено было въ побѣдѣ

ვითა ძლიერთაჲთა შეშვერობელისა მის-
 გან ბრძენთაჲსა. სიყვარავითა მათითა
 რამეთუ ძინად ვინმე მართლისათჳს მო-
 კუდეს. და კეთილისათჳს ნუ უკუე და
 5 იკადროს ვინმე სიკუდილი. სახიერ არს
 ღმერთი და სახიერებისა სახიერთა მი-
 10 მნიჭებულ და არაფინ არს სახიერ გარსა
 ერთი ღმერთი. ხოლო ქრისტე ღმერთისა
 სიბრძნე. ძე ღმერთისა. თანაარსი მშობე-
 15 ლისა: ვინაჲთგან უკუე მოწამე სიკუდიდ
 მიიწოდებოდა ქრისტესათჳს: სახიერისა
 თჳს სიკუდიდ მიიფანებოდა: და ესრეთ
 წამებდა. ვითარცა სახიერი ქრისტე
 იტყუეს. არაფინ არს (სახიერ) გარსა
 20 ერთი ღმერთი: არა თუ თავსა თჳსსა
 განჭკვიდა სახიერებისაგან. არამედ ამ-
 ხილებდა მას. რომელმან ჭკქუა მას სა-
 ხიერ. ვითარმედ უკუეთუ სახიერ ვარ მე
 ვითარ ეგე შენ იტყუ. ღმერთ ვარ
 25 უტყუელად. რამეთუ არაფინ არს სახიერ
 გარსა ერთი ღმერთი: წამებდა უკუე
 მოწამე სიტყუტყა და საქმით. ვითარმედ
 ქრისტე ღმერთ არს ვითარცა სახიერ
 არს. ვინაჲცა ღმერთად სახელსადებდა
 30 მას. და მისათჳს მოკუდებოდა. ვითარცა
 კეთილისა და სახიერისათჳს. ამისთჳს
 უოფელი იგი გაცმრავალი კრებაჲ. გან-
 კარგებულნი. საკარგელ არს ღმერთი.
 გიბობდეს. შორის წმიდათა მისთა: რა-
 35 მეთუ რაჲ იგი მსლავრთა მოკუბოვა მა-
 შინებულად და შემადრწუნებულად ქრი-
 სტეანეთა. უმრაველისსა სარწმუნობასა
 შექმატებდა მათ. და წადიერ ჭყოფდა
 ქრისტესათჳს ვნებდა: რაჲმას სიკუდიდ
 40 შეკადრებასა ასწავებდა. წადიერებით
 წამებაჲ იგი წმიდისაჲ. ეჭა კაცთა მოყუ-

помощаго надъ сильными и въ
 удовленіи мудрыхъ коварствомъ
 ихъ, ибо трудно умереть за пра-
 ведника и врядъ ли кто поже-
 даетъ смерти за добраго. Благъ
 Богъ, Который даруетъ блаженство
 благимъ. «Никто не благъ, какъ
 только одинъ Богъ» и Христось,
 премудрость Божія, Сынъ Божій,
 еднаносущный родителю; это засви-
 дѣтельствовалъ мученикъ, когда
 онъ ради Христа призывался къ
 смерти и радилаго ведель
 былъ на убіеніе. Когда Христось
 говоритъ — «никто не благъ, какъ
 только одинъ Богъ», Онъ не ли-
 шаетъ Себя благости, а только
 обличаетъ того, кто Его назвалъ
 благимъ: «если я благъ, какъ ты
 говоришь, значитъ — Я несомнѣнно
 Богъ, ибо никто не благъ, какъ
 только одинъ Богъ». Мученикъ
 словомъ и дѣломъ засвидѣлство-
 валъ, что Христось — Богъ, тѣкъ
 какъ Онъ благъ, ибо онъ называлъ
 Его Богомъ и умиралъ за Него,
 какъ за добраго илаго. Посему
 все многочисленное собрание, удиви-
 ное, взывало: «дивень. Богъ во свѣ-
 тыхъ своихъ», ибо то, чѣмъ мучители
 думали устрашить и встревожить
 христіанъ, увеличивало въ щихъ
 вѣру и желаніе умереть за Христа,
 ибо охотное мученіе святого при-
 давало имъ смѣлости противъ
 45 смерти. О, человеколюбіе и пред-

არებაჲ. და წინამცნობელობაჲ ღმრთი-
 საჲ. წინაღმდეგობათაჲგან მოხსველი წი-
 ნაღმდგომთაჲ. და მტერთაგან მომ-
 სთულებელი ცხორებისაჲ). უნებლიეთ
 5 ქველისამოქმედ შექმნეს ჩუენ. უნებ-
 ლიეთ განმამტკიცინეს ჩუენ. ესე ესრეთ
 იქმნებოდა ჰირველსა დღესა წამებისა მი-
 სისასა. რომელი იყო მეხუთე დღე
 შუადეულისაჲ.

10 XII. ხოლო ხვალისაგან რომელი იყო
 მარსაკევი. კდ შემოკრბა იაკობროჲ და
 385ს2 კდ მოწამე იღუწიდა. უმტკიცესითა
 გულს-მოდგინებითა. ჰირველისა ჩუეუ-
 ლებისაგან განმცნობილი და გარდასრუ-
 15 ლითა ძლევეითა შეჭკადრებდა წინაღ-
 მდგომსა. ვითარცა სირისა სამღერელ
 შერაცხევითა მისითა. რამეთუ სღმრთოჲ
 შეწყენაჲ ტკბილუეოფდა მას წულუღე-
 ბათა და რომელი იგი სმენით თუმცა
 20 ვისმე ასმიოდა. აღაშეოთებს და შეა-
 ძრწუნებს. ესე ამას თვთ შემთხუეული
 უფროჲს სმენილისა უადვილეს უხნდა.
 ესრეთ უკუე მარადისმოკსენებული ესე
 ქრისტეს მოწამე. სურვილითა ღმრთი-
 25 საჲთა შემთხუევისა შინა მისდა ქაღებულ-
 თასა. ესოდენ წესთა იყო ტკივილთა
 და გრძნობათა მათთა. რომელ ვითარცა
 შეგებისა და არა წულუღებთა მიმართ
 მიზნობდა: ყოვლისავე გრძნობადობისა
 30 ძალისა შეცვალებითა მიწიერთა საყო-
 ფელთაგან. სასურველთა მიმართ. და
 ვითარ თუმცა მოიღებდა კორცთა მი-
 მართ თანაღმობასა. იხარებდა უკუე
 ხედვითა სღმრთოჲთა კეთილთაჲთა.
 35 და სიკუდილისა მიერ ისწრაფდა სასურ-
 ველისა მიმართ. მუნ უკუე იყო ანდა-

вѣдѣніе Божіе, которое, создавая
 черезъ противниковъ препятствіи
 и черезъ враговъ прекращая
 жпзнь, бываетъ для насъ не-
 вольно благотѣльно и невольнo
 укрѣпляетъ насъ! Все это про-
 исходило въ первый день му-
 ченій сго, бывшій пятимъ днемъ
 седмицы.

XII. На другой день, въ пят-
 ницу, снова собрался театръ,
 причемъ мученикъ, приученный
 первымъ опытомъ, съ бѣльшимъ
 усердіемъ началъ подвизаться; онъ
 сталъ смѣлѣе къ врагу, благодаря
 одержанной надъ нимъ побѣдѣ,
 которую онъ считалъ птячею
 игрою. Божественная помощь
 усаждала ему раны, и ему легче
 было переживать, чѣмъ другимъ
 выслушивать то, что возмущаетъ
 и тревожитъ слухъ. Приспомят-
 ный сей мученикъ Христовъ, под-
 верженный мученіямъ, которыми
 ему грозили, стоялъ выше боли и
 ощущеній ея, какъ будто онъ направ-
 лялся не къ ранамъ, а къ увеселенію,
 ибо еще въ земной хранилѣ вся
 чувствительная сила замѣнена
 была у него стремленіемъ къ
 лучшему; находя соболѣзнованіе
 тѣлу своему, онъ радовался созер-
 цаніемъ божественныхъ благъ и
 путемъ смерти спѣшилъ къ же-
 лаемому. Тутъ былъ алмазный
 сей мужъ и онъ, дивный, при-

386ა1

მატისა იგი კაცი. და ბრძანს უცხოქმნილ-
 მან მან საკრველთა დადებამ წმიდათა
 ზედა კორცთა მისთა: და ესრეთ მა-
 ხვლითა მოკუეთად მარჯუენე კელი მისი.
 5 და მარცხენე ფერკი. ხოლო იგი არა
 ვგმობდე. იტყოდა. არცა ვლაღალებდე.
 არამედ ჩემსა ვემსგავსო მეუფეს. მჭრი-
 დეთ. მწუგვდით. არა აღუშოთნე. არა
 განძირა კელი. არა დაფაყნო მომკუე-
 10 თელი: ესრეთ განჭმარტა და წარკუეთა
 კელი. ამისსა შემდგომად ვითარცა რა-
 კვად რამე განიზურა ფერკი. და უფ-
 რთაჲს სამგზის ხეთქნებითა ძლით გა-
 ნიკუეთა ფერკი: და იყო ხილვაჲ. რა-
 15 მეღ ვერცამცა კელისა ვის განკუმერამ
 თავსუდგა. ვითარ იგი მან თჳსთა
 ასოთაჲგან უცხოსხედ თავსიდეა
 უცხო ყოფამ. ვიდრე ურწმუნოთადა
 ხილვად და დაკრვებამდე. ღთ იგომტე-
 20 მულისა მისთჳს მონათა მისთა შეწყ-
 ვინისა: რამეთუ ხედედა თჳსთა ასოთა
 მოჭრილად. და ვითარცა წინაწარვლინი-
 ბულთათჳს უმჯობესად ცხორებდა.
 386a2 იხარებდა სსოკებითა: | ტმაღლაჲ შენ.
 25 იტყოდა. დამბადებელს სულის ჩემისა
 კორცთა ჩემთათჳს. რამეთუ არა წარ-
 წემდეგის გეჭენისა შინა რომელ ესე
 მომეც მე სული კორცთა თანა: არამედ
 ფერკი ღირს იქმნეს ძნობისა ანგელო-
 30 შთაჲსა. და კელი მიღებდა გვრჯუნსა სი-
 მართლისსა; ამისსა შემდგომად ერი-
 ნოდა უძღურებასა მღვართასა. და უმე-
 ტესთა ვნებთა პატრიარსოყუარებდა
 სურვიელ იყო სიმეჩნით თავსადებითა.
 35 შეურაცხყოფითა აწინდელთაჲთა. და

казалъ возложить узы на свитое
 тѣло его и мечомъ отсѣчь ему
 правую руку и лѣвую ногу. И
 говорилъ онъ: «не буду взывать,
 ни вопить, но буду подражать
 Владыкѣ Моему; рѣжьте меня и
 сжигайте, не смущусь, не сдвину
 руки, не остановлю отсѣкающаго
 ее». Онъ проткнулъ руку, которая
 и была отсѣчена; затѣмъ, какъ бы
 собираясь плясать, онъ выткнулъ
 ногу, которая тоже была отсѣ-
 чена троекратнымъ ударомъ меча.
 Вотъ зрѣлище: другой укола отъ
 тернія не перенесъ бы такъ, какъ
 перенесъ онъ лишеніе членовъ
 своихъ. Видя это, невѣрные удив-
 лялись той помощи, которую Богъ
 оказываетъ своимъ рабамъ; ибо
 онъ смотрѣлъ на отсѣченные члены
 свои, которые какъ будто напе-
 редъ отсылались въ лучшую жизнь,
 радовался надеждою и говорилъ:
 «благодарю Тебя, Создатель души
 моей, за тѣло мое, что, бу-
 дучи дорованы Тобою, не по-
 гибнуть въ геенѣ ни душа, ни
 тѣло, но нога сподобится анге-
 скихъ словословіи, а рука — вос-
 пріятія вѣнца правды!» Послѣ
 этого онъ сталъ высмѣивать без-
 силіе гонителей и выказывать
 желаніе. еще ббольшихъ стра-
 даній, пренебрегал настоящимъ
 и созерцалъ въ будущемъ воз-

მიხედვითა ყოფადთა მათ მოსტეგებლთა
საუკუნეთა კეთილთასა. რომელ განუმ-
ზადა დმერომან მოყურეთა თვისთა:.

XIII. გამოვიდა უკუე ზორადასკან
 5 ბრძანებაჲ. ყოველსა მას სოფლებსა.
 კაპეტოლიადსა ვიტყუ. ღადარონსა და
 აშილსა მიმოვლებითა მეწიგნეთაჲთა
 ყოველთაჲთს ქრისტეანეთა. მამათა და
 დედათა. მონაზონთა და მოწესეთა.
 10 კურიაკესა დღეთასა განთიად კაპეტო-
 ლელთა ქალაქად შემოკრებად. რამეთუ
 ჟურაიყო პირველ სიკუდილისა დღესას-
 წაულობად მოწამისათჲს. და ყოველნი
 უდროებელად შიშითა ქადებულისა ტან-
 15 ვისიჲთა მარბიოდეს მისსა. რამეთუ
 366b ქადებულ იყო ვითარმედ უწყალოდ
 იტანჯოს ყოველი. რომელი დროებდეს
 მუნ მისლვად. და სახილველ იყო. ყო-
 ვლადსაეროჲ თჳატროჲ. და კეთილი
 20 იგი მოღუაწე კად ზეშთამბრძოლ და
 წინამბრძოლ იყო სარწმუნოებისა. და
 ბრძოლილ მის ძლით. ვითარცა სამჯღვე
 მტკიცე და მიუდრეკელი წინასაკუთე-
 ბელი. ზვრთებისაგან ბიროტთა სულ-
 25 თაჲსა ვერ დასაკუთებელი. რამეთუ
 მოუტეობდა მბრძოლი არამედ დაქუე-
 თებოდა მოტმინებითა მოწამისაჲთა.
 ხედავთა ვითარ კად მორკინალობს. რა-
 მეთუ მიიყვანებოდა მოწამე სხუათაჲთა
 30 და ვერ თჳსითა ფერკითა. მეოთხე იყო
 დღე წამებისაჲ. ხოლო პირველი შჯდე-
 ლისაჲ. და ვითარცა მოიწივნეს წინა-
 მყოფსა ტაძარსა ღმრთისამშობელისსა
 ითხოვა მუნ ლოცვად შესლვაჲ. და ვერ
 35 მიემთხვა სთიციხისაგან მრმყვანებელთა

даяние вѣчныхъ благъ, кото-
рыя уготовалъ Богъ любящимъ
Его.

XIII. Вышло повелѣние отъ
 Зоры, обнесенное разсмыслымъ по
 вѣстмъ селамъ Капетоліады, Гадары
 и Ашпліи, чтобы всѣ христіане,
 мужчины и женщины, монахи и под-
 вижники, въ воскресенье рано утромъ
 собралсь въ городъ Капетолійцевъ,
 какъ бы для праздника въ честь
 мученика еще до смерти его. Всѣ,
 боясь угрозъ и наказаній, поспѣшно
 направлсь къ нему, ибо были пу-
 щены угрозы, что, если кто запоз-
 даетъ явиться, безжалостно будетъ
 пстязавъ. И представился всѣмъ
 людскоѳ театръ и добрый тотъ под-
 вижникъ, который состязался и бо-
 ролся сверхъ силъ за вѣру, будучи
 обуреваемъ за нее, какъ вонстану
 твердал и непоколебимая плотина,
 не сдвигаемая съ мѣста волнами
 злыхъ духовъ; врагъ нападалъ на
 него, но отражался терпѣиємъ му-
 ченика. Видите ли, какъ онъ еще бо-
 ролся? Не будучи въ состояннн хо-
 дить на своихъ ногахъ, онъ отведенъ
 былъ туда другимъ; былъ четвергый
 день его мученій и первый седмицы.
 Когда они дошли до находившагося
 впереди храма Богоматери, онъ по-
 просилъ впустить его туда помо-
 литься, но желаніе его осталось
 неудовлетвореннымъ, такъ какъ

ცხოვის ან მიშეებული. გარსა ეგრეთცა
 ილოცა განებითა. რათა სტადიონად
 შეეყანებასა შემწედ აქუნდეს დედა
 ღმერთისაჲ. და კდცა ითხოვს მიღებაჲ
 5 წმიდათა საიდუმლოთაჲ. და კორცი
 სემეფთაჲ მიიღო საგზელად. რამეთუ მი-
 386b შეეებულ იქმნა. არათუ მდევართა ცხო-
 ბისა კეთილქმნისაგან. არამედ საღმრ-
 თოაჲსა განებისა. ესრეთ აღმძრველო-
 10 ბითა: მიიღო უკუე და შირი რაჲ შთაირ-
 ღუნა წყლითა. კდ მათეუ ღუაწლთა
 მიისწრაფდა: ვიდრემდის მოეკუეთა სხუ-
 აცა კელი. და მეორე ფერკი. და სადა-
 გველითა შირუტყუთა ცხოველთაჲთა
 15 დაუბრმუნს სხედველნი და ცხედრითა
 კიდითაჲდემდე ქალაქისა მიმოიყვანა
 იგი განსაქიქებულად ნესტუებისა და ქა-
 დავთა. წინამავალ. და წინამებულ ეო-
 ფითა. ეოველმან რომელმან გმოს
 20 ღმერთი. და აგნოს წყველსა და მოცი-
 ქელსა მისსა. და შეურაცხყოფით ბასრო-
 ბდეს სარწმუნოებასა ჩუენსა. ესრეთ
 შეეშთხოვს: ესე რაჲ ესმოდა მოწა-
 მისა. ვითარცა სიძე ქებათა ზედა
 25 იხარებდა: ვითარცა ქრისტეს თანა-
 ყნებული. და წინამავალად მქონებელი
 ჭურისა მისისა. ამისთჳს სამად-
 ლობელთა განსლვისა სიტყუათა
 39,2-4 დავითისთა (იტყოდა): თმენით და-
 30 უთმე ონ და მომხედნა მე და ისმინა
 ვედრებისა ჩემისა: და აღმომიყვანა
 მე მღვდით უბადრუკებისაჲთა. და თი-
 387a1 ხისაგან უეისა. და დაადგინნა კლდეჲსა
 ზედა ფერკნი ჩემნი. და წარჭმარნა
 35 სლვანი ჩემნი: და აღავსო შირი ჩემი

вслѣдствіе того права сопро-
 ждавшихъ его это ему не было
 разрѣшено; тогда онъ мысленно по-
 молился, чтобы, при повлеченіи его
 на поприще, помогла ему Бого-
 мать. Затѣмъ, попросивъ причастія
 святыхъ таинъ, онъ получилъ въ на-
 путствіе плоть Владычюю, и это ему
 было разрѣшено не вслѣдствіе улуч-
 шенія права сопровождавшихъ, а
 благодаря попустительству Боже-
 ственнаго промысла. Принявъ еѣ и
 запивъ водою, онъ устремлялся къ
 тѣмъ же самымъ подвигамъ, пока
 ему не отрѣзали другую руку и ногу,
 послѣ чего, ослѣпивъ его клеймомъ
 безсловесныхъ животныхъ, стали по-
 сить его на одрѣ, для посрамленія,
 изъ одного края города въ другой въ
 преднесеніи трубъ и предшествіи гла-
 шатаевъ, которые возглаголали: «со-
 всякимъ, кто будетъ хулить Бога и по-
 носятъ пророка и посланника его, или
 высмѣивать въру нашу, будетъ посту-
 плено такъ!» Слыша это, мученикъ ра-
 довался, какъ радуется женихъ по-
 хваламъ, ибо онъ раздѣлялъ страданія
 Христа, имѣя передъ собою крестъ
 Его. Поэтому онъ говорилъ благодар-
 ственныя исходныя слова Давида:
 «терпѣніемъ терпѣлъ я ради Господа
 и Онъ преклонился ко мнѣ и услышалъ
 волю мою; извелъ меня изъ страш-
 наго рва и изъ типистаго бозота и
 поставилъ на камнѣ ѿгн-мои и утвер-

გალობითა ახლითა ქებად ღმრთისა ჩემისა: და სრულ ყო ნეშტი ფსალმუნისა(ა):.

XIV. და მიიწია რამ ადგილსა ნეტა-
5 რისა აღსასრულისა თვისისა. გარეგან ქალაქისა. ადგილსა მალაღსა. ასურთა კმითა ტურლიპარად სახელდებულისა. რომელი გამოითარგმანების შთაჲ. და მიიყვანა რამ ადგილად ქადცა ილტცვიდა

ჟ. 123, 7 10

და თქუა: სული ჩუენი ვითარცა სირი განერა მახისა-გან მონადირეთაჲსა: საფრევე შეიმუსრა და ჩუენ განვეკრებით. მერმეცა აღიხილა თუელი გონებისაჲ ზე-
ცად. და აღებითა ქედისაჲთა კმაყო და

ლჟ. 23,46 16

თქუა: ო-ო კელთა შენთა შევჭვდრებ სულსა ჩემსა: და ესრეთ დაკკრა ძელსა. და სიმაღლედ აღზიდულ იქმნა და სამ-
გზის იტუმირა ღაზურითა გუერდსა. ტრფიალი იგი სამებისაჲ. და კელთა

20 ღმრთისათა მისცა სული: რამეთუ სულნი მართალთანი კელთა შინა ღმრ-
თისათა. სწწლოდ ვიტყოდი. და არა შეეხოს მათ ტანჯვაჲ. დი იცეებოდა მცველთაგან არა საფლავსა შინა. არამედ

387a 26

26 ჭუარსა ზედა|სუთ დღედმდე: ხოლო იყო მაშინ ნეთხვაჲ. რაბამი მრავლით წლით-
გან არა ხილულ არს: არამედ უინვაჲ ფრიადი იქმნა: შეჭყინვიდა მცველთა მათ და მსჯნვარედ სტანჯვიდა. რათა

30 ცეცხლი ძლიერი აღაგზნეს. და ეგრეთ ითმენდეს ცვაღ მოწამისა: ხოლო ყო-
ველნი მუენ შემოკრებულნი წარვიდეს სა-
ხიდ თვისსა: აღესებულნი საკრეველებითა და განცვბრებითა: და აღესრულნეს

36 რამ ხუთნი იგი დღენი ცვისისნი. კადცა-

длѣ стопы мои; и исполнялъ Онъ уста моя новой пѣснѣю для хваления Бога моего», и прочее до конца псалма.

XIV. Когда онъ приведенъ былъ на возвышавшееся вѣн города мѣсто блаженной кончины своей, называемое по-ассирійски Турлипара, что въ переводѣ значить «гора», онъ здѣсь слова помолился, говорилъ: «душа наша избавилась, какъ птица, изъ сѣтъ ловящихъ, сѣть расторгнута, и мы избавились»; потомъ возвелъ мысленныя очи на небо и, приподнявъ шею, возгласилъ: «Господи, въ руки твои предаю духъ мой». Послеъ этого его подыали вверхъ, пригвоздили къ древу и, любители Троицы, троекратно произли въ ребро копьемъ. И такъ, онъ предалъ духъ свой въ руки Божіи, ибо, какъ говоритъ пророкъ, «души праведныхъ въ рукахъ Божіихъ и страданіе не коснется ихъ». Въ теченіе пяти дней онъ охраняемъ былъ стражею не во гробѣ, а на крестѣ. Тогда былъ сильный морозъ, какого много лѣтъ не видали, стало страшно холодно, стерегушіе мерзли, что ихъ очень мучило, поэтому они развели сильный огонь, чтобы быть въ состояніи продолжать охрану мученика; собравшіе же, бывшее тамъ, разошлось по домамъ, удивленное и пора-

მოკდა ბრძანებამ ზორაჲსკან. შეკრე-
 ბად ყოველს სიმრავლეს ქალაქისას. და
 აღტყინებად თორნი ცეცხლისა მახლო-
 ზლად ჰატიოხსნს მოსასტერის საბი-
 5 ნიანჲ კეთილადმძლის მოწამისს: რო-
 მელსა შინა იყვნეს აჲ საქებელის ამის
 პეტრეს ასულთა მრჩობლობანი შეკე-
 ნებულ. და ვითარცა სრულ იქმნა ბრძა-
 ნებამ. მყის შემოკრებითა ყოვლისა
 10 ქალაქისამათა შთამოიყვანეს ძელით-
 ურთ გუამი ნეტარისა და ძლევაჲმოსი-
 ლისა პეტრესი. და მოუკდეს კაცნი
 ღმრთისამოშიშნი. და მკართა ზედა სი-
 მღელედ აღიდეს იგი: არამედ კდცა შე-
 15 რისა თანანერგობამან აღიქურთა კურთ-
 ხევაჲ მისი ღმრთისამოშიშთათჳს. და
 ბრძანა კელითა ებრაელთამათა აღებამ.
 ებრაელთა წინააღმდეგომ მბრძოლისაჲ,
 და თითოეული მორწმუნეთაგანნი განი-
 20 დევნნეს: და ცხენოსნთა გარემოცვეს.
 რათა ვერ მისახლებულ უნ მორწმუ-
 ნეთათჳს გუამი მისი. და ესრეთ შთა-
 სხიერ ძელებითურთ საკუმილად. და
 სისხლშებლადულებით ძონძებით. და მოა-
 25 კეთილუბით ასრებით. და ყოვლით სა-
 მოსულკამლებით. მრავალმოდუჲსე იგი
 გუამი: ვიდრემდის დაიწუა და მტუერ
 იქმნა ყოველი. და მტუერიცა იგი საქუ-
 თეთსა შთაიდვა. და ბეჭდითა მპერო-
 30 ბელთამათა. უმეტესისა კრძალულებისა-
 თჳს დაბეჭდულ იქმნა. და კელითა მკე-
 დართამათა წარლებული შთაიბნია მდი-
 ნარეს იერმუხიკისას. ამისსა შემდგო-
 მად თორნი იგი განრცხეს წყლითა. და
 35 წარკოცეს ძონძებითა. და შთასხეს
 მღჳმესა ურწუელსა და უდაბნოსა.

женное. После пяти дней охраны
 вышло повелѣніе отъ Зоры собрать
 весь городъ и разжечь печь
 огненную по близости честнаго
 монастыря добронобѣднаго мученика
 Савиніана, гдѣ подвизалась пара
 дочерей всехвальнаго Петра. Когда
 приведень былъ въ исполненіе
 приказъ, тотчасъ же въ присут-
 ствіи всего собранія сняли съ древа
 тѣло блаженнаго и побѣдоноснаго
 Петра. Подошли богобоязненные
 люди, которые подняли его высоко,
 на плечи свои; но врожденной
 зависти жалко стаѣло благословеніи
 его для богобоязненныхъ, посему
 приказано было поднять его
 евреямъ, противъ которыхъ онъ
 боролся все время. Удаливъ всѣхъ
 вѣрующихъ, его окружили колѣные
 стражники, чтобы не дать имъ
 приблизиться къ тѣлу его. Затѣмъ
 многобогъженное тѣло его вмѣстѣ
 съ дровомъ, съ выпачканными въ
 крови тряпками, отсѣченными чле-
 нами и со всею одеждою и обувью,
 ввержено было въ печь; когда все
 это спалилось и превратилось въ
 пепель, прахъ собранъ былъ въ
 мѣшокъ и, въ ядахъ бѣльшей предо-
 сторожности, опечатавъ печатью
 стражи, отнесенъ воинами и высы-
 панъ въ рѣку Іермуху. После этого
 печь промыла, вытерла тряпкою и
 помойную воду вылила въ безводную
 и пустынную яму.

XV. ესე არს აღსსრული ნეტარის წამების პეტრე სანატრელისა. რომელმან კეთილად იწყო წამებას. და კეთილი გვრგვინი დაიდგა ღუწულთა: ვითარმე ღირსებით დატკჯვრდეს მისი მღრთისა მიმართ სიუყარულის მგზებარეობაჲ. ნამდჯლვე უძლიერეს არს სიუყარული. უფროჲს სიუკდილისა: ეჭვ განუკსნელობასა საღმრთოჲს სიუყარულისა საკრეულთასა: ვ სიბრძნესა პეტრე საუკუნოდ-მოკსენებულისასა: რამეთუ კეთილად განყო და განბჭო ცნობაჲ არსთაჲ. და ამათისა შირისა გან გულის-ხმა ეო თანაშეუტუეებელ-ბაჲ დამბადებელისა მათისა(ა): საკრეულ იქმნა. თქუა მისსა მიმართ. ცნობაჲ შენი ჩემგან განძლიერდა და ვერ ძალა ამისო მისსა მიმართ: ქეოცნა ქმნულთა გან შეუნიერებაჲ შემოქმედისა(ა): მისსა მიდრიკა გული თჳსი. გემოჲ იხილა სიტკბოებისაჲ. ეოგელივე სერვილი თჳსი მისსა მიმართ აღძრა: მოუდრიკა იგი უღელსა ქრისტესსა. სიუყარულმან ქრისტესმან. და ტკბილი იგი ტრფია-ლებაჲ მისი გულადილო: ჭამბორს (ეუო) მას შირითა სანჯურითა: გულ-მტკიცე იქმნა სიტკბოებითა მისითა. აღეგზნა სიუყარულითა მისითა: და იფვალა გონებაჲ მისი: ეოვლად განჭკროთა მისსა მიმართ. და ვიდრე ძუალთამდე და ტჯხთა ამისთა განვლო ტრფიალქმან მისმან: არა იყო თავის თჳსისა: არა იყო ხილულთა. არამედ ეოვლადსასურ-ველისა მიმართ განვიდა. ეოვლად იყო ღმრთისაჲ. და ეოველსა მისსა საღმრთო.

XV. Таковъ конецъ вождѣнныхъ мученій блаженнаго Петра, который, начавъ доброе подвижничество, возложилъ на себя добрый мученическій вѣнецъ. Какъ намъ не удивляться по достоинству пылкости любви его къ Богу? Воистину любовь сильнѣе смерти! О, неразрывные узы божественной любви, о, мудрость вѣчно-помятаемаго Петра! Онъ хорошо различилъ, раздѣлилъ и позналъ все сущее и по нему уразумѣлъ несоответствіе его съ Творцомъ. «Удивляеть меня, сказалъ онъ Ему, познание Твое, — оно трудно и не въ моихъ силахъ!» Открылась ему въ тваряхъ красота Творца, къ Нему онъ расположилъ сердце свое и вкусилъ сладость; все свое желаніе направилъ онъ къ Нему, любовь ко Христу преклонила его игу Христову, и внѣдрилъ онъ въ сердце «своемъ» сладкую любовь къ Нему. Облобызалъ онъ Его мысленными устами и увѣрился въ сладости Его, воспламенился онъ любовью къ Нему и перемѣнился умъ его; содрогнулся онъ отъ Него и любовь къ Нему проникла сквозь кости и мозги его. Онъ не былъ для себя и для видимыхъ вещей, но отошелъ къ Всевождѣнному, онъ былъ цѣликомъ для Бога и ко всему своему присоединилъ божественное дѣйствіе. Возревновалъ онъ ревностью по любимому, ибо ревность обнаруживаетъ любовь

მოქმედებაჲ შეიერთა: აღიშურგა შური სასურველისაჲ. რამეთუ სურვილისა გამოხატვაჲ უწყის შურმან: და სურვილისაგან გამოვალს შერი კეთილისაჲ: ჭბაძვიდა სასურველსა ქრისტესსა. მის-თჳს მოშურნე იქმნებოდა: მათ 'ხედა. რომელნი ჰატყვის და დიდებასს ძეობისსა მიუღებდეს მას; და ესმოდა რაჲ გეობით: მონაწილეებაჲ თჳსისა მეუფისაჲ. განგურდა შურითა: აღიპრა მხილებაჲ. დაღათუ არა ნაშობ შურის; არს მხილებაჲ. ამიერ იწყო მხილებაჲ უფარის-მოთფელთა მფისა ღმერთიებისათა. ტკბილ და ჩხვლ არს საღმრთო-ტრფიალებაჲ. არამედ მოტყინარცა: ტკბილ და საწადელ: არამედ მგზებარე და უმოტყინარეს ცეცხლისა. რამეთუ ცეცხლ უნივთოჲ არს ღმერთი ჩუენი: განმღეველ ეოვლისა სიბოროტისა ნივთთა (და) სისუბუქისა. და ცეცხლად აღა-
388ა² გზებს ტრფიალთაჲცა თჳსთა: ამით აღეგზნა ნეტარი ესე. და მეუთეულობით ამხილა ტრფიალთა ცუდსახელისა მეუცნიერებისათა: და ნუ ვინ აბრალებს 26 მოწამესა. კადნიერებისა და სიმკნისა-თჳს: რამეთუ დაღათუ შეჴულ მოწამებისა თქუმულ არს. რათა არცა წოდებული იულტოდის ღუაწლისაგან. არცა კედთაფი თჳსი განსცეს წამებაჲ. რიდობით 30 მღეფართაჲთა და თანამეცნიერებითა
1 ტ. 1, 9 ბუქებისა უძღურებისაჲთა: არამედ მართალთა შჯულ არა უც. არცა ზეშთა ქმნულთა მათ. კორცთა ამით სიმდაბლი-სათა და განსრულთა ბუქებისაგან: და 35 კეთილისა შეცვალებისა მიერ შეცვალე-

я отъ любви пронстеклетъ ревность къ добру. Онъ подражалъ любимому Христу, ревновалъ Его къ тѣмъ, которые лишали Его чести и славы сыновства; слыша, что Владыку Его богохульно называли работъ, воспылатъ ревностью и подвижся на обличеніе, хоти обличеніе не являетси порожденіемъ ревности; съ этиахъ поръ началъ онъ обличать отпавшихъ божество Владыки. Сладка и шѣжа божественная любовь, такая и пламенная; сладка и вождѣнна, но жгуче и пламеннѣе огня, яко Богъ нашъ есть огонь невестественный, пожирающій всякую злобу и легкость вещей и огнемъ зажигающій любящихъ Его. Имъ воспламенялся блаженный сей и рѣзко обличилъ любителей лжеименнаго вначіа. Пусть никто не винитъ мученика за смѣлость и храбрость, ибо, хотя мученику и положено не избѣгать страданій, когда онъ къ нимъ призывается, но также положено и не отдавать себя на мученіе, стороясь гонителей и сознавая немощь естества; по «закоу положенъ не для праведниковъ» и не для тѣхъ, кто сталъ выше неизменной плоти, освобожденъ отъ естества и въ добромъ направленіи измѣнился. Да будутъ мнѣ добрыми сосвидѣтелями воспламененные божественною любовью и до самой смерти показывавшіе ревность, подобно которымъ говорилъ и дѣйствовалъ онъ.

1 შეერთა. აღიშურგა. 7 დანს. 9 მონაწილეება. 11 მეუფისა. 12 შჯულად. 13 მფისა. 13-14 ჭბაძვისათა. 24 მეცნიერებისათა. 30 ა. მეცნიერებისათა. 35-36 სამდაბლი-სათა.

ბუღათა: კეთილად თანამოწამე მექმნე-
 ბოდედ მე საღმრთოათა სურვილითა:
 აღტყინებულნი. და ვიდრე სიკუდიდმდე
 მჩუენებულნი შურისანი. რომელთა მიერ
 118, 46 5 იგი იტყოდეს და იქმოდეს: ვიტყოდე.
 იტყვს მამაჲ ღმრთისაჲ დავით. წინაჲ
 მეუთასა. და არა მრცხუენოდა: ამხილა
 ოდესმე მეუგესა უმჯულოქმნილსა. თე-
 10 ზბიტკლმან ელია. და მღდელთა სარ-
 ცხელისათა ამხილაცა. და მოაკუდინ-
 ნაცა. და მომპოვნებულობისათჳს შუ-
 388b1 რისა ცეცხლმბერველისა. ეტლებითა და
 ცხენებითა ცეცხლისაჲთა სს:სურველისა
 მიმართ წარიყვანა. რა გარეკან ყოვლისა
 15 ნივთისა ქმნული. მხოლოდ ზრახვიდეს
 უნივთოსა: და ცეცხლითა აღტაცებამან
 მისმან ცხად ყო. ვითარმედ შურისა მო-
 19 ლაჲ. 19 აჲ. ლუაწე იყო: ამხილა დანიელ უმღდე-
 ლოთა მათ მღდელოთა. ესე იგი არიან
 20 მოხუცებულნი. სოსანსაჲს ძლით დარწყუ-
 მულისა მისათჳს მასისა. და სიფრ-
 კეთა კადრებისა. რაჲმს უსამართლო
 სიკუდილი განაჩინეს უბრალოსათჳს.
 რომელნი ბერეულის სიკუდილის თა-
 25 ნამდებ იყვნეს. უმჯულოებისათჳს მა-
 თისა. და სიკუდიდ დასაჯანა მჯულისა
 წინააღმდეგომ ეოფისათჳს: ამხილა
 იოანეცა წყელმან და წინამორბედმან:
 აღზრდილმან არა უდარეს ღმრთისამსა
 30 ხერებისამან. რაოდენ უდაბნოჲსამან.
 მაუწყებულობითმან კამან სიტყუესამან.
 ცისკარმან: მთიებმან. ვარსკულაგმან: წი-
 ნამომთხრობელმან მზისმან. წყელთა
 ბეჭედმან: წყელთა უზესთაჲსმან: რო-
 388b2 35 მელი წინარბიოდა პირველყოფილსა

Богоотецъ Давидъ говорить: «буду
 говорить предъ царемъ и не посты-
 жусь». Обличилъ вѣкогда нечестиваго
 царя Илья Ѳесвитянина, обличилъ
 равнымъ образомъ, и даже умертвилъ,
 священниковъ позора; за то, что онъ
 проникнуть былъ ревностью огнепы-
 лающею; на огненныхъ колесницахъ и
 коняхъ восхищенъ былъ къ любимому,
 дабы онъ, освободившись отъ всего
 вещественнаго, размыслилъ объ од-
 номъ невещественномъ; огненное его
 восхищеніе показало, что онъ былъ
 подвижникъ ревности. Обличилъ Да-
 нилъ священниковъ непосвящен-
 ныхъ, то есть старѣйшинъ, за то, что
 они разставили Сосанъ съѣсть л, путемъ
 коварства, неповинную осудили не-
 справедливо на смерть, когда сами
 подлежали многократной смерти за
 беззаконіе свое; за противленіе закону
 онъ ихъ наказалъ смертию. Также
 пророкъ и предтеча Іоаннъ, воспитан-
 ный въ благочестіи не менѣе, чѣмъ въ
 пустынѣ, этотъ гласъ, вѣщающій о
 Словѣ, утренняя заря, денница,
 звѣзда, предвѣщавшая солнце, пе-
 чать пророковъ и величайшій среди
 нихъ, предтеча Предвѣчнаго, чело-
 вѣкъ безъ плоти и ангель въ плоти,
 пришедшій въ духѣ и силѣ Іліи,
 обличилъ Ирода, ибо онъ ревно-
 валъ и мстилъ за законъ; ради
 закона онъ принялъ смерть и
 положилъ душу свою, которой онъ

თვს. კაცმან უკარცლამან. და ანგელოზ-
 მან კარცითა. ამხილა უმჯულაობისა-
 თვს ჭკროდესა. სულითა და ძალითა
 კლიამსითა მოსრულმან: მოჰურნემან და
 5 შურისამძიებელმან შჯულისმან. რა-
 მელმან შჯულკეთილობისათვს სიყუ-
 დილი მიიღო. და სული დადგა. უპა-
 ტიოსნეს მისსა. შერაცხვითა შჯული-
 საათა: უფრომსლა შიშითა და სიყუ-
 10 რულითა შჯულისამომცემელისათა: .
 რამაჲ უკუე მოციქულნი. ანუ არა მე-
 ფეთა და მთავართა. და უოველთა
 წარმართთა წინაგანეწუნესა: . რამაჲ
 სტეფანე. სასელმოდგამობით გვრგუნმან
 1 მოწამეთმან. არა ამხილა ღმრთის-
 ს. 7, 51 მეღველთა ჭურითა მთავრებსა. თქუენ.
 ჭრქუა. მარადის სულსა წმიდსა აღუდ-
 გებით: და თუდორედიდებულმან მო-
 წამემან. ანუ არა ტაძარი დედისა ცუდსა-
 20 ხელთა ღმერთთამსა დაწუასა: . ხოლო
 რასა იგი დიდი ბასილი საკვრველისა მო-
 წამისა გორდისათვს წარმოიტყვს თვთ
 მითვე სიტყუებითა გიქადგო: მამინ
 მკნემან მან და დიდმან სულითა. დიდმან
 25 ცნობითა. უენათ მითთ თუატროდ |
 389a1 შთამოსლვისათვს არა შვიშინა ერისა
 გან. არად შეჭრაცხს რაოდენთა კელთა
 მბრძოლთა მისცემდა თავსა თვსსა: არა-
 მედ შეუძრწუნებელითა გულითა და უში-
 30 შითა ცნობითა. ვითარცა ქვათა მრა-
 ვალთა ანუ ხეთა კშირთა. მოუგდა მსხლო-
 მარეთა სტადიონისათა: და შორის მათსა
 38, 1 დადგომითა ცხადყო სიტყუაჲ იგი: მარ-
 თალი ვითარცა ლომი ესაგნო: . ესრეთ
 35 შეუძრწუნებელ იყო სულითა. ვიდრელა
 საჩინო რამ თუატრომსლა იქმნა უქცე

предпочесть смерть изъ страха
 и любви къ Законодателью. Что
 же сказать объ апостолахъ? Развѣ
 они не противостали царямъ, кня-
 зьямъ и всѣмъ лзычникамъ? Что
 сказать о Стефанѣ, этомъ даже
 по имени вѣщѣ мучениковъ? Развѣ
 онъ не обличилъ начальниковъ
 богоубійственныхъ евреевъ? «Вы,
 сказать онъ имъ, всегда про-
 тивитесь Духу Святому». Развѣ
 Θεодоръ, славный мученикъ, не
 сжегъ храмъ матери лжеименныхъ
 боговъ? А то, что говорить ве-
 ликій Василий о дивномъ муче-
 никѣ Гордіи, я возвѣщу тебѣ
 его же собственными словами.
 «Тогда доблестный тотъ <мужъ>,
 великій духомъ, великій разу-
 момъ, не устранился народа
 сойти съ высокой горы на театръ;
 онъ не обратилъ вниманія, какому
 множеству враждебныхъ рукъ пре-
 даетъ себя, но съ безтрепетнымъ
 сердцемъ и безстрашнымъ разумомъ,
 какъ бы сквозь множество кам-
 ней или частыя деревья, про-
 тѣснившись сквозь сидѣвшихъ на
 стадіонѣ, сталъ посередѣ ихъ,
 подтверждалъ то слово, что «сра-
 ведникъ, какъ левъ, уповаетъ».
 Онъ былъ столь неустрашимъ
 душою, что, стоя на видномъ
 мѣстѣ театра, съ безтрепетнымъ
 дерзновеніемъ возгласилъ слово—
 нѣкоторые изъ слышавшихъ его

ველითა კანდიერებითა. კმაყო სიტყუაჲ იგი. რომლისა მაშინ მსმენელთაგანსი ა. 66, 1 ვიეთნიმე ჭერეთ აწცა არიან: ვეპოვე ჩემთა არა მესიებელთა: განვეცხადე ჩემთა 5 არა მკითხველთა: ამით მიერ ცხადყო ვითარმედ არა იძულებით მოყვანებულ იყო ჭირთა მიმართ: არამედ სუფსით ღუაწლთა განსცა თავი თვისი. ემსგავსა მკუთესს. რომელმან სიბნელესა ღამი- 10 სსსა უცნაური ჭურთათა გამოუცხადა თავი თვისი: ამხილა ამანცა მართალმან არა მკუთესს უმჭურლოსა. არცა მდღელთა მტო- 389ა² დველთა. არცა ჭერადეს ოთხმთავსარსა. მემარუშისა თანა მწუბებელსა. არამედ ნა- 15 თესავსა სრულსა უფარისა მყოფელთა ძისა ღმრთეებისათა. რომელთა ძე მკუთესისა. ძე ღმრთისაჲ განკადეს ღმრთეებისაგან. და თვთ ბუნებით მკუთესთანამონა უფის: რამეთუ ჰირითა მგომო- 20 ბრადამსრახვალთა ჰგომობდეს მას. რომელი იგი მამის თანა მკუთესს ყოველთა: ამისთვის მისცნა გორგნი ტანჯვად და სული სიკუდილ. და კიდეო სიკუდილი ცხორებისა მიმართ საუკუ- 25 ნოღას: მიიწია სსსურველისა და უნიფთოდ ეზრახა მას. განისუა ხედვითა მისითა. მიიღო კანდიერებაჲ. და სოფლის მკობად დადგინებულ იქმნა. და მტკიცე მტყელ მამულისა. დიდება კვლე- 30 სისა. სიმტკიცე მეთობისა. სიხარულ ერთა: მოვედით უკუე ღმრთისა სამღდელონო სამწყისონო. მოწამებრ სამღდელონოთა ქებითა მოწამე გვრგვინოსან ვუოთ. მოთმინებისაჲჯრ დაჯვჯრ- 38 დეს. სარწმუნოებასა ვებძენეთ. წადიერებასა ვემსგავსეთ: გვრგვინოსან მყო-

и доньпѣ живы —: «Меня нашли неискавшие Меня, Я открылся невопрошавшимъ обо Мнѣ»; этимъ онъ показалъ, что не нуждою приведенъ въ опасность, но добровольно отдалъ себя на подвигъ въ подражаніе Владыкѣ, Который, незнакомый иудеями во мракѣ ночи, Самъ открылъ Себя. И сей праведникъ обличилъ не царя беззаконнаго и не священника въ согрѣшившихъ, не Ирода четверовластника, ваявшагося съ прелюбодѣйкой, но цѣлый народъ, отвергавшій божество Сына, который, лишивъ божескаго достоинства Сына Владычнаго, Сына Божіа, Царя по самому естеству объявилъ рабомъ, народъ, гнусными устами хулившій Того, Кто вмѣстѣ съ Отцомъ царствуетъ надъ всѣми. Посему онъ отдалъ тѣло на мученіе и душу на смерть, обративъ смерть въ мость къ жизни вѣчной; предсталъ любимому и певещественно бесѣдовать съ Нимъ. Пріавъ дерзновеніе, сдѣлался ходатаемъ міра, стражею твердою отечества, славою церкви, утверженіемъ царства, радостью народовъ. Пріиди убо, священная въ Божѣ паства, по мученически священными хвалами мученика увѣнчаемъ, подвиги твои терпѣнію его, поревнуемъ въ вѣрѣ и въ желаніи уподобимся ему; прославимъ вѣнчающаго под-

ფელსა ღუაწლთაჲსა და მომცემელსა
 ღუაწლის შემდგომთაჲსა. ვიდრე ბდეთ
 ქრისტეს ღმერთს ჩუენსა. რომელ იგი
 3896 ანს | ღუაწლთსა სანა ცგლო მწამეთაჲ. და
 5 შეეზაჲ საჟეუნთაჲ: რომელსა შუენის ეო-
 ველივე დიდებაჲ ჰატოვი და თაუჟანის-
 ცემაჲ: თანადაუსაბამოჲთ შამით და ყო-
 ვლადაწმიდით სახიერით დი ცხოველს-
 მყოფელით სულითურთ. აწ და მარადის
 10 და ჟეუნითი ჟეუნისამდე ან: ა ა ა

виги и воздающаго за нихъ,
 Христа Бога нашего, Который
 является воздаяніемъ за подвиги
 мученикамъ и радостью въяпою, и
 Которому подобаетъ всякая слава
 честь и поклоненіе со безначаль-
 нымъ Отцемъ и пресвятымъ, бла-
 гимъ и животворящимъ Духомъ,
 нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ,
 аминь!

Прот. К. Некелидзе.